

সঙ্গীত-কোষ

শ্রীলক্ষ্মীবায় বক্রবা ।

বেছ ১৫০ টাকা ।

SANGITA KOSHA

OR
A COLLECTION OF SELECTED
ASSAMESE SONGS.

COMPILED AND EDITED BY
LAKSHMINATH BHARDWAJ

সঙ্গীত-কোষ

অৰ্থাৎ

নানা তৰহৰ অসমীয়া গানৰ কিতাপ

শ্রীলক্ষ্মীবাম বৰুৱা

সংগৃহীত আৰু সম্পাদিত।

বাণীবাদনতত্ত্বঃ বাগ বিদ্যাবিশাৰদঃ,
মুছলমানগণতঃ সৌন্দৰ্য্যমগ্নঃ গচ্ছতি।
জিবৰ্গফলদাঃ সৰ্ব্বো দানমধ্যমঃ জগৎ,
একং সঙ্গীতবিজ্ঞানং চতুৰ্ভৰ্গফলপ্রদং।

গান্ধৰ্ব বেদ ॥

আহুৱা এণ্ডেন্সীৰ পৰা প্রকাশিত।

Price 1/8 only

বেচ ১১০ মাত্র।

কুন্তলীন প্রসে,

৬ নং বোবাজাব ষ্ট্রীট কলিকতা.

শ্রীপূর্ণচন্দ্র দাস দ্বারা মুদ্রিত।

উছৰ্গা ।

যি দুজন মহাপুৰুষে চাৰি-শ বছৰৰ পূৰ্বে অসম দেশত জন্মগ্ৰহণ কৰি জোন-বেলিৰ নিচিনাকৈ নিজৰ পৱিত্ৰ জেউতিৰে দশোদিক পোহৰ কৰিছিল, যি দুজন মহাপুৰুষে জয়জয়তে অসমীয়া সঙ্গীতক জন্ম দি তাৰ সহায়েৰে অসমীয়া মানুহৰ মন নিকাম বৈষ্ণৱধৰ্ম্মৰ ফাললৈ ঢাল খুৱাইছিল, যাৰ ভৰিৰ খোজ অসমীয়া জাতীয়জাৱনৰ প্ৰতি আলিয়ে, প্ৰতি বাটে, আজিলৈকে জিলিকিব লাগিছে, যাৰ পৱিত্ৰ স্মৃতিয়ে অসমীয়া মানুহৰ হৃদয়মন্দিৰত জাগৃতভাবে থাকি সদাই পূজা পাব লাগিছে, সেই মহাপুৰুষ শ্ৰীশঙ্কৰ-মাধৱৰ অকণচৰণত এই ক্ষুদ্ৰ সঙ্গীত-কিতাপখনি সৰল ভাৱে চিনস্বৰূপে সমৰ্পণ কৰিলোঁ ।

প্ৰণত,

শ্ৰীলক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ।

পাঠনি।

এই জগতত সজ্জাতত কৈ আদৰ্শগায় বস্তু আক
কি আছে ? মধুৰ সঙ্গীতে যেনেকৈ প্ৰাণত অমৃত
ঢালি গম নোপোৱাকৈ মনৰ দুখ-শোক পাহৰাই
মনত বিমল আনন্দ ওপজাব পাৰে তেনেকৈ আক:
একোৱেই নোৱাৰে। ক্ৰমান্বয়ে ১০।১২ ঘণ্টা
বক্তৃতা দিলেও যি কাম নহয়, কেৱল মাত্ৰ একেটি
সুমধুৰ গান গালেই তাতকৈ বেচি ফল ধৰা দেখা
যায়। এই নিমিত্তে আমাৰ আৰ্থা. স্বাধি-মুনি
সকলে কৈ গৈছে, বোলে – “ন বিদ্যা সঙ্গীতাৎ
পৰা”।

দুখৰ বিষয়, আমাৰ দেশত গানৰ কিতাপ নাই
বুলিলেই হয়। আমাৰ মানুহে গান গাব লাগিলে
বজলা গান হে গায়। কোনো কোনো ঠাইত দুটা-
চাইটা অসমীয়া গান যদিও বচনা কৰা হৈছে, ছপা
হৈ নোলোৱাৰ নিমিত্তে সাধাৰণৰ পক্ষে সেইবিলাক
কোনো উপকাৰত অহা নাই। এই বিষয়ে “সঙ্গীত-

মালা”, “বাঁহী” আৰু “গীতাৱলীৰ” গ্ৰন্থকাৰৰ উত্তম প্ৰশংসনীয় । কিন্তু, কিতাপ কেইখনিত গানৰ সংখ্যা নিচেই তাকৰ ।

বৰ্ত্তমান সময়ত নানা তৰহৰ সৰহ গান থকা এখন ডাঙ্গৰ সঙ্গীত-কিতাপৰ অভাৱ সকলোৱে বুজিছে । এই অভাৱ পূৰ কৰিবৰ মনেৰে নানা ঠাইৰপৰা চিঠি লিখি গান ৰচাই অনা আৰু নিজেও ঠায়ে ঠায়ে গৈ কৃতবিদ্য সকলৰ দ্বাৰাই আগত থাকি ৰচনা কৰাই নানাবিধ গান সংগ্ৰহ কৰিবলৈ ধৰা হৈছে । কিন্তু, কিতাপখনি উচিতমতে ডাঙ্গৰ কৰি উলিয়াবলৈ হলে বহুত খৰচ আৰু বহুত দিন লাগিব যেন দেখি, আৰু বিশেষকৈ কেইজনমান মুখিয়াল বন্ধুৰ আগ্ৰহ হোৱাৰ গতিকে, আজিলৈকে বাছি বাছি সংগ্ৰহ কৰা চাৰি-শ মান গানেৰেই সম্প্ৰতি এই কিতাপখন উলিয়াই দেশৰ সৰ্বসামান্যৰ হাতত সমৰ্পণ কৰা হ'ল । কোৱা বাহুল্য মাথোন যে, অসমীয়া বাইজৰ পৰা সহানুভূতি পাই থাকিলে বছৰে বছৰে ইয়াক ডাঙ্গৰ কৰি নিব পৰা যাব ।

কিতাপত লিখা তিনিভাগমান গানৰ তাল-সুৰ আমি নিজে থিৰ কৰি দিছোঁ । কেৱল গানবিলাক হে ৰটোতাৰ পৰা পোৱা হৈছে । কাৰো কাৰোপৰা যদিও সুৰ আৰু তালৰ নাম দুই-চাইটা পোৱা হৈছিল, সি ভুল ; তাকো আমি আকৌ গাই বজাই ঠিক সুৰ-তাল লগাই দিবলৈ বাধ্য হৈছোঁ ।

গোটেই গধুৰ ভাবৰ গানে সকলোৰে মন আকৰ্ষণ কৰিব নোৱাৰে ; সেই নিমিত্তে কৰ্ত্তব্যৰ অনুবোধত কচি-সংগত কেইটামান সাধাৰণ গানো দিয়া হ'ল ।

সবশেষত কৃতজ্ঞতাৰে সৈতে জনাওঁ যে, এই কিতাপখন হাতে-লিখা অৱস্থাত থাকোতে আমাৰ ভূতপূৰ্ব “জোনাকী”ৰ সূযোগ্য সম্পাদক শ্ৰীযুত সত্যনাথ বৰা, বি,এল, ডাঙৰীয়াই ইয়াৰ বৰ্ণাশুদ্ধি বিলাক, আৰু ছপোৱাৰ সময়ত বন্ধুবৰ শ্ৰীযুত দেবেন্দ্ৰ চলিহা আৰু শ্ৰীযুত যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰাই ইয়াৰ ছপা কৰা আৰু শুধৰণী চোৱা কামত আমাক বিস্তৰ সহায় কৰি উপকাৰ কৰিছে । সেই বাবে আমি সিবিলাকৰ নগৈ শলাগ লৈছোঁ ।

॥৭০

সঙ্গীত-কোষ ।

শেহনিশা ।

গুণকেনী, বিহঙ্গবা, হিন্দোল ইত্যাদি ।

পূৰ্ব তানিশা ।

ললিত, সোহিনী, মালকোষ, বাহাৰ ইত্যাদি ।

সকলো সময়ত ।

মেঘ, মল্লাৰ, বসন্ত, দেশ, স্তবট আৰু বাউলৰ
স্তব ইত্যাদি ।

ଅଧ୍ୟାୟବିଳାକବ ସୂଚୀ ।

.ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ବିଷୟ । ପୃଷ୍ଠା ।

ଜାତୀୟ ସଙ୍ଗୀତ (ଗାନ-ସଂଖ୍ୟା ୨୪) ୧—୧୮

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଧର୍ମ୍ୟ-ସଙ୍ଗୀତ (ଗାନ-ସଂଖ୍ୟା ୧୪) ୨୯—୬୮

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଶୋକ-ସଙ୍ଗୀତ (ଗାନ-ସଂଖ୍ୟା ୧୧) ୬୯—୮୦

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ପ୍ରଣୟ-ସଙ୍ଗୀତ (ଗାନ-ସଂଖ୍ୟା ୧୮) ୮୧—୧୫୮

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ବହନ୍ତ୍ୟ-ସଙ୍ଗୀତ (ଗାନ-ସଂଖ୍ୟା ୧୬) ୧୫୯—୧୭୬

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ବିବିଧ ସଙ୍ଗୀତ (ଗାନ-ସଂଖ୍ୟା ୧୫୭) ୧୭୭—୨୧୮

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ପୁରାଣି ସଙ୍ଗୀତ (ଗାନ-ସଂଖ୍ୟା ୧୧) ୨୧୮—୪୦୦

॥৭০

সঙ্গীত-কোষ ।

শেহনিশা ।

গুণকেলী, বিহঙ্গবা, হিন্দোল ইত্যাদি ।

পূৰ্ব্ৱ তীনিশা ।

ললিত, সোহিনী, মালকোষ, বাহাৰ ইত্যাদি ।

সকলো সময়ত ।

মেঘ, মল্লাৰ, বসন্ত, দেশ, স্তৰট আৰু বাউলৰ
স্তৰ ইত্যাদি ।

অধ্যায়বিলাকৰ সূচী ।

প্রথম অধ্যায় ।

বিষয় । পৃষ্ঠা ।

জাতীয় সঙ্গীত (গান-সংখ্যা ৩৪) ১—৩৮

দ্বিতীয় অধ্যায় ।

ধৰ্ম্ম-সঙ্গীত (গান-সংখ্যা ২৪) ৩৯—৬৮

তৃতীয় অধ্যায় ।

শোক-সঙ্গীত (গান-সংখ্যা ১১) ৬৯—৮০

চতুর্থ অধ্যায় ।

প্রণয়-সঙ্গীত (গান-সংখ্যা ৯৮) ৮১—১৫৪

পঞ্চম অধ্যায় ।

বহুস্ত-সঙ্গীত (গান-সংখ্যা ২৬) ১৫৫—১৭৬

ষষ্ঠ অধ্যায় ।

বিবিধ সঙ্গীত (গান-সংখ্যা ১৫৭) ১৭৭—৩১৮

সপ্তম অধ্যায় ।

পুৰণি সঙ্গীত (গান-সংখ্যা ৫২) ৩১৮—৪০০

গানৰ সূচী ।

অবলা মই দয়াল হৰি	৯৪
অভিলাষে হাঁয় প্ৰেম প্ৰেমিক জনে	৯৫
অযোগ্য সন্ততি আমি স্বৰ্গীয় জনম ভূমি	১৮২
অলপে অলপে মুদে সৰোবৰে কমলিনী	২৫৪
অসম বতন যত স্তম্ভস্তান	২৯২
অসম আকাশ আজি ডাৱৰে ছাটি পেলাই	৮
অসম মাতৃৰ দুৰ্গতি	৩
আইদেউৰ মজিয়াত কোনে উমলিলে	৩২৬
আইৰে পামোছা কপাহী গামোছা	৩৮১
আগত দিয়া পাচত দিয়া	৩২২
আগো মাই তোহাঁৰ তনয় যতুমণি	৩৩৮
আছিলোঁ সকতে বহুত সুখতে	৮৭
আছেনে সকলো আজি দুখিনী ই আসামৰ	২৬৮
আজলী ছোৱালী পাই কৰা অযতন	১১৯
আজি অকলে অকলে কান্দিছো বিৰলে	৩৬
আজি আনন্দৰ দিনে সবে শুদ্ধ মনে	২৫৬

গানৰ সূচী ।

৮০

আজি একতা আনন্দলতা ...	১৬
আজিও কিয়নো হাঁয় নগলো পাহৰি ...	১৪২
আজিও কি আশে আছে ...	৯৬
আজি কি কাৰণে কান্দিছে পৰাণ ...	২-৪
আজি কি কৃষ্ণণে কাৰ বতনে মোহিছে হিয়া	১৬৬
আজি কিনো শুভ দিন দুখীয়া জীৱনে ...	১৮০
আজি কিনো শোভা দেখোঁ নয়নে ...	১৯৩
আজি কি শুভদিন বিতোপন ...	২২৯
আজি কিয় এনেকুৱা কৰে মোৰ মন ...	১০৩
আজি কেনে শোভা দেখোঁ পৃথিবীৰ মাজে ...	২৫৬
আজি গাওঁ আহাঁ সকলোৱে জয় বিভু জয় ...	৫৯
আজি ধীৰে যাই বহি মলয় পৱন ...	১ ৪
আজিনো কিয় দুপৰনিশা ময় পাগলিনী ...	১৪৯
আজি পৰিলা ধৰা পৰিলা হেৰা সুহাসিনি ...	১৫৮
আজি প্ৰকৃতিৰ শোভা সুন্দৰ ...	২৯৯
আজি বকুল ফুলেৰে মালা গাথি দিয়া ...	২৬৪
আজি বছৰৰ শেষে ভাৱীয়া বেশে ...	২৩৯
আজি বজোৱা আজি বজোৱা ...	৩০৯

আজি বজোরাঁ বজোরাঁ বজোরাঁ হেবা	...	২০৬
আজি ব্রজপুৰে শ্যামে খেলিছে হলী	...	২৮০
আজি মজাচে পেটুরা পেট ভবি খা	...	১৫৭
আজি মধুর মিলন আজি মধুর মিলন	...	২২৫
আজি মিলন সঙ্গীত গোরাঁহি	২৪
আজি বাতি কেনে জোনে ঠাঁহে চিকোন	...	১৭৭
আজি শুভদিন কিনো বিতোপন	...	২৬৭
আজি শুভদিনে মিলি প্রাণে প্রাণে	...	১৮৩
আজি সবে গোরা বিভুগান	২৫৮
আজি সেই কথা সাথি গলানে পাহরি	...	৯৯
আজি হাততলৈ ফাকু ফিচকাৰী	...	২৮১
আজি হৃদয়ত শুনি যোৱা হেবা	...	৩ ৮
আজু আনন্দ নন্দ ঘৰে	৩২১
আজো মেৰে প্যাৰা মাই	২৬
আনন্দ উৎসবে আজি উলাহত দিয়া মন	...	১৯৩
আপোন বুলি পাগলিনা হৈ	...	১২৯
আমাৰ কি গতি কৰিলা	২১৯
আমি ডাঙ্গৰীয়া ঘৰৰ সন্তান	১৭৩

আশা ভাৱনা জীৱনৰ সূঁথ এৰিলো	...	২৭০
আশাৰ কুলিয়ে গাই সুললিত কুট গান	...	১৭
আসনত বহি আয়ে মেলি দিছে ভৰি	...	৩৮০
আসন পাৰি দিয়া বহোক মহামায়া	..	৩৭৮
আসাম গোবৰমণি শিৱবৰা কলৈ গলা	.	৭০
আহাঁ আজি আমি বন্ধু সবে মিলি	..	৯
আহাঁ আজি আহাঁ সবে সোৱঁৰো স্তুদিন	...	২
আহাঁ আজি আহাঁ সবে আনন্দ মনে	...	১২
আহাঁ আহাঁ আহাঁ সখি গাথোঁ মালা আজিহে		২৯৯
আহাঁ আহাঁ সখি যাও	...	১০৪
আহাঁ আহাঁ আহাঁ জগন্নাথ আসাম দুখিনী ধন		২১৮
আহাঁ কিনো বিতোপন দেখিলে জুড়ায় মন		১৫০
আহাঁ কি আনন্দ বায়ু পৰাণে বহিছে এ	...	১১৭
আহাঁ কি শূৱনী ছবি উষাৰ, কনক ৰবি	...	২৪৯
আহাঁ গাওঁ মিলি সবে জয়	...	১৯০
আহাঁ জীৱ এৰি আজি মানবী জীৱন	...	১৮৬
আহাঁ প্ৰাণ সখা আহা প্ৰাণে	...	৬০
আহাঁ বন্ধু বাহু মেলি	...	১৪

আহাঁ সখি আহাঁ যাওঁ নিকুঞ্জবনলৈ ...	২০৩
আহাঁ সখি দুইও মিলি ফুল তোলোঁগৈ ...	২১২
আহাঁ সবে বন্ধুগণ দুখ পৰিহৰি ...	১৮
আহাঁ সবে ভাই স্নেহমালা লই ...	১৭৮
আহাঁ সবে ভাই হিয়া উবুৰাই ...	২৬০
আহাঁ সবে মিলি যাওঁ ..	১৮৭
আহাঁহে অলি কপৰ ডালি ...	১০৬
আহাঁহে আহাঁহে আহাঁ উলাহেৰে ...	১৯
আহাঁহে এবাৰ হৃদয় আকাশ ...	১৪৮
আহাঁহে প্ৰেমসি আহাঁ এটি মই কথা কওঁ ...	১০৬
আগন্তী সকলে উকলি দিয়াহে ...	৩২৭
ইবাৰ দয়াময় দয়াময় কবাহে কৰুণা অধমে ...	১৮৯
ই মিলন গুণে কি শোভা শোভিছে ...	২০৭
উঠা উঠা আসামবাসী হৈছে সুখৰ দিন ...	১৬৫
উঠৰে উঠ বাপু গোপাল হে ...	৩৪৩
উঠা উঠা উঠা সবে অসম সম্ভান ...	৭
উঠা উঠা উঠা সবে ...	২৭
উঠা উঠা সবে আসাম সম্ভান ...	২৬৩

গানৰ সূচী ।

১/০

উঠা একে চিপে অসমীয়া ভাই	...	১৩
উঠা বীৰসৰ উঠা কাচিপাৰি	...	২০১
উঠাহে অসম মাতৃ	...	২৭
উঠাহে উলাহে গাওঁ গান	...	১৯২
উঠি কাম কৰা কামী কলিযুগ	...	১৫
উদিছে সূৰ্য্যদিন কিনো শুভদিন	...	২৩
উৰুৱা উৰুৱা আনন্দ নিচান	...	৩১১
এইনো সাজে পাৰে মুশুৱাই বোপাদেও	...	৩২৪
একেবাবে প্ৰাণনাথ মোক পাহৰিলা	...	১০৭
এ ঠাকুৰাণি আই তোমাৰ নীলাচলে ৰতি	...	৫৮৬
এমুৱা বিলাই দেখিছা বোপাই	...	৫
এনে সময়ত মন হোৱা সচেতন	...	২ ৭
এৰা এৰা ভাই এৰা সোবোপালি	...	৩১
এবাৰ হাঁহা প্ৰাণ ভুবন মোহিনী	...	১১৩
এবেলি প্ৰাণৰ সখি দেখিছিলোঁ তেওঁক হবলা	...	১৩৮
ওৰণি কাখৰি কৰি নেচাবা নেচাবা	...	১৫৬
ওৰে সখি পেথোৰে কুঞ্জলোচন	...	৩৩৪
ওলায় আই আইদেৱে	...	৩২০

কত আৰু সহিম বিলাই	...	৭১
কত দিনে ভাবি পাইছো তোমাক	.	২৮৮
কতনো জিয়াতু আৰু সহিম দুখুণী প্ৰাণে	..	৭৪
কতনো ধাউঁ কৰি চাবলই চকুভৰি	.	১২৪
কত স্তমিলে কথা লাজে নেমাতিলোঁ	..	১১২
কথা এটি শুনियोঁ ঔমোৰ ভোটাভৰা	..	১৬৮
কথাত নমজে মতা নেস্তোনে তই কি বচকা...		১৭০
কমকি মনৰ কথা যেনে লাগে তোমালৈ	...	৮৫
কৰা কৃপা দয়াময় কৰিছোঁ মিনতি	...	২১০
কবাহে ককণা তৰি দিয়া তবু পদতৰা	.	৬২
কবনে কথাটি চাবনে উভটি	.	১৩৬
কৰিছো কাৰুণী সখি নেযাবা উভটি	.	২৭৩
ককণা বিতৰি প্ৰভু দিয়ঁ শান্তি পদ ছায়ঁ		৫৪
কলৈ গলা পাণনাথ লোৱাঁহি এবাৰ	.	৮৯
কলৈ গলা পাণপ্ৰিয়া চেষ্টা দি নিচলা প্ৰাণে		২১৯
কান্দি এতেদিনে জপিলো তোমাকে		৩১২
কালৰ সোতত পৰি মোহমায়া আদিকৰি		২১২
কালি এতেবেলি আছিলি আইদেউ	...	৩২৯

গানৰ সূচী ।

১৮০

কাহানি লাগি কলি ফুটি উঠিব	...	১৩৩
কাৰ বাহাঁ মাতে পূৰ্তী নিশা	...	১২৬
কি আছে সংশয়	৫৩
কি কম বখানি জামিছো নিজেই	...	১৫৩
কি কাৰণে প্ৰিয়া তুমি মুখেৰে নেমাতা মোক		১১৮
কি কাৰণে নিশি দিনে ভাবি থাকা তাক	...	১১৪
কি কাম জীৱনে আৰু মৰণ মঙ্গল	...	১১১
কিনো আছে প্ৰভু মোৰ দিওঁ চৰণত	..	৫০
কিনো ছবিটি হিয়াত নাচি	...	২৪৮
কিনো মোহিনী বাণ মাৰিলে সখি	.	১২৮
কিনে উলাহে ফুলনি তাঁহে	...	২১৮
কিনো ৰূপে শোভে সতী পতি সহ মিলনে	...	৬৫
কিনো সুমঙ্গল আজি শুভদিন	...	২৩১
কিবাৰুপ হেৰিলোঁ সখি আজি ফুলনি বাৰাতে		১১৮
কি মধুৰ ভাব আজি প্ৰেমিক প্ৰেমিকা মনে		২৯৬
কিমান সুৱলা মাতে প্ৰতিধ্বনি গায়	...	২৭৭
কি মোহিনী বাণে সখা হিয়া মন নিলা হৰি...		২৯৮
কি বুলি তাৰ দিওঁ পৰিচয়	...	৫৯

কি ভাবিছা মন ...	৫০
কি মতে জনাবোঁ মই যাতনা যত অন্তরে ...	৫৩
কি মধুর আজি দিন বিতোপন ...	২৬০
কি বাধে কান্দে হরি ...	৩৭১
কিকপ দেখিলোঁ সখি নিকুঞ্জ মালতীর তলে	১৪৮
কি সুখৰ দিন আজি কেনে প্রীতি ভার এ ...	২১৬
কি সুন্দর কপ আজি দেখোঁ নয়নে ...	২০৪
কিহেৰে পূজিম প্রভু সকলো তোমাৰ ...	৪৭
কিয় আছা অসমীয়া এলেহুৱা হই ...	৩৮
কিয় তইনো আহিলি কুলি ...	১২৫
কিয় কিয় কিয় কান্দা দুখুনী জননী হে ...	৩৪
কিয় মনত পৰে সখি সেই মুখলই ...	১৩৫
কিয়নো পাহৰাঁ অসমীয়া হেৰা ...	৩৩
কিয়নো বিষাদিত মন ...	৯৭
কিয়নো স্রজিলা বিধি অকামিলা নাৰী প্রাণ ...	২৮৯
কিয়নো হিয়াত বাজে আজিও প্রেমৰ বাঁহী... ..	২৬৯
কিয় শুনো এনেয়ে সদায় ...	৭০
কিয় নিকুঞ্জলৈ আনিলি সখি ...	১২৭

গানৰ সূচী :

১।/০

কিয় বাজে মধুৰবাঁহা	১৯৭
কিয় লাগে উদাস পৰাণ	১৩৯
কিয় লোভে পৰি সকলো পাহৰি	২৭৮
কিয় সৰি গলা গোলাপ কলিকতা ফুলনীত			৭৯
কুঞ্জ কাননে বাজিছে মোহন বাঁহা	২৭৯
কুঞ্জে কুঞ্জে ফুৰোঁ বজ্জে	১৮৬
কুলিয়ে মাতিছে কুছ বিবহিণী দহিএ	৮৪
কুলি কিয়নো ক-উ-কু গালি	৮১
কেনে মোহন মূৰতি অ সখি	৯১
কেতিয়া আহিবা নাথ কেতিয়া আহিবা ?	১০৯
কোৱাচিত্ৰ লেখা সখি কি হব বিলাই হে	৩০৭
কোৱাচোন সখি প্ৰাণৰ সখিটি	৩৬৮
কোনে গায় গীত কিবা স্থললিত	২৮৭
কোনেনো জানে কিবা প্ৰযোজনে	৬৫
কোনেনো বজাব বীণা কোনেনো ধৰিব তান			৩৭
কোনে এনে হৃদয়ত ব্যথা দিলে মোৰ	১১৪
কোমল স্তৰেৰে নেজানো ৰচিব	২৫১
কৃষ্ণ হৰি ৰাম হৰি ৰাম ৰাম ৰাম	৩৭৫

খোপাত মালতী চাকি কয়নো পিঙ্কিছা ...	১৬০
গইছে গই উৰি উৰি প্রাণপথি কেনিবা হয়	১৪১
গকুলে আজু গোপাল বিনে ভয়ো আন্ধিয়াবী	৩৪৩
গভাৰ বাগিনী মোহনসুৰ ধৰি ...	২৪
গোৱা কুলি গোৱা ..	২৪০
গোৱাহে গোৱাহে সবে জয় আনন্দৰ জয় ...	২৫৭
ঘনাই ঘনাই কয় তোৰ চনি মনত পৰে ...	২৮৫
চাৰি বত্ৰাসনে চাৰি সতি বহে ...	২৪৫
চাপিছেহি ঘাটে আজি প্ৰেমৰ তবণী ...	৩০৪
চেনেহৰ ফুলনি বাৰা মোৰ ...	১০২
চেচা পোৰা হলো মই হিয়া বিলাই	১৬৭
চোৱা আকাশলৈ বেলি ফট্‌ফটিয়া ...	১৯
চোৱা কেনে প্ৰকৃতিৰ শোভা বিতাপন ..	৫১
চোৱা চোৱা দুৰ্ঘৰাত গলিছে অসম জোন...	১১৮
চোৱা চোৱা তেৰা সভা কুৰি শতিকাৰ ডেকা	২৪১
চোৱা সাথ আজি নতুন ধৰণে সাজি ...	১৮৮
চোৱাহে জাত যুতি মালতী ...	১৩১
জনম কেবলে মোৰ ভাগ্য যাতনা ...	১১৬

গানৰ সূচী ।

১৮০

জয় গুৰু শঙ্কৰ সৰ্ব গুণাকৰ	...	৩৫০
জয় জগবন্দন কৃতান্তবাহণ	...	৩৯
জয় জয় কৃষ্ণ গোলোক বিহাৰা	...	৪২
জয় জয় জয় দেৱ শঙ্কৰ পুৰুষ হে	...	১৯৯
জয় জয় যাদৱ জলনিধিজা-ধৱ	...	৩৩০
জয় জয় ৰাম ৰাঘৱ ৰঘুকুল পঞ্চজ	...	৩৪৫
জয় দান তাৰণ প্ৰভু নাৰায়ণ	...	৫৫
জয় দুৰ্গা দুৰ্গতি নাশিনী	...	৪১
জয় দেৱেশ পদ্মাসন	...	২৭৩
জয় বিভূ বনমালী	...	৩১৪
জাৱ থাকে মানে নাথ তুমি মোৰ অধিপতি...	...	১০৪
জোনালো সৰগ জিলিকে ধৰণী	...	২৩৫
ডেকা ভাই কিসৰ হৰিষ তোৰ	...	৩৪৮
তৰিণো বোটায়ে প্ৰভু তযু দয়া পাই	...	৪৭
তুমি কাৰনো জীয়াৰা	...	১৬৩
তুমি বলিয়া কিয় বালিয়া হেৰা বলিয়ানা	...	৮৩
তুমি হৃদয় ৰতন	...	৩০৫
তুমিহে প্ৰেয়সা মোৰ জাৱনৰ জাৱ	...	১০৮

তুলি ফুল গাথো মালা	...	৯৩
তুহঁ দান তাৰণ দুষ্ক দমন	...	৪০
তেওঁ যদি অনুৰাগী আনে আৰু কোনে জানে	...	১১১
তেওঁনো কিহৰ কুটুম ঐ	...	১৭১
তেনে আৰু কিয় কান্দো বহি ফুলনিত	...	৩০১
তোমাকেহে কৰোঁ প্ৰভু জীৱনৰ লক্ষ্য মোৰ	...	৬৪
তোমাৰেহে ছবিটিকে দেখোঁ মাথো যেনি চাঁও	...	৮৫
ভ্যজৰে কমলাপতি পৰভাত নিন্দ	...	৩৪৪
ত্ৰাহি দেৱ দামোদৰ যাদৱানন্দ	...	৩৭৬
থিত হোৱাঁ আই আহি মোৰ হৃদয়ত	...	৪৮
দয়াল হৰি ৰাখা আজি চৰণতলে	...	৬২
দিবা দৰশন প্ৰভু দিবা দৰশন	...	৪৫
দিবোঁ সপি আপোন হাতে	...	২৫৭
দিয়া দেবি পোহৰ সুন্দৰ	...	৫৮
দান দুখীয়া আমি অসমায়া	...	২২৪
দেখা দিয়া আহিহে জীৱনৰ জীৱন	...	৪৯
দেখা দিলে মাথো বিজুলী দৰে	...	৩১৫
দেখা পাই লাজে ধৰিলে আগচি	...	১০১

দেখি আকাশৰ ছবি ভাবোঁ বহি বহি	...	৮৩
দেহে প্ৰাণ থাকে মানে	...	১১৫
দৈয়ন দিয়া দৈয়ন দিয়া আপোনাৰে আই	...	৩২৪
দ্ৰুপদনন্দিনী মনে গুণি	...	৩৮৮
ধন্যা তুমি দেৱবালা অশ্বপতি নন্দিনা	...	৩০০
ধীৰ মলয়া বহিছে পুৱা	...	৫৭
ধীৰে বলিছে মলয়া মূঢ়ল	...	২৭১
ধীৰ মেঘদলে ধীৰে ধীৰে ধীৰে	...	১৮৫
ধীৰ সমীৰে যমুনাতীৰে	...	৩৯৮
ধূলা খেলা সামৰিলোঁ	...	৬৩
নকৰা আৰু নেলাগে	...	২২৩
নবীন নবীনা শোভে তুজনে	...	৯৫
নমৰি জঁয়াই আছোঁ আৰু কিবা আশা ধৰি	...	৯৭
নমো দেৱ মাধৱ ভক্ত বান্ধৱ	...	১৯৬
নমো বীণাপাণি বসন্তৰ ৰাণী	...	১৭৯
নাই হে নাই উদাস যি প্ৰাণ	...	১৮৩
নাৰায়ণ চৰণে কৰোহো গোহাৰি	...	৩৩৩
নাৰায়ণ কে গুণ জানবো তুই	...	৩৩৫

নাৰায়ণ মাগোঁ চৰণে ৰতি তেৰা	...	৩৩৭
নাৰীৰ মন বুজিব কোনে	...	১৭৫
না হেৰি সখি কাহা হামাৰি বাধাজান	...	১৩০
নাহিবা নাহিবা আৰু মোৰ ওচৰলৈ	...	১১১
নাহেতো মলয় সমীৰ ফুলে ফুলে চাঁমি যায়...	২৯১	
নিচিনি তোমাক প্রভু অকাজ কৰিলোঁ মই...	৪৮	
নিচিনিলোঁ অসম আই	...	২২০
নিৰাশ মনেৰে বনফুল তুলি	...	২৮৯
নিশা পৰভাত আজি উঠা আখি মেলিএ	...	২১৪
নাল সুকমল নিচিনা বিমল	...	৬৭
নীল স্বৰগত মোহন সাজেৰে	...	১০০
নুচুৰা নুচুৰা সখি ভাগি যাব বেগতেই	...	২৪৩
নুঠিবানে হেৰা তুমি অসমীয়া	...	২৮
নেজানো কি ভাবি আকুল হৈছোঁ	...	২৯৫
নেযাব নেযাব প্রাণ ধৰো চৰণ অধিনীয়ে	...	১৪৮
নেজানো কপালে মোৰ বিধিয়ে কি লিখিলে	৩১৬	
নেবাজে উলাহ বাঁগা আজি বেজাৰত	...	২২৭
নেলাগে আনিব চিন্তি আছে ফুলি ফুলপাহি	...	২০৬

গানৰ সূচী ।

১৯৮০

পতিত পাবন দূৰিত হৰণ	...	৬৬
পৰিণাম পাহৰি মায়াজালে পৰি	...	৬৫
পাবোঁতেনো দিওঁ আহি আপুনি বিদায়	...	৮২
পিকি উৰি ওলা স্থি	...	১৫৫
পিৰালি দাঁতিতে বহি কান্দিছোঁ দুখুনা বাঁৰী...		৭৭
পুৰুষক আশয় দিযেই হলো মই জলাকলা ...		১৬৭
পুৱালে দুখৰ নিশা আজি শুভদিনে		২৪৭
পূবৰ গগনে উষা	...	১৭
পূৰ্বেৰ যদি জানো মই তোৰ এনেকুৱা মতি...		১০৫
পূব গগনে অকণে কেনে	...	২৪৫
প্ৰভু কৰিছোঁ কাকুতি দিয়া শুভমতি	...	৪৩
প্ৰভুমৌশমনাশমশেষগুণং	...	৩৯২
প্ৰণয় বিৰহ দুখে প্ৰাণ ফাটি যায়	...	১৩৪
প্ৰণয়ে দুৰ্গতি মিলে	...	১১০
প্ৰণমো তাৰিণী শুভ বিধায়িনী	...	২৩৩
প্ৰভু এয়েনেকি শেষ	...	২৯০
প্ৰাতু সময়ে যশোৱা জননী	...	৩৫৬
প্ৰাণনাথ আৰু নো কি আছে বাকী	...	১১০

প্রাণ যে সদায় কান্দে	...	১০৩
প্রেম ছবি মোহন সাজে	...	৯২
প্রেম মিলনে নবীনা নবীনে	...	৯৩
প্রেমিক প্রেমিকা ছবি কিনো মনোময়	...	৯০
প্রমোদ কাননে প্রফুল্লিত মনে	...	২৫২
ফাকু জুলি লই মন স্থখে গৈ	...	২৮২
ফুলনি আজি বসন্তে সাজি	...	২১৬
ফুলিছে যুতি মোরে ফুলনিত	...	২০৪
ফুলে ফুলে ফুলে উরিছে মউ	...	২৪৪
বসন্ত মিলনে আজি গাইছে পাণীয়া	...	২৭৯
বহু আশা পালি চক্রে দেখিলো	...	৩০৮
বন্দো দেব মাধব জীর বান্ধব	...	১৯৫
বব হেপাহেবে আহিছোঁ বোরাঁ	...	৮৮
বলিছে মলয়া ধীরে	...	২৫৩
বহল জগত মাছে মই অনাথিনী নাৰী	...	১৮
বাঁহি মাতিছে বীণা বাজিছে	...	২২২
বাজে আপুনি পুৰণি বীণা	...	১
বাজে কত আজি বীণা বিণিকি বিণিকি সুরে...		৭২

বিতৰা কৰুণা দেৱ ভকতি পৰাণ জুৰি	...	২০৯
বিধাতা কপালে মোৰ লিখিছে অত যাতনা...	...	১০৬
বিধুমুখে কিয়নো নেদেখোঁ হাঁহি	...	১৫৬
বিপদ বাৰণ তুমি নাৰায়ণ	...	৩০৬
বিপদ ভয় ভঞ্জনকাৰী	...	১৭৯
বিভূ গান গোৱাহে সদায়	...	৩১৭
বিষয়কো সুখ হৰিপদকো বিনে নাই	...	২৩৭
বিৰিন্দাবনে খেলে যশোৱা নন্দ লালনা	...	৩৩৯
বীৰ প্ৰসবিনী অসম জননী	...	১৯৮
বুজিলো মই আচল কথা	...	১৫১
বুঢ়া ভাই হৰিগুণ গাই নাচাঁ	...	৩৪৭
ভাক্ত আজলিৰে পূজো প্ৰভু নাৰায়ণ	...	৫৬
ভজ গোবিন্দং স্মৰ গোবিন্দং	...	৩৯৪
ভঁজা হে পৰম মঙ্গলময়	...	২৮৬
ভঁজাহে মন নাৰায়ণ	...	৪৪
ভৱ সাগৰত পৰি কিয় ভোলা হলা মন	...	৪২
ভাৱগতি বুজা গুণী গুণ পূজা	...	২১১
ভাবি থাকো সখি মনতে	...	১৩৭

ভাবি ভাবি সখি মোর কণ্ঠাগত প্রাণ ...	১১২
ভাবিলে তোমার কথা হাততে অমিয়া পাণ্ড... ১৩৯	
ভালপোরা যদি তুমি রাখিছাঁ হিয়াতে ...	১১৯
ভালি নাছে মদন গোপাল ...	৩৪১
ভোগোরা আঁঠা আঁঠা মাতিছোঁ কবি বিনয়...	১ ০
মউ পিওঁ পিওঁ কবে প্রাণ ভবি ..	১৮১
মদন মোহন সখি মদন মোহন...	২৮৪
মধুদানরদাৰন দেৱ বৰং ..	৩৫৪
মধুৰ মৰতি মুবাক ...	৩৩১
মনৰ বিকাৰে চিন্তাৰ সাগৰে ...	৪৫
মনে মনে মনচোৰ দেখা কলৈ পলাই যায় ..	১৩৪
মৰোনে কি মেকুৰিটো বাটত উজুটি খালোঁ...	১৬২
মাতিছোঁ শ্রীচৰি কৰি কৰযোৰ ..	৫২
মাতীলা যেতিয়া নৰম কিয়নো ...	১৪১
মাগোঁঠোঁ কাঁতৰে প্রভো অপায় মোচন হে ...	২৪৬
মাতে কুলিয়ে আমনি জিনি ...	২৩৫
মাধৱ দেহি চৰণতৰী ...	৬৮
মালতীৰে চাকি গাথিছোঁ হেপাহে ...	১০০

গানৰ সূচী ।

১৮৮০

মালতাৰ এপাহি বকুলৰ এপাহি	২০৫
মিনতি কৰিছোঁ কৰযোৰ কৰি	২১৫
মিলে বতনে বতনে	১৪৩
মিলেৰে আজি বঙ্গতে মজি	২২
মিলো আঁঠা আজি মিলিছো যি দৰে	২৭৫
মুক্তিত নিষ্পৃহ। যটো সেহি ভকতক নমো	৩৭৪
মূৰত চাউল দিয়া আশীৰ্বাদ কৰা	৩২১
মোহন মোহিনী মূৰতি	৮৬
যদি আহিলে বিঘিনি মিলেহে তোমাৰ	৯১
যদি আহিছিলো তেনে কিয় খোজা গুচিয়াব	১২১
যদি নাথ যোবাঁ তুমি অধিনাকো সঙ্গে নিয়া	১১৭
যা পঢ়ুবা কেলেজৰা ফাতিহা নকৰ	১৬৯
যাৰ হাতে সপে অবলা পৰাণ	১৪০
যায হ যায ই মোৰ পৰাণ	২২১
যুগল কপত ঘৰ পোহৰে	১২৩
যুতি ফুলৰ চাকি ঐ	১৬৪
যুতি জাতি ফুলে গুণ গুণ স্নবে	২২২
যোৱা যদি যাবা নাথ শুনাহে মিনতি	১৩৬

যোরা যোরা নোজোকাবা	...	১৬৯
যোরাহে নেলাগে চাব	...	১২৯
যোরাহে ভোমোবা হেবা নাহিবা ইবা	...	২৪৩
বাম নিবঞ্জন পাতক ভঞ্জন	...	৩৫৭
বাম পৰমধন চিস্তন্ত মন ভাই	...	৩৩৫
বাম বাম চবাইৰে চিকোনে	...	৩২৯
বাম বাম জাবে কঁপাই হিয়া	...	৩২০
বাম বাম বামে বামতী	..	৩২৭
বামৰে জননো পালেহি কক্সিণী	...	৩২৮
ৰোজ পাউডাৰ গালত ঘঁহি	...	১৬১
লাহৰি আজি মালা পিন্ধাওঁ মনৰ স্মৃথেৰে	...	১৭২
লোৱাহি আনিচোঁ আজি	..	৫৬
শিৱ বাণৰজাৰ জায়াবাঁ	...	৩২২
শুভ বছৰৰ শুভদিন আজি	...	২০
শুনচাহনা আপীগিলা খাজনা বাৰেইছি	...	১৫৮
শূন্য অন্তৰে পঠালা নাথ	...	৩০২
শুৱনী ফুলনি আজি	...	১৯১
শ্যাম চান্দ মুখ পেখলোঁ মাই	...	৩৪০

গানৰ সূচী ।

২/০

শ্যাম মনোহৰ হৰয়ে নাগৰ	...	৩৪২ .
সকলো মিলি আনন্দ পূজা	...	৩৫০
সকলোৱে আজি প্ৰেমৰসে মজি	..	২০০
সখি আদৰ ফুলৰ এনে কিয় প্ৰেমিক প্ৰেমিকা		২৩৮
সখি আলহুৱা প্ৰাণে জ্বলুকি জ্বলুকি	...	১২২
সখি আশাতে ৰাখিছোঁ জীৱন অমিয়া	...	১৩২
সখি আহিলা এতিয়া কিয়	...	১৭২
সখি বিবহ বাণে হানে কোমল প্ৰাণে	...	১৪৭
সখি ৰাখা মোৰ প্ৰাণ	...	৩১৮
সখিয়া কহ কাহা মিলেগা মেৰি শ্যাম	...	২৪২
সখিহে আমাৰ কোনেনো আজি	...	৭৫
সখিহে তুলিতে তলিচা	...	৩২৮
সত্যে কৰি কোৱাঁ তোমাৰ কোনেনো আপোন		১৬৪
সত্যে কৰি কোৱা প্ৰাণ কাক তুমি ভাল পোৱা		১০৮
সপিলো এদিন নিজে ভালপোৱা যাক	...	২৮৩
সঁপিলো চৰণে পৰাণ আজি	...	২৩৪
সঁপিলো তোমাকে আজি চেনেহৰ পুতলিফেৰি		২৩৬
সৰলা অৰলা বিবহৰ জ্বালা	...	১৪৬

সৰি পৰা বনফুলৰ হাৰ	...	১৪৪
সংসাৰৰ মাজে অমৃত ছুৱাৰ	...	৬১
সুখৰ বসন্ত কালে হৰষিত সবে	...	২৮০
সুখি চাবা সখি পৰেনে মনত	...	১২১
সুন্দৰ অসমৰাজ্য প্ৰকৃতিৰ পূণ্যভূমি	...	২২৫
সেউতী মালতী আজি আহাঁ কেনে কলিয়াই		২২৬
সোৱঁৰা সকলে আজি মহতজীৱন	...	২০৯
স্বৰগত ফুলিছে প্ৰেম পাৰিজাত	...	২২৬
স্মৰা আৰু এটিবাৰ	...	২১৩
হৰি কৰ্ম্মনদাৰ মাজৰ পৰা	...	৫৫
হৰিৰ নাম কি মধুৰ কি মধুৰ কি মধুৰ	...	৬০
হৰিপদ চিন্তা কৰা হই একমন	...	৪৬
হৰি ভাবোঁ তোমাৰ চৰণ দুটি	...	৪১
হাঁ প্ৰভু দয়াময় সংসাৰৰ সাৰ	...	৩৬৩
হাঁ প্ৰভু বঘুনাথ সংসাৰৰ সাৰ	...	৩ ৬
হাঁয় নিদাৰুণ বিধি কিনো শত্ৰুক শালিলা	...	৬৯
হাঁয় বি, এ, জগন্নাথ চোৱাহি এবাৰ হে	...	৭০
হাঁয় মোৰ কপালখান	...	১৫৯

হাঁহিভৰা মুখ বিষাদ মেঘে	...	১৪৯
হিয়া আজি কঁপে কিয় চাটিফুটি মন	...	৩০২
হিয়া জুৰি হেৰা মোৰ নাচিছিল আশানই	...	৭৮
হে ভাই সূৰঁৰি গোবৰু কাহিনী	...	২৫৯
হেৰা এবাৰ চাওঁ হে বোৱাঁ	...	১৩১
হৈছে আসামবাসীৰ সুখৰ আশা	...	২৬৬
হৃদি মন্দিৰত পাই এনে সাধনৰ ধন	...	৪৯
ক্ষণে কান্দে প্ৰাণ নাহি পৰিত্ৰাণ	...	৭

সঙ্গীত-কোষ

প্রথম অধ্যায়

জাতীয় সঙ্গীত ।

১

ভূপালী—চিহ্নান্তেতাল ।

বাজে আপুনি পুৰণি বীণা,

শুনি কি আবেগে আত্মর প্রাণ ।

বিগিকি বিগিকি হিয়াত বাজিছে

পাহবা সুরব মধুর জ্ঞান ॥

উষা-কিবনে পুরে পোহবোঁতে,

আছি উটি সুরে বজরা লগতে,

ওপচার হিয়া নতুন উলাহেঁ

মৌদী সকলোরে জাতীয় গান ॥

বাধানাথ কুকন, এম্, এ, বি, এল ।

ইমন ভূপালী একতালা ।

আইঁ আজি আইঁ সরে

সোর বোঁ স্তদিন হে ।

ধন্যব তেজেবে, জাতীয় প্রেমেবে,

হোরাঁ অগ্রসব হে ॥

পশ্চিম পুকবে উত্তর দক্ষিণে

উঠিছে সকলো হে ।

তোমাৰো টোপনি এৰবৰ হল

উঠা একে চিপে হে ॥

পূৰ্বব গোবৰ মনত পেলোৱাঁ

গোৱাঁ জয় গীত হে ।

পুৰুষ প্ৰধান কবি শঙ্কৰৰ

জননী অসম হে ॥

মহা পুৰুষৰ সোঁৱৰণি লোৱা

ভাই বন্ধু সৱে হে ।

কৰা জয়ধ্বনি অসম কিৰীটি

উঠক জিলিকি হে ।

অজ্ঞান এক্কাৰ ঠেলি আসামৰ

পুৰুষ ঈশ্বৰ হে ॥

বিচাৰ শাস্ত্ৰৰ বিলালা পোহৰ

আই আসামৰ হে ॥

শ্ৰীগুৰু শঙ্কৰৰ উদাৰ নাতিত

লভিবা উন্নতি হে ।

শঙ্কা নকৰিবা বল শক্তি পাবা,

বাখিবা কিৰাটি হে ॥

দেৱেশ্বৰ চলিহা ।

৩

নেচাৰী—একতালা ।

অসম মাতৃৰ দুৰগতি

দেখি প্ৰাণ মোৰ কান্দে অতি,

এমুৱা বিলাই গোসাঁইয়ে কিয়নো দিলে ।

মহাপৰাক্ৰান্ত ব্ৰহ্মপুত্ৰ,

যাব বর্তমান জ্যোষ্ঠ পুত্র,
 তার এনে দশা বিধিয়ে কিয় করিলে ॥
 ওখ পর্বতৰ সাৰি সাৰি,
 যাব বন্ধুবৰ্গে আছে বোৰ,
 তাহান অৱস্থা স্মৰি দহে পৰাণ ।
 ঋষি মুনি যাব আছে গুৰু,
 শুদ্ধ সৰ্ব দেৱ কল্পতৰু,
 তাৰ আজি চোৱাঁ হীন দশা অপমান ॥
 অসমৰ পুত্ৰ ভগদত্ত,
 বান বজা মহা দৰ্পমত্ত
 ভীষ্মক হিড়ম্ব আৰু কত কত বীৰ ।
 সিকালত তুমি অগ্ৰগণ্য
 ছিলা পৃথিৱীত বহু ধন্য
 আজি শোকাভূৰা বহে নয়নৰ নীৰ ॥
 চোৱাঁ চোৱাঁ কিনো বিপৰ্যায়,
 ভুঞ্জিছা হে মাতৃ দুখচয়
 জানিলোঁ ইটো সে প্ৰভু ঈশ্বৰৰ মায়া ।
 হেবা দীনবন্ধু তমু পাৱে,

কবিছোঁ কাকুতি ভক্তি ভাৱে,
কৰা অনাথিনী অসম মাতৃক দয়া ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

৪

তুক সুৰ—একতালা ।

(অসম মাতৃ) এমুৱা বিলাই দেখিছা বোপাই
কিয়নে নকৰা কাণ ।

(অসম পুত্ৰ) চেনেহৰ আই, নাই এটি পাই
নাই ভৰালত ধান ॥

(অঃ মাঃ) নেথাকিবা বাহি, যোৱা দিহা দিহি,
পাবা বহু ধন সোন ।

কথা কৰি কাতি, ধৰা যদি খেতি,
পাবা ধান দোনে দোন ॥

(অঃ পুঃ) বিজা বুদ্ধি নাই, (মাঃ) নেভাৰা সোনাই
ওলাব বুদ্ধি আপুনি ।

একতা আশ্ৰয় কৰিলে কি ভয়,
একতা বুদ্ধিৰ খনি ॥

তুমি বিনে মোৰ এমুৱা দুৰ্ঘোৰ,

গুচাব কোনে বিপত্তি ॥

চোৱাঁ লৰা বোৰ, আছে যত মোৰ

কান্দে ক্ষুধাতুৰ হই ।

মাৰি নিয়াঁ মোক, তেহে যাব শোক,

নোৱাৰোঁ স'ব বিলাই ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

বেহাগ—আড়াঠেকা ।

অসম-আকাশ আজি ডাৱৰে ছাটিপেলায় ।

দিনতে একাৰ হ'ল একোকে দেখা নেযায় ॥

মাৰিছে মেঘে গাজনি, উঠিছে বুকু কঁপনি ।

কি কৰোঁ ক'লৈ যাওঁ, নেদেখোঁ একো উপায় ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

৮

বিক্ৰিট—একতালা ।

আঁহা আজি আমি বন্ধু সেরে মিলি,
 উলাহেৰে গান্ধী একতাৰ গীত ।
 নহলে জানিবা অসমীয়া জাতি,
 নেথাকিব আৰু এই পৃথিবীত ॥
 পূৰ্বে পশ্চিমে উত্তৰে দক্ষিণে,
 সজাগ হইছে জগতৰ জাতি ।
 আমি অসমীয়া বুজিছোঁ মাথোন,
 ভেম, কানি আৰু এলেছৱা ৰাতি ॥
 এতেকে হে ভাই একতা ডোলত
 আই বন্দো হ'ওঁ সৰে হাঁহি মাতি ।
 এজনে নোৱাৰে সাধিব যি কাম,
 বহুতে কৰিব পাৰোঁ জুম পাতি ॥
 সময় তাকৰ আই কাম কৰোঁ,
 বকলা মেলাৰ আজৰি নোলায় ।

যাব যিবা সাধা নকৰিলে-কাম,
কৰিব লাগিব পিছে হাঁয় হাঁয় ।

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

৯

খাম্বাজ—ঠুংৰী ।

চোৱাঁ আকাশলৈ বেলি ছপৰায়া ।
ঢাৰি পাটি নেৰাঁ কিয় অসমায়া ॥
চোৱাঁ ফেচুঁ চৰাই, ডালে ডালে বগাই,
পখী বুধি জানো তোমাৰ নাইকিয়া ॥
পাখলা উলাহে, নাচি নাচি গাহে
পৰি আছা তুমি যনে গেৰ-মেটোয়া ॥
হৰিণা হৰিনা, চৰে এনি তেনি
তোমাৰ এনে গতি কিয় ডাঙ্গৰীয়া ।:
প্ৰকৃতি অচেতন, তোমাৰ কলমটিয়ন
বাগৰা-বাগৰি কৰিছা এতিয়া ॥
মিৰি গাবো অঁকা, শ্যামা লঠা নগা
সকলো উঠিছে নেপালী খাচিয়া ।

নোগোটালে উঠি, ইবেলি এ মুঠি,
 কিনো খাবা ককাই হলে দুপৰীয়া ॥
 কত একাদশী, কৰিবা আউঁ সাঁ,
 টানিব কিমান দিন দেহা লঘোনায়া ॥
 অথিৰ অধিৰ হবা, উটনা বুৰিবা,
 বাগিছা কুলিৰো হবা মগনীয়া ॥
 হেৰুৱাবা মৰ্যাত, নেপাই জোৱনৰ ভাত
 অজাতি বিদেশীৰ হবা বহতীয়া ॥
 চোৱাঁ বেবে দিনি, বদৰ জ্বালকনি
 কাৰোটি কৰিছোঁ উঠাঁ অসমীয়া ॥
 বশুৱা গীতেৰে, যুজিবা তেজেৰে,
 জিকিব পাবিলে হবা বিনন্দীয়া ॥
 হাৰাঁ যদি তুমি, হবা স্বৰ্গ গামৌ,
 কিয় হোৱাঁ আধা মৰা আধা জীয়া ॥
 মৰিলে মৰিবা, জীয়া যদি জীবা,
 কেলেপ-জেলেপ গুচি হোৱাঁ এদনীয়া ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

১০

ঝিঁঝিট—একতালা ।

আহাঁ আজি (সরে) আনন্দ মনে
 দুখুনৌ আসাম মাতৃ চরণে,
 প্রণিপাত কৰি একান্ত মনে,
 ধন্য কৰোঁ এই জীৱন ।

সকলোৱে আমি একেলগে মিলি,
 খিয়লা-খিয়লি পাহৰোঁ সমূলি,
 হৃদয়ৰপৰা পেলাওঁ উভালি,
 কাঁইটীয়া হিংসাৰ বন ।

সাহব জৰিৰে মেৰোৱা হৃদয়,
 ব'লা আগুৱাওঁ নাই একো ভয়
 বিংশতি শতিকা কাৰ্য্যৰ সময়,
 নেথাকিবা হৈ অচেতন ।

নকৰিবা ভয় দেখি-ৰণ ঠাই,
 গুচুৱা দুৰ্নাম গুচুৱা বিলাই

পৰম ঈশ্বৰ আমাৰ সহায়

কিয় তুমি চিন্তা মগন ।

বেণুধৰ বাজখোৱা, বি, এ ।

১১

অহং—একতালা ।

উঠা একে চিপে অসমীয়া ভাই,

বান্ধা কঁকালত টঙ্কালি আঁটি ।

লোৱা বীৰ সাজ, দিয়া দলিয়াই

কেঁচুৱা লৰাৰ আগৰ গাতি ॥

ৰণ ধ্বজা ধৰি বলা আগুৱাই,

তেজাল খোজত কঁপোক মাটি ।

জানি লোৱা ভাই এৰিবৰ হল,

গুনা খনিয়াৰ লাহাৰ ছাটি ॥

উঠি কাম কৰা, এৰি দিয়া তুমি,

জুহাল গুৰিৰ কলা ঘুমটি ॥

ইমানতে ভাই চোৱা চকুমেলি,

কানি ধোৱা-ধোৱা পেলোৱা কাটি ॥

স্ত্রীৰবি তোমাৰ এনুৰা বিলাই,
 যাব খোজে হায় বুকু যে ফাটি ।
 পেলোৱা এছাৰ মাৰি সোৰোপালি,
 নেথাকিবা আৰু হাত সাবটি
 সকলোৱে কাম কৰা এক মনে,
 পুৱাব তেতিয়া দুখৰ বাতি ॥
 নহলে নিশ্চয় অভিধান মেলি,
 নেপাবা আৰু অসমীয়া জাতি ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

বিঁ বিট থাম্বাজ - পোস্তা !

আহাঁ বন্ধু বাহু মেলি যাওঁ কৰ্তব্যৰ পিনে ।
 মাত্ৰে সভ্যতাৰ বাঁহী একে ৰাহে বাতি দিনে ॥
 সংসাৰ বলিয়া শুনি, আজি এই বাঁহী ধ্বনি,
 কিয় আমি সুখ বাঁহী, শুনিও নুশুনো কাণে ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

১৩

অহং—একতালা ।

উঠি কাম কৰা কামী কলি যুগ,
কামেই তমূহ কাম স্মৃতি ভোগ ।
কামৰ উদ্দেশে মানুহ জীৱন,
কাম অবহেলা কৰিছা কিয় ?
সংসাৰী ধৰম জানিলোৱা কাম,
কামেই তোমাৰ পুৰুষালি নাম ।
পৰমার্থ নাই কাম বিনে ভাই,
কামেহে তোমাৰ বান্ধৱ প্ৰিয় ॥
ষেতিয়া তোমাৰ কামেই জিৰণি,
যি দিনা হে কাম তোমাৰ টোপনি ।
সি দিনা লভিবা স্বৰ্গ, মোক্ষধাম,
আগতে দেখিবা জগত-জীৱ ॥
যুৱোৱা উলাহে কামৰ চকৰি,
নকৰা, লগতে যোৱা খোজ কাঢ়ি ।

ঘূৰিছে পৃথিবী কিবা দিন-ৰাতি,
তুমিনো জিৰাব লাগিছে কিয় ?

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

ভূপালী—চিমা তেতালা ।

আজি একতা, আনন্দ লতা,
লগাই কি বেথা, বগাই যায় ।
জীৱন-বিৰিখ, হল ফল থিয়,
প্ৰেমৰ হেঁপাহে, সিপোনে চাই ॥
বতাহৰ ছাটি, লাগি হলে গাটি,
ভয় পাই আতি থৰথৰি প্ৰাণ ।
একো শঙ্কা নাই, উৎসাহৰ শিপা
মাটি খানি বহু দূৰলৈ যায় ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

১৫

ঝি ঝিট—দাদবা ।

আশাৰ কুলিয়ে গায় সুললিত কু-উ গান ।

বিণি বিণি আহে মাত, লাগে কিনো টেঁচা কাণ ॥

সুখৰ বসন্ত বার, সুখৰ মলয়া বার,

দূৰ ৰাজ্য এৰি ভাই আহি দিয়ে সুখ জান ।

নিৰাশাৰ শীত-কাল, নেথাকিব চিৰকাল,

এই যে আমৰ ডাল, তাতে কুলি লব থান ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

৬

ললিত—আড়াঠেকা ।

পূৰ্বৰ গগনে উষা, চোৱাঁ চোৱাঁ লগৰায়া ।

ওলাব সুখ-সূৰ্য কৰি দিশ জেউতীয়া ।

চোৱাঁ আশা মিটকায, আৰু ভয়-ভ্ৰান্তি নাই,

জানিবা হে অন্ত হল দুখৰ বাতি কলীয়া ॥

সুখৰ পূৰ্ণ কটকো, মাতিছে চৰাই জাকি,
ঈশ্বৰ গুণ গাওঁ, আঁঠা ভাই অসমায়া ।
বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

১৭

সাহানা—ৰাঁপতাল ।

আঁঠা সবে বন্ধুগণ দুখ পৰিহৰি,
কৰিবোঁ উৎসৱ সৱে মহাবঙ্গ কৰি ।
শুভদিনে শুভক্ষণে, যত ভাই বন্ধুগণে,
কৰাঁ আলিঙ্গন সৱে সহোদৰ ভাৱে ।
সুখে সিঁচা প্ৰীতি-ফুল মন প্ৰাণ ভৰি ॥
সকলে প্ৰফুল্ল চিতে, দিয়া মন দেশ-হিতে,
দেহে প্ৰাণ থাকে মানে কৰাঁ এই পণ ।
সাধিবা দেশৰ তিত আন কাম এৰি ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

১৮

লুম ৰিঁ ৰিট—পোস্তা ।

বহল জগত মাজে মই অনাথিনী নাৰী ।
অনাই বনাই ফুৰোঁ নাই মোৰ ঘৰ বাৰী ॥

কান্দিববো শক্তি নাই,
 মৰিলোঁ মৰিলোঁ হাঁয়,
 নাইনে এজনো পুত্র নাতি মোৰ পুতৌ-কাৰী ।
 কণ্ঠাগত প্রাণ আজি,
 বিধতাৰ কিনো বাজী,
 আছিলোঁ বজাৰ বাণী, এতিয়া পথৰ মাগনী ॥
 মোৰ পুত্র কত জন,
 বুদ্ধি স্বৰ্গ নাৰায়ণ,
 কল্পসিংহ স্বৰ্গগামী হৃদয় মোৰ বিদাৰি ।
 অমৰ জীৱন কিয়,
 দিলা মোক জগজ্জীৱ,
 মৰোঁ যেন এতিক্ষণে যদিহে মৰিব পাৰি ॥
 বেণুধৰ বাজখোৱা, বি, এ ।

আহাঁহে আহাঁহে আহাঁ উলাহেবে,
 সকলোৱে মিলোঁ আজি মনৰ প্ৰীতিৰে ।

একেলগে একে মনে, সকলোরে প্রাণে প্রাণে,
 বন্ধা-বন্ধি হওঁ আইঁ মিলব জাববে ।
 পুৰণি বছৰ গ'ল, নতুন বছৰ হ'ল,
 নতুন উছাহ বান্ধাঁ হিয়াত বসেবে ।
 বিভূপদ শিৰে ধৰি, সাহত নিৰ্ভৰ কৰি,
 উন্নতি বাটত লৰাঁ মনৰ বেগেৰে ।
 কিনো আজি শুভদিন, বাজিছে সুখৰ বীণ,
 একতা নিচান আজি উৰিছে সুখেৰে ।
 আইঁহে ভকতি ভাৱে, খাটেঁ ঈশ্বৰক সৱে
 হয় যেন এনে দিন বছৰে বছৰে ।

চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা ।

বিভাস—একতালা ।

শুভ বছৰৰ শুভ দিন আজি,
 শুভ উদ্দেশেৰে সকলো চাপিছে ;
 শুভ উত্তমৰ শুভফল দেখি,
 উলাহেবে হিয়া উপচি পৰিছে ।

হৃদয় বীণত উলাহ মাতেবে,
উলাহৰ সুৰ বাজে উলাহেবে,
উলাহৰ চিন কিনো জেউতিবে,
মুখে মুখে আজি বিবিসি পৰিছে ।
উলাহেৰে আজি কুলিয়ে গাহিছে,
প্ৰতিধ্বনি তাৰ সুৰত বাজিছে,
তালে তালে তাল বতাহে ধৰিছে,
হালি জালি জালি পদুমে নাচিছে ।
উলাহেৰে আজি ফুলনি ফুলিছে,
উলাহেৰে আজি মলয়া বলিছে,
প্ৰকৃতি দেবীয়ে উলাহতে আজি,
উলাহৰ সাজ লাহেৰে পিন্ধিছে ।
আঁঠা আমি আজি ভকতি ভাৱেৰে,
ঈশ্বৰক সেৱা কৰোঁ সলাগেৰে,
যাব কৃপাগুণে দিনে দিনে দিনে
কুমলায়া এই কলিটি বাঢ়িছে ।

২১

খান্ধাজ—আড়ধেমটা ।

মিলেবে আজি বঙ্গতে মজি

মিলেবে হিয়া বুঝোঁ হে ।

মিল মনেবে মিল ভাবেবে

মিল বসেবে মজোঁ হে ॥

বলোক মিল মলয়া ধীর,

নাচোক আজি মিল নিজনে,

বাজোক মিল বীণ মধুর,

গোঁড়াহে আজি মিলৰ গান ;

প্রাণে প্রাণে মনে মনে মিলেবে আজি

মিলোঁ হে ।

এঁাহে আজি হিংসা ঘেঁষ,

এঁা অপ্রীতি এঁা অমিল,

এঁাহে এঁা কপট বোগ,

শিকাঁহে প্রেম হোঁরাহে মিল ;

হিয়াই হিয়াই আজি (প্রেমৰ বাজ)

বঢ়োঁ হে ॥

চন্দ্রধর বকরা ।

২২

খাষাজ্ঞ—চোতাল ।

উদ্বিছে সুদিন কিনো শুভচিন
 চোরাঁ চোরাঁ আজি জুঝরাঁ নয়ন ।
 নতুন সুবেবে নতুন তালেবে
 উলাহেবে বাজে হৃদয়ৰ বীণ ॥
 স্বৰগৰ পৰা ঢালিছে সুতান
 শান্তি সুখ-ময় সুমঙ্গল গান
 নতুন পোহৰ ঢালে বিভাকৰ
 নর সাজ ধৰি শোভিছে গগন ।
 ফুলনিযে আজি কিনো উলাহেবে
 নর সাজ পিন্ধে নতুন ফুলেবে
 নর মলয়াই বঙ্গেবে বিলায়
 নতুন ফুলৰ ভ্রাণ বিতোপন ।
 নতুন বঙ্গেবে নতুন লাহেবে
 শোভিছে জগত নতুন সাজেবে
 সুমঙ্গলময় দিন সুখময়
 চোরাঁ চোরাঁ আজি জুঝরাঁ নয়ন ॥

চন্দ্রধৰ বৰুৱা ।

২৩

ইমনকল্যাণ—তেওবা ।

গভীর বাগিনী মোহন সুর ধরি

বাজাঁ বাজাঁ আজি হিয়া বীণ ।

গোরাঁ গোরাঁ সন্মিলন সুখ গান

বাজাঁ সাজি হিয়া বীণ ।

আজি মঙ্গল মোহন মধুর অতি সুন্দর

বিতোপন দিন ;

নাই হিংসা ঘেঁষ, বাজিছে বঙ্গেবে

সুসদ-মিলন প্রীতির চিন ।

প্রাণে প্রাণে মিলি আমি হওঁ আজি লীন ;

জীবন জুবি পবাণ ভবি

থাকে যেন এনে চিন ॥

চন্দ্রধর বকরা ।

২৪

টোড়ি ভৈরবী—কাওরানী ।

আজি মিলন সঙ্গীত গোরাঁহি ।

মিল মনে মিল ভাবে সরে মিলাঁহি ॥

হিংসা ঘেঁষ পাহৰি ;
 আহাঁ মিলেৰে সৰে মিলাঁহি
 আহি মিলেৰে
 নৱ ভাবেৰে, একতা ডোলে, বান্ধাহি সৰে ;
 মিল মনে, মিল প্ৰাণে, মিলাঁহি সৰে ॥
 দেবেন্দ্রনাথ বৰুৱা ।

২৫

অহং—একতালা ।

উঠাঁ উঠাঁ উঠাঁ সৰে
 নিদ্ৰিত আসাম জগাওঁ আজি ।
 বীৰৰ তেজে, বীৰৰ সাজে, ওলোৱাঁ সকলো
 ওলোৱাঁ সাজি ॥

কোমলান্তুৰা আসাম জননী
 যুগে যুগে হোক বীৰ-প্ৰসবিনী,
 আনন্দে মাতোক বিহগ কুল,
 জননী আসাম নিচেই দুখীয়া,
 দুখীয়া সন্তান আমি অসমীয়া,

কোন দিনা হাঁয় ! গুছিব যাতনা,
 কেতিয়া পুরাব দুখৰ বাতি ॥
 দলে দলে মিলি উলাহ মনে,
 উঠোঁগৈ আহাঁ উন্নতি সোপানে,
 জীৱন যুক্তত প্ৰফুল্ল মনে,
 দিওঁ আহাঁ সবে জীৱন বলি ॥
 বিনন্দি বাম ।

২৬

খাঙ্গাজ—টিমাতেতানা ।

আজো মেৰে প্যাৰা মাই
 ভূখামে মৰ্গেইওঁ বে ।
 ভূখামে মৰ্গেইওঁবে মেৰে
 গৰাব আসাম মাইৰে ॥
 নাহি নিকলে মু'মে বাত্
 জান যায়েগা থোৰি বাদ্
 কোনি কাম কৰো বত্ লাও
 কাঁহাঁ দানা মিলেৰে ॥
 বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

২৭

মিশ্র ঝিকিট--কাওরানী ।

উঠাহে অসম মাতৃ, শুনা শুনা

এফেৰি আশা কথা ।

তোমাৰ দিলাই যাব, জানো বাঢ়িব

সৌভাগ্য-লতা ॥

দুৰ্গতি দেখি এনেকুৱা, অসমীয়া,

আজি উঠিছে, এৰিছে কাল নিদ্ৰা,

তেও যেন যায় বুকু ফাটি,

বাগৰি যায় শোক বায়ু ছাটি,

কান্দোতে পৰে চকুলো ধৰি,

দেখোঁ হেৰা কিবা আশা-কণা ।

চোৱাঁ চোৱাঁ মাতৃ দুখুনী উঠি তোমাৰ সম্ভান

গাইছে উদগনি-গীত, সকলোৰে আজি

এটি প্ৰাণ ;

একতাৰে বন্দী হবলই লাহেকই

দাঙ্গি ধৰিছে হৰিষে শুদ্ধ জবী,

জানো অসমীয়া তাকে ধৰি

পেলাব পাৰে আগলই ভবি,
 উঠাহে মাতৃ কৰোঁ কাকুতি
 দেখোঁ হেৰা কিবা আশা কণা ।
 আজিহে জাতীয় প্রেম-বস হিয়া
 বিয়লি বিয়লি জোৰে,
 স্মৰি অতীত পাপ সহে যাতনা
 বুকুতলি পোৰে,
 এই যে অসমীয়া বোৰে, চকুলোৰে,
 দেহা তিতাই ফুৰে বলিয়া ভাৱে ।
 ধৰা মোৰ কথা এই ফেৰা,
 কাৰ্বোটি কৰোঁ শোক পাটি এৰা,
 উঠাহে উঠা চেনেহী আই,
 দেখোঁ হেৰা কিবা আশা-কণা ॥
 বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

নুঠিবানে হেৰা হুমি অসমীয়া ?
 পৰি আছাঁ কিয় টোপনি-ৰহীয়া ?

সমস্তে পৃথিবী আজি মতলীয়া,
 স্বজাতি প্রেমৰ ভাবে ভৰা হিয়া ।
 নিজাস্থ এঁৰি জাতীয় উন্নতি,
 সাধিছে সাহেৰে স্বার্থ কৰি কাতি,
 একতা ডোলেৰে সমাজ বান্ধিছে,
 গাইগোটা কথা সমূলি এৰিছে,
 দৰ্প অহঙ্কাৰ আজি পাহৰিলে,
 চোৱাঁ সকলোৱে কেনে মন্ত্ৰ দিলে,
 তুমি চেৰ পৰি যাণা অসমায়া
 এই মন্ত্ৰ যদি এতিয়া নোলোৱা,
 একোৰে দুখীয়া নাছিল। যে তুমি,
 জ্ঞানে ধনে তেজে শোভিছিল ই ভূমি,
 ভাৰতে যেতিয়া আন্ধাৰত আছিলে,
 প্রাগ্জ্যোতিষপুৰে জ্ঞান বিলাইছিলে ;
 যি দিনা ভাৰতৰ স্বাধীনতা কাঢ়ে,
 তলতীয়া কৰি মহতালি হবে,
 তেতিয়াও তুমি প্রতাপী আছিলি,
 দূৰতে আঁতৰাই পৰক ৰাখিছিল।

এতিয়া নো তেনে কিহে তোমাক পালে,
 কিহেনো জুৰুলা কানীয়া কৰিলে ?
 বাস্তৱতে হেৰা, এবাৰ ভাবি চোৱাঁ,
 উন্নতি সুবিধা সকলোটি পোৱা,
 উচ্চ হিন্দুধৰ্ম্ম সামাজিক নীতি,
 হিন্দু মুছলমান ভাবে-ভৰা প্ৰীতি ।
 এতেকতে হেৰা উঠাঁ অসমীয়া,
 মানুহৰ চিনাকি এতিয়াও দিয়া,
 এটি দুটি কৰি যেতিয়া উঠিব,
 পৰি থকা জাতি জিলিকি পৰিব ।
 অসমীয়া নাম, ৰাখা অসমীয়া,
 সোৱঁৰা স্মৃদিন থিয়াতি বঢ়োৱাঁ
 জাতীয় তেজেৰে দেশ বিয়পোৱাঁ,
 শত শত বীৰ তেজস্বী বঢ়োৱাঁ ।
 জনমোৱাঁ আকৌ লাছিত ৰবফুকন,
 জ্ঞানী যশোমানো ৰজা নবনাৰায়ণ ;
 বীৰদৰ্পে দেখা দিয়ক গদাধৰে,
 ধৰ্ম্মনীতি শিক্ষা দিয়ক ত্ৰীশঙ্কৰে,

লুকোরা বীৰত্ব আকৌ উজ্জলোরাঁ,
 অসমীয়া নামে জগত পোহৰক ।
 উঠা উঠা তেনে মাতোঁ কাবোঁ কবি,
 অপূৰ্বব গোৰবে অপেক্ষিছে বেৰি,
 এবেলি চিনাকি দিয়ঁ। সকলোৱে,
 কেনে তেজী জাতি আছিল। প্রত্যেকে ।
 অসমীয়া নাম বাখা ইতিহাসত,
 মনুষ্যত্ব তেজ বাখা ই জগতত ।

দেৱেশ্বৰ চলিহা ।

২৯

অহং—একতালা ।

এৰাঁ এৰাঁ তাই ! এৰাঁ সোৰোপালি,
 থোৱাঁ থোৱাঁ থোৱাঁ আলাহ-নিহালি ;
 উঠাঁ গাৰসাই কৰাঁ নিজ কাম,
 আতৰোৱাঁ হেৰা দুখৰ কুৰলি ।
 নেথাকিব জাব নেথাকে ভাগৰ,
 দূৰতেই হ'ব শতুক আঁতৰ,

ভগা পজা গুচি হ'ব পকাঘৰ,
 কৰ্ণব্য আগত সবে যাব চলি ।
 নুবুলি মুখেৰে একো নাইকিয়া,
 কৰা উলাহেৰে হাতেৰে কাম,
 দুদিনৰ পাচে দেখিবা সাক্ষাতে,
 নেথাকে তোমাৰ অভাব সমূলি ।
 কিয় লাগে ধন ? মেলি দিয়া মন,
 তেনে মনে কৰা কাম অবিৰাম,
 একতা ডোলেৰে মিলা ভায়ে ভায়ে,
 লোৱা মাগোঁ, ধনে আছে আশা পালি ।
 এডাল ডোলেৰে এজনা ঈশ্বৰে,
 বান্ধিছে জগত জানা অবিবত,
 তেনে হ'লে ভাই ! থাকি একেলগে,
 ঈশ্বৰৰ কাম কৰা মিলিজুলি ।
 দিয়'। এৰি হেৰা জুহালৰ গুৰি,
 জাৰ, ঘাম, ভয় থোৱা কাতি কৰি,
 দিনে দিনে দিন যাবই লাগিছে,

নোপোরাঁ নোপোরাঁ কৰি আজি কালি ।

যবতে সকলো ধনবস্তু আছে,

বিচাৰি মাথোঁ লোৱাঁ উলাহেৰে,

আলাহ-জাৰত চেঁচাপানী ঢালি,

দিয়াঁ, গুচি যক তাৰ মহতালি ।

গোলোকচন্দ্র বৰুৱা ।

৩০

কেদাৰা—চোতাল ।

কিয় নো পাহৰাঁ, অসমীয়া হেৰাঁ,

চিৰকাল তুমি আছিলি স্বাধীন ।

ভাৰতৰ মাজে তোমাৰ জননী

বীৰ-প্ৰসবিনী আছিলে এদিন ।

প্ৰকৃতিয়ে নিজে আসাম গঢ়িলে

কাম্য ভূমি পাতি আবৰি ৰাখিলে ।

প্ৰকৃতিৰ বন মুনি মনোৰম,

ক'ত আছে এনে আসাম সমান ॥

ভগদত্ত বাণে কুমার ভাস্করে,
 চক্রধ্বজ আদি আৰু কত বীৰে,
 অথগু প্রতাপে মেদিনী কঁপালে
 অসমীয়া জাতি আছিলে প্রধান ॥
 মাধব শঙ্কৰ, অক্ষয় কীৰ্তি,
 বেদগান গালে কবি সবস্তুতী ;
 সকলোকে আজি পাহৰিলা তুমি,
 এলাহে ভাগৰে হ'লা অচেতন ॥
 বাধানাথ ফুকন, এম, এ, বি, এল ।

৩১

ইমন ভপালী একতালা ।

কিয় কিয় কিয় কান্দা দুখনী জননী হে
 তোমার সোণামুরা, ল'ৰা এনেকুৱা,
 উঠিছে এছাৰি টোপনি হে ॥
 ভগা ভগা মাত, গালে-মূৰে হাত
 আউলী-জাউলী হে ।

হ'ব তোমার ভাল, পুত্র পরিয়াল,
করিছে যতন হে ।

আশা-কানি আনি, মোছাঁ চকু-পানা,
আঁজুলী নিচলী হে ।

চোরাঁ চকু মেলি, শত ল'রা মিলি,
করে আয়োজন হে ।

জানি লবা আই, তোমার বিলাই,
আরু নেথাকিব হে ।

অধম সম্তান, ছিলোঁ এতে দিনে,
টোপনি-মগন হে ।

মোহ নিদ্রা গ'ল, কাল মায়াজাল,
ছিগিছে ভাগিছে হে ।

আথে বেথে ধবাঁ, তোমার যত ল'রা,
লোরাঁ আঁকোরালি হে ।

মুৰত চুমা খাই, দিয়ঁ পঠিয়াই
শুভ লগ্ন চাই হে ।

যাব কর্শ-থলী, আনিব বুটলি
সৌভাগ্য-টুপলি হে ।

বেগুধব রাজখোঁরা, বি, এ ।

৩২

ভৈৰবী—টিমাত্তালা ।

আজি অকলে অকলে কান্দিছে। নিবলে
 ভাৰতৰ এচুকে বলিয়া বতিয়া ।
 আজি নাইনে হে মোৰ, ই বিষাদ ঘোৰ
 গুচাবলৈ কোনো লৰা অসমীয়া ॥
 আজি যায চাৰিপিনে যত আছে মানে
 উল্লতিৰ বাটে মোৰ লগৰীয়া ।
 আজি পিছ হ'লোঁ মই অকলই হাঁয়
 লগত যাবলৈ কোনো নাইকিয়া ॥
 আজি এই ঘোৰ বনে বাখে মোক কোনে,
 মৰিলোঁ মৰিলোঁ নাই আশা-জীয়া ।
 আজি চিঞৰ বাখৰ কৰে ভয়ঙ্কৰ
 হাবিৰ নাজত জন্তু বনবোয়া ॥
 আজি চোৱাঁহি এবাৰ মোৰ হাহাকাৰ
 আহঁ! অসমীয়া সোনাই ধুনীয়া ।
 আজি খাবৰ জীবৰ বহু আশা মোৰ
 চকু পচাৰতে হব নাইকিয়া ॥

আজি মোব লবা-নাতি অসমীয়া জাতি
 য'তে য'তে আছা, আহি দেখা দিয়াঁ ।
 আজি চিন্ত-ভেদী মাত, শুনিছাটৈ তাত
 নকবি গৃহবি, আহি ধৰি নিয়াঁ ॥
 আজি তোমাৰ এই আই, কান্দিছে বিনাই,
 চোৱা দীন দশা, অবস্থা দুখীয়া ।
 আজি সঙ্কটব মাজে অনাথিনী সাজে
 চেনেহি-জননী অকলসৰীয়া ॥
 বেণুধৰ ৰাজগোৱা, বি, এ ।

৩৩

বাগেশী কানেড়া—আড়াঠেকা ।

কোনেনো বজাব বাঁগা, কোনেনো ধৰিব তান,
 জাতীয় উলাহে আজি কোনেনো ধৰিব গান ।
 ভীষ্ম ভোমার্জুন বীৰ, দ্ৰোণ কৰ্ণ যুধিষ্ঠিৰ
 অতীত গোঁৰব আজি, কোনেনো ৰাখিব মান ।
 জননো জনমভূমি, পৰভোগ্যা পৰাধিনী,
 প্ৰতাপ শিৰাজা দৰে কোনেনো অৰ্পিব প্ৰাণ !
 সিংহদত্ত দেৱ অধিকাৰী ।

৩৪

অহং—একতালা ।

কিয় আছা অসমীয়া এলেহুৱা হই,
 মিছাতেই কৰিবা কি এই দেহ ক্ষয় ?
 ধবাহে জাতীয় গান, এবাহে বিবহ তান,
 একতাৰে বাঁধা প্ৰাণ, এয়েহে সময় ।
 সোনৰ অসম দেশ, স্মৃতি মাত্ৰ অবশেষ,
 উঠাহে নতুবা আজি ইও হব লয় ।
 সিংহদত্ত দেৱ অধিকাৰী ।

দ্বিতীয় অধ্যায় ।

ধৰ্ম্ম-সঙ্গীত ।

১

ইমন-কল্যাণ—একতালা ।

জয় জগ বন্দন, কৃতান্ত-বাৰণ

ভবভয়হাবী, দেৱ দিগম্বৰ ।

মুনীন্দ্র-বঞ্জন, দুৰন্ত মৰ্দন

মোহান্ধ-বাৰণ, হৰ মহেশ্বৰ ।

অচল অটল অজব অমৰ

যোগ জ্ঞানময় স্তম্ভীৰ গন্ধীৰ ;

কল-কল্ ঢল ঢল্ গজাভাব-ধৰ

কৰাহে কৰাহে দয়া তাপিত কিঙ্কৰ ।

চন্দ্রধৰ বকরা ।

୨

ଭୂପ-ଥାୟାଜ—ଏକତାଳା ।

ତୁହଁ ଦୀନ ତାବଣ, ଦୁଷ୍ଟ ଦମନ

ଭକତ-ଚିତ ବଞ୍ଚନ ।

ତାର୍ପ ହାବୀ ବନ-ବିହାରୀ

ବିପଦ ଭୟ ଭଞ୍ଜନ ॥

ନବଜଳଧବ ଶ୍ୟାମ ମୃବୃତି

ବାଳ-ଅକ୍ଷଣ-କିରଣ-ଭାତି,

ଅଗତିବ ଗତି, ତ୍ରିଜଗତ ପତି,

ହଂସି ପତିତପାରନ ।

ସଙ୍କଟ-ହବ କରୁଣା-କବ

ଜୀବ ଜନମ କାରଣ,

ଅନାଥର ନାଥ, ପବନ ଈଶ୍ବର

ପ୍ରଣାମୋ ତୟୁ ଚବଣ ॥

ବାଧାନାଥ ଫୁକନ, ଏମ୍, ଏ, ବି, ଏଲ ।

৩

টোবি চিমাতেতালা ।

জয় দুর্গা দুর্গতি নাশিনী,

হে বিপদ তাবিণী ।

আপদ-নিস্তাবিণী, তাপক্ষয়-কাবিণী,

সস্তাপহাবিণী, পতিতপারনী

মিলিলে অপায় নবে শাস্তি-ছায়া-দায়িনী ॥

লক্ষ্মীবাম বকরা ।

ভৈরবী—একতালা ।

হবি, ভাবোঁ তোমাৰ চবণ ঢুটি

বাগা তযু পায় ।

ফুবোঁ বাট হেকরাই দিয়া দেখুৱাই ॥

পাপতে নিবত মন, পাপে নিগগন প্রাণ

দয়া কৰাঁ দয়াময় মোহ গুচুৱাই ॥

ভৈৰবচন্দ্র বকরা ।

৫

ভৈরবী—চিমাতেতাল ।

জয় জয় কৃষ্ণ গোলোক বিহারী,

দয়াময় দেহিমাং দেহিমাং

চরণ যুগল পঙ্কজ হরি ।

দৈত্য বিনাশন কালীয় দমন

জয় জনার্দন হবে মুবাবী

কবা কৃপা প্রভু পতিত পাবন

ভকত জন ভয় কাষণ হারী

জগদীশ নাবায়ণ জয় জয় হরি ।

কনকলাল বকরা, বি, এল, ।

৬

পূর্ববী—আড়াঠেকা ।

ভয় সাগরত পবি কিয় ভোলা হল্য মন ।

ধর্ম পুণ্য বাট এবি, পাপক লাখুটি কবি

কিয় সুবা সদায় লবি পাপতে হই মগন ।

সোঁৱৰাঁ নিজৰ দেশ, ভজা মন পৰমেশ
সত্য জ্ঞান পূৰ্ণব্রহ্ম জগত আদি কাৰণ ॥

অজ্ঞাত ।

৭

ইমনকল্যান—তেওঁৰা ।

“(প্ৰভু) কৰিছোঁ কাকূতি দিয়া শুভ মতি
দয়াৰ সাগৰ হৰি,
সকলো অসাৰ, একমাত্র সাৰ
দিয়াহে চৰণ-তৰী ॥
মনে বল দিয়া কুপথ এৰিয়া
সজ পথে যাতে চলোঁ
তোমাৰ বচন পালোঁ
(আজি) তুমি পদে সেৱোঁ হৰি ॥

গিৰীশচন্দ্ৰ বৰদলৈ ।

৮

ঝিঁঝিট খাম্বাজ—একতালা ।

ভজা হে মন নাৰায়ণ

অনাদি পাতন কাৰণ ।

শঙ্খ চক্র গদা পদ্ম

কমল কবচ ধারণ ॥

অপার ককণা বিতরি আগে

ব্রহ্মাণ্ড পালন একহি ভাগে

সৃজন পালন নিধন কাৰণ জগত তাৰণ ॥

অনন্ত শয্যাতি জগত স্রামী,

লক্ষ্মীপতি অন্তর্যামী

কটাক্ষে গোচর অপায় খণ্ডন

প্রমাদ ভঞ্জন ॥

ব্রহ্মা হবে বন্দি নপারে মন

নিত্যানন্দ জগত কাৰণ

নমো নিবঞ্জন দানর গঞ্জন

ভকতবঞ্জন ॥

পদ্মনাথ বকরা ।

৯

বেহাগ ঋষাঙ্গ—একতালা ।

মনব বিকাবে, চিন্তাব সাগবে
আকুল হৈলোঁহে হবি ।
দিয়াহে স্মৃতি গুটোক দুর্গতি
জীরন্ততে আচোঁ মবি ॥
হবা যত দুঃখ, দিয়া শাস্তি সুখ
সুখে দুখে যেন প্রফুল্লিত মুখ ।
তযু রূপাঙ্গে, সংসার অবংগো
সুপথ দিয়া বিচারি ॥

লক্ষ্মীনাথ ববা ।

১০

বাগেত্রী—আড়াঠেকা ।

দিবা দবশন প্রভু দিবা দবশন,
চাওঁ যদি মেলি মই হৃদয় দাপোন ।
পারাইন কাচ প্রায়, অকামিলা হিয়া-হাব,
তাতে ভবি পাপ-ছাই আছে অগণন

নকবিলে নিজ গুণে, নিকা তাক কৰে কোনে ?
 তাৰোঁতা তোমাৰ বিনে নাই নাৰায়ণ ।
 পাপৰ মূকখ মতি নেজানো ভকতি স্তুতি,
 ভবসা কেৱল দুটি অভয় চৰণ ॥

দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১১

সাহানা ঝাপতাল ।

হৰি পদ চিন্তা কৰা হই এক মন ।
 হৰি পদ চিন্তা বিনে বিফল জীৱন ॥
 দুৰ্লভ মনুষ্য তনু, লভিছ কথম্পি পুনু
 হেৰালে নেপায় আক যাব অকাৰণ ।
 হৰিৰ পদকে নিতে, চিন্তাকৰা শুদ্ধচিত্তে
 হৰিহে সৱাৰো গতি জীৱন মৰণ ॥

দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১২

আলোয়া—ঝাপতাল ।

তৰিলোঁ বেটীয়ে প্ৰভু, তযু দয়া পাই ।
 তোমাৰ দয়াৰ হৰি আদি অন্ত নাই ।
 তোমাৰ পদতে মতি, থাকে যেন দিনে ৰাতি
 তোমাৰে চৰণ ভাবি দিন যেন যাই ;
 তোমাৰে প্ৰেমতে পৰি, তোমাৰে চৰণে ধৰি
 থাকোঁ যেন মহাবঙ্গে ভক্তি মধু খাই ॥
 দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১৩

সাহানা—ঝাপতাল ।

কিহেৰে পূজিম প্ৰভু । সকলো তোমাৰ,
 তোমাৰ গুণকে কৰে জগতে প্ৰচাৰ ।
 অনাদি অনন্ত তুমি, মহিমা অপাৰ
 নিচেই নিচলা আমি কি আছে আমাৰ ?
 নিজৰ শৰীৰ তাতো নাই অধিকাৰ,
 তোমাকে তোমাৰ বস্তু দিওঁ উপহাৰ ।
 দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১৪

সাহানা—ঝাপতাণ ।

নিচিনি তোমাক প্রভু ! অকাজ কবিলোঁ মই ;

মৰষি দাসীৰ দোষ, গুচোৱা মনৰ ভয় ।

তুমি নেতাৰিলে মোক, তাৰে কোনে দয়াময় ?

আজলী তিৰীৰ মতি, সদায় পাপত বতি,

কেৱল তুমিহে গতি, জানিছোঁ কৰুণাময় ।

তযু পাদ পদ্মে যেন সদা মোৰ মন বয় ॥

দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১৫

ভৈৰবী—মধ্যমান ।

খিত হোৱা আহি আই, মোৰ হৃদয়ত,

দুখ পাহৰিম পালে তোমাক বুকত ।

হৃদয়ত বহুৱাই

হৰষিত হই আই

তযু ভক্তি সুখ খাই, মজিম প্ৰেমত ॥

দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১৬

বেহাগ—আড়াঠেকা ।

জদি মন্দিৰত পাই এনে সাধনৰ ধন

বিষয় হাবিত তাক নকৰিবা অসতন ।

মুনীন্দ্র যোগীন্দ্র সৱে, যাক যোগ ধ্যানে ভাবে,

দেৱতা সকলো নিতে যাৰ ভাবে মগন ।

যি বুকুত পালে, বাজ ভোগে তুচ্ছ বোলে,

সাদু সন্ন্যাসী সকলে পূজে যাৰ শ্ৰীচৰণ ;

পাপ হৃদয়ৰ জুই, যাৰ নামে নুমুৱাই,

সদাই বাখিবা তাক, কৰি অতি সযতন ॥

দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১৭

ভৈৰবা—কাওৱালী ।

দেখাদিয়ঁ আহি হে জীৱনৰ জীৱন

মিছাতে নিয়ালোঁ মই অমূল্য জীৱন ।

চাই তমু প্ৰেম-সুখ ছৰ কৰাঁ সব দুখ

দয়াকৰি এটিবাৰ দিয়া দৰশন ।

পাপ সাগরত পবি জীর মোৰ যায় বুৰি

দি তযু চৰণ তবী জুৱা জীৱন ।

দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১৮

ভৈৰবী—৭৭ ।

কিনো আছে প্ৰভু মোৰ দিওঁ চৰণত ।

দীন দুখী পাপী মই মজিছোঁ পাপত ॥

নেজানো অৰ্চনা স্তুতি সদাই পাপত ৰতি,

দিবলৈ একোকে নাই মৰু হৃদয়ত ।

পাপৰ জুইৰে পুৰি বোলোঁ মই হৰি হৰি,

শাস্তি পানী ঢালাঁ প্ৰভু জ্বলা হৃদয়ত ॥

দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

১৯

ইমনকল্যান—আড়াঠেকা ।

কি ভাবিছা মন,

মাতাচোঁ তেওঁক মেলি হৃদয় ঢাকন ॥

প্রাণ স্বপ্নব আহি, হৃদয়ত বহিবহি,
এনেটি সৌভাগ্য কিয় নকৰা যতন ।
ভকতি ফুলৰ মালা, ভবি লোৱা হৃদি থালা,
ওলালেহি প্রাণেশ্বৰ কৰিবা অৰ্পণ ॥
দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

২০

বাউল স্বৰ—একতালা ।
কি বুলি তাৰ দিওঁ পৰিচয় ;
তেওঁ দয়া নিধি, প্ৰেমৰ বাৰিধি,
দেখিলে নয়ন শীতল হয় ।
কোটি সূৰ্য্য গোটালেও তুলনা নহয় ;
আকাশ বিয়াপি আছে হই জ্যোতিৰ্ময় ॥
দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

২১

জয়জয়ন্তী—ঝাপতাল ।
চোৱাঁ কেনে প্ৰকৃতিৰ শোভা বিতোপন
গাওঁ আই বিশ্ববাসী, বিভু-যশ-গান ।

উদঙ্গাই ত্রিয়াতলি দিওঁ ভক্তি পুষ্পা বুলি,

পূজোঁ প্রেম উপহারে বিভূষ চৰণ

নমোঁহে অখিল স্বামী, অগিয়ানী নব আমি,

নেজানো কৰুণাময় ভজন পূজন ।

পালো যেন মহাত্মত, দিয়া বল হৃদয়ত,

কৰিছো গোহাৰি বিভু ! কমল লোচন ।

বসুনাথ চৌধাৰী ।

২২

বেহাগ—একতালা ।

মাতিছোঁ শ্রীহৰি কৰি কৰজোৰ ।

আহাঁ হৰি কৃপা কৰি হৃদয় মন্দিৰে মোৰ ॥

বিবুধি সাগৰে পৰি, মাতিছোঁ কাতৰ কৰি,

নেৰিবা তোমাৰ দাসে দেখি পাপী মহাঘোৰ ॥

নিজগুণে দয়া কৰি, তাৰাঁ মোক দয়াল হৰি,

অভয় চৰণে সপি দিলোঁ কাষ-মন মোৰ ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

২৩

বেতাকা—আড়াঠকা ।

কি আছে সংশয় ।

হাব যাব জন্মদাতা তাব কিবা ভয় ॥

শমন শিয়বে যাব নাম শুনি,

তেওঁ বিজ্ঞমান অগিল অরনা,

পৰিলে প্রমাদে মাতিবা কাতৰে,

তাৰিব আহি নিশ্চয় ।

যদি মমে দৰে, স্বকৰণ সবে,

কান্দি নিবেদিবা যত মনে ধৰে,

দয়ালু জনক তেতিক্ষণে আহি দিবেক অভয় প্রাণে ;

কত মহাপাপা সংসাৰ তৰিছে

বিভু কৃপাশুণে মুকুতি লভিছে

মাতা সবে মিলি কবিয়া কাকতি বুলি হৰি দয়াময় ॥

সতানাথ বধা, বি, এল ।

২৪

আডানা-বাহাব—একতালা ।

কিমতে জনাবোঁ ময় যাতনা যত অন্তৰে ।

দহিছে হৃদয় তনু মহা পাতক নিকৰে ॥

অমৃত ভাবিয়া, গবল ভঙ্কিলেঁ।

নিচিনিলোঁ নব চকুবে ।

এতিয়া প্রভু, সহিব নোরাবেঁ

পুৰিব ধৰিছে হৃদয়ে ।

তুমি কৃপাকবি, আপোনাৰ গুণে,

দিয়া পাৰ ভব সাগৰে ॥

সতানাত্ৰ বৰা, বি, এল ।

২৫

বাগেত্ৰী—আড়াঠেকা ।

ককণা বিতৰি প্রভু দিয়া শাস্তি পদ চায়ঁ ।

মজল মলয় আনি কৰা শুদ্ধ পাপ হিয়া ॥

দিয়া জ্ঞান শুভমতি, কাকৃতি কৰিছোঁ অতি,

সংসাৰ অবণো আজি স্থপথ দেখুৱাই দিয়া ।

আমাৰ উদ্দেশ্য তৰু, কুশলে বাধিবা হবি

ভোমাৰ কৃপাত যেন দিনে তাৰ বাঢ়ে কায়া ॥

সতানাত্ৰ বৰা, বি, এল ।

২৬

ভবন ঠংবা ।

জয় দান তাবণ, প্রভু নাবাযণ,

স্তুতি নতি করোঁ কিবা হ ।

আমি সবে অতি, ক্ষণ মূৰ্খ জাতি,

কৃপা বিতরণ করিবা হে ॥

কন্যা-চক্র ঘূরি, হেবা চক্রধারী,

মাৰিছে আমার পবাণ হে ।

দীনহীন জানি, সিঁচি দয়াপানী

বক্ষা কবা ভগরান হে ॥

বেণুধর বাজখোঁরা, বি, এ ।

২৭

বাউল সুব—একতালা ।

হবি, কন্য-নদীৰ মাজৰ পৰা তাৰিবা ইবেলি ।

তুমি নেতাবিলে তাৰে কোনে হেবা বনমালী ॥

নাহি বুদ্ধি বল মোর, মুঠে নেজানো সাঁতোর,
মোকৈ উদ্ধারিণী প্রভু আজি, করোঁ কৃতজ্ঞলি ।

বেণুধর বাজখোরা, বি, এ ।

২৮

‘সদ্য পাম্বাজ’ মনোহর ।

ভক্তি আজি বে পূজ্য প্রভু • বৈষণ ।

আজি হে • দিনে আশা • দায়ে, দর্শন ।

মনর করি গল, আশাব পোহব তন,

আশা ভরা পাণে হরি করোঁ আবাসন ॥

আশা বলা লস লাসে, নাচে হেবা কামে কামে,

কি আনন্দে পূজো আমি হরিব চরণ ॥

বেণুধর বাজখোরা, বি, এ ।

২৯

মিশ্র মূলতান—চিমাতেতাল ।

লোরাহি আনিছোঁ আজি, অতি যতনেবৈ সাজি,

আনিছোঁ সাদরে দেবী ভক্তি উপহার ।

হৃদয় আসন যুবি, উপাচি পরিছে চোরা,
 লোবা দেবা ভক্তি পুষ্পতাব ।
 আকাশে ঢালিছে তাত পোতব সন্দৰ
 শত্ৰু বন্দিছে মলয়াহ,
 পতিল তপ্তনি লোবা, শ্রীচৰণ দুটি থোৱা,
 ঢালিব থাকিছে প্রেম ধাব,
 লোবাতি লোবাতি চোবাতি নিয়াতি
 সকলোবে ভক্তি হিয়াব ;
 তুমি শক্তিৰ ফণা, তুমি মিনতিৰ থল
 তুমি ভক্তিৰ বল ডাবনি হিয়াব ॥
 দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এল ।

৩০

ভূপালা ডিমাতে থালা ।
 ধাব মলয়া বজিছে পুৱা,
 গাওঁ সবে আঁঠি প্রভুবে গান ।
 ফুলে ফুলে দেখা, যাৰ নাম লেখা,
 যি জনৰ অজ্ঞা ই বিশ্বধাম ।

কোটি চন্দ্র তবা, হোরে যাৰ পৰা,
 যাৰ নামে বয় প্ৰেমৰ নিজৰা ;
 যি জনৰ নামে, নাশে মৃত্যু জৰা,
 ই হেন প্ৰভুৰ অমৃত নাম ।
 লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

৩১

ইমন বিভাস --আড়থেমটা ।
 দিয়া দেবি পোহৰ সুন্দৰ ।
 আঠা কমলিনী আই বীণাপাণি,
 বোৱাঁ মধুৰ বীণা মনোহৰ ।
 লোৱাঁ ভক্তি লোটক ধাৰ,
 হৃদয় আসন চৰণ সেৱন
 প্ৰীতি ফুল উপহাৰ ;
 কৰা কৃপা বিতৰণ কৃপাময়ী
 দিয়া দিয়া হিয়া পোহৰাই
 আঠা বাগ্গাদিনী ভমোহাবিগী
 হৰা হৰা তম তনয়ৰ ॥

চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা ।

৩২

সিদ্ধ-খাস্তাজ— একতালা ।

(আজি) গাওঁ আঠা সকলোরে জয় বিভু জয় ।

শলাগ চকু লেগ ব'ক, প্রেমে হিয়া উথলক,

বোলা সবে জয় জয় জয় বিভুজয় ॥

গুছোক গুছোক পাপ

দূর হোক শোক তাপ

বিমল হওক মন

বোলা বিভু জয় ।

আমি অতি ধীন মতি

তুমি অখিলর পতি

কি মতে কবিরৌ পূজা

তুমি ব্রহ্মময় ।

কবাঁতে কবাঁহে দয়া

কবৌ কোটি কোটি সেরা

কবাঁ রূপা নিজ গুণে

প্রভু রূপাময় ॥

চন্দ্রধর বকরা ।

৩৩

মিশ্র খাঙ্গাজ কাওয়ালী ।

হ'বির নাম কি মধুর কি মধুর কি মধুর ।
 মধুময় হ'বির নামে মন প্রাণ করে জ্বর ।
 হ'বির শিরে ধরি, বোলাহে মন হ'বি হ'বি,
 পাবা তুমি পবন গতি ভব দুখ ত'ব দূর ।
 হ'বির প্রেম ত গ'লি নাচি নাচি বাতুল তুলি
 বোলা আজি হ'বি হ'বি হ'বির নামটি স্তমধুর ।
 চন্দ্রশব বকরা ।

৩৬

সিদ্ধ খাঙ্গাজ- দাদবা ।

আত্ম প্রাণসখা আত্ম প্রাণে,
 (তুমি) হিয়া জ্বরি আছা প্রেমের মূর্তি
 মোহিছা মোহিনী তানে ।
 জগত তোমাতে ভরা তুমি ময় জ্ঞান তরা
 কপহি হাঁহিটি তোমাতে হে দেহে ।
 যেনি চাওঁ ত্রিভুবনে ।

বতাহে কটকি হই

(সখা) তোমার বাতরি দিলেহি জানন

ভোমোবা লগতে লই

(সখা) মলখা ছাতিয়ে জুবাণে হৃদয়

তোমাৰে প্রেমৰ গানে ।

নবানচন্দ্র এবদলৈ, বি, এল ।

৩৫

কর্তন একতালা ।

সংসারব গাজে অগ্নিত দুৱাব

আমি অতি ক্ষুদ্র নব ।

ধূলি ধেমালীৰ ই পাপ শবাব

তুমি পিতা জগতব ॥

সংসারব বালি সংসারব ধাল

সংসারব পাপ তাপ ।

সকলোৱে হায় । খায়, প্রাণ যায়

দিয়া শান্তি দিয়া নাথ ॥

৬কৃষ্ণপ্রসাদ আগবঢ়ালা ।

৩৬

মিশ্র মলতান — চিমাতেতালা ।

কবাহে ককণা হবি, দিয়া তযু পদত্বা,
 অপার সাগবে পবি দেখা নাই পার ।
 তোমাব চবণ দিনে নিকপায় ই জীরনে
 পদ-ত্বা দিয়াছে এবার ।
 মানস কুসুম মই, তোমাব চবণ
 পুজোঁ হেবা সপিঁ মন প্রাণ —
 কি আছে কি দিম হায়, অধমব একো নাই
 কবো মাথোঁ ভক্তি পুষ্প সাব ।
 উদ্ধাব হবিহে, মাগোহে, অভয় চবণ কবোঁ সাব;
 তুমি জগতৰ প্রভু, তুমি বিপদৰ বন্ধু
 দেশ দেশান্তরে দেখোঁ মহিমা তোমাব ।

মাণিকচন্দ্র হাজরিকা ।

৩৭

সাহানা — ঝাপতাল ।

দয়াল হবি বাখা আজি চবণ তলে ।
 নসয় প্রাণে প্রভু আক সকলো গ'লে ।

জ্ঞাননব স্তম্ভ-তৰী
 লাহে লাহে ডুবিল তৰি
 হিয়াব মাজৰ অৰ্জি কালব সোতে সকলো নিলে ।
 কত বিপদ শিৰত লৈ
 কত দুঃখে কান্দিছো মহ
 কত ভয়ে মাতিছো হোৱা সদয় মৰণকালে ।
 জ্ঞাননব সন্ধিয়া বেলা
 নাইনে আক আপোন বোলা
 (তুমি) তুমি আছা মাথোন বিপদনাৰণ তোমাকে বোলে ।
 দুৰ্গেশ্বৰ চাংকাকতি ।

৭৮

টোড়ি—কাঁপতাল ।
 ধলাখেলা সামবিলৌ,
 কালৰ খেলা কাষ চাপিলে ।
 সেৱা তোমাৰ নহল প্ৰভু
 মোহিলে মন মায়াজালে ।

কান্দিবলৈ জনম ললো

নিজে কান্দি কন্দুৰালো

ত জনমৰ গল কামনা

বাখা এবৈ পদতলে ।

দুৰ্গেশ্বৰ চাংকাকতি ।

৩৯

হালৈয়া কাণ্ড

তোমাকেহে কলো প্ৰভু জাৱনৰ লক্ষ্যমোৰ ,

সংসাৰ সাগৰে যেন গুচোৱা বাতনা ঘোৰ ।

যেতিয়া অভাগা নৰে দুখৰ মাজত পৰে,

তোমাৰ নামেৰে তাৰ পৰেহে দুখৰ ওৰ ॥

দাঘল বাটত পৰি আঙিচো ভাগৰি হৰি,

নিয়া মোক আগুৱাই যাব লাগে বহুদূৰ ।

মিছা জাৱনৰ খেলা মিছা ই স্তম্ভৰ মেলা,

নেপালে তোমাৰ প্ৰভু জেউতি সি স্নৰগৰ ।

যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা ।

৪০

সুখ মল্লার—এব গ্রান' ।

বোনেনো জানে কিবা প্রয়োজনে

ত বে'ব অবগো আতিশোঁ মই ।

বাদিকা বজ্রন বিপদ ভঞ্জন

জানা সকলোকে প্রভু দয়াময় ।

সুমধব বাম নামামৃত পানে

মদ্য মোর প্রাণ নেয়ায় অগ্নি পিনে

হরিপদ ভাবি কুরো হাবি হাবি

মতি গতি মোর হরি পদাশ্রয় ॥

বিনন্দিবাম ।

৪১

ভৈরবী—একতালা ।

পবিণাম পাঠবি, মাযাজালে পবি

অনুতাপানলে দহিছে প্রাণ

অতি দূবে দূবে পর্বত কন্দবে

বিষাদব স্তবে গাইচোঁ গান ।

নিস্তব্ধ নিতাল বিশাল ধ্বংসী
 ঘোর অন্ধকারে ঢাকিছে মেদিনী,
 পাপানলে প্রাণ জ্বলা-কলা হ'ল
 কি উপায়ে হবি পাম পরিবাণ ॥
 বিনন্দিবাম ।

৪২

খাম্বাজ একতালা ।

পতিত পাবন, দুৰ্বিত হবণ,
 বিপদবাবণ হবি ।
 ককণা কিবণ, কৰাঁ বিতবণ
 চোরাঁ অধমক ফিবি ॥
 সংসার সাগরে ডুবি পবি বলোঁ,
 কত পাকে পবি জ্বলা-কলা হলোঁ,
 উদ্ধারাহে হবি শবণ পশিলোঁ,
 ভুমিহে উপায় তবী ॥
 সিংহদত্ত দেব অধিকারী ।

৪২

নালকমলত্বলামমল বোচিৰ তুল মঞ্জলম
চন্দ্রবদন দণ্ড বসন বেণুনদন মঞ্জলম ।
কচিৰমুচ্চ শিখি স্পৃচ্ছ কুসুম গুল্লচূড়কম
বিবিধভৃষমতিস্বনেশমিহ ভজ্ঞাঘনাশকম ॥

অনুবাদ ।

সৈববী- একতালা ।

নীল সুকমল নিচিনা বিমল
তোমাৰ শোভাৰ তুলনা নাই,
পূৰ্ণচন্দ্র মুখ মনে অতি স্পৃগ
মধুব মূৰলী ফুৰাহে বাই ।
মূৰত স্তম্ভৰ ম'ৰা পাখী ধৰা,
ফুলমালা গঢ়া জল-মল চূড়া
নানা অলঙ্কাৰ মোহন আকাৰ
পাপহৰ, নমো মূৰ দৌৱাই ।

লক্ষ্মীকান্ত মিশ্র ভাগৱতী ।

দেখ' মিশ্র একতারা ।

মাধব দেহি চরণতরা

বিশ্ব ব্রহ্মাণ্ড নাতা ।

ধর্ম্ম গণ কাম মোক্ষ চতুর্নগ ফলদাতা ;

নমো দেব, দেবাদেব, ভবে যাক কবে সের ॥

কৃপা সাগর, ভকত বান্ধব,

কলির কলুষ নাশন ;

তাপী তাপ হাবা, মুকন্দ মুবারা,

সুজন পালন কাবণ ;

তযাস্তব নাশ কাবণ,

ধরণী ভার হরণ ;

মণিকূট গিবি অধিষ্ঠাতা,

নমো দেব বিশ্ব বিধাতা ;

নমো দেব, দেবাদেব, ভবে যাক কবে সের ॥

বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

তৃতীয় অধ্যায় ।

শোক-সঙ্গীত ।

১

বাগেতী আড়ায়েকা ।

হায় নিদাকণ বিধি কিনো শতুক সালিলা ।
আজলি অসম বৃকে শোকৰ চিত্তা জ্বালিলা ॥
আনন্দ গুণাভিবাম, উজ্জলি তথুনা নাম,
আছিলে বুকু জুবাউ, অকালেত মোতাৰিলা ॥
সাত্তিভাৰ আকাশৰ এটুক কৰি পোহৰ,
জ্বলিছিল হেমচন্দ্র, তাকে আজি গবাসিলা ॥
নিমাসিত মাতৃভাম, তাৰ কি কৰিলা দশা,
চালুকীয়া কালতেউ ঘাট-মাউৰা কৰিলা ॥

হেমচন্দ্র গোস্বামী ।

২

ভৌমপলত্রী--একতালা ।

কিয় শুনো এনেয়ে সদায়,
একেটা বাগিণী কোনে গায় ?
শুনিছিলোঁ একে থিবে
তাহানি তোমার সুরে,
কভনো অমিয়া ধারা
ঢালিছিলে হাঁয় ।
একে সুরে আছে গঁথা;
সকলো তোমাৰে কথা,
ভুমি বিনে শম্ভু হিয়া,
আজি উঠিছে আবার ।
নাই গোরা কোনেও ঢুনাই ॥

লক্ষ্মীবাম বকরা ।

৩

বাগেত্রী - আড়াঠেকা ।

আসাম গোবর মণি শিব ববা ক'লৈ গ'লা ।
কণকন্যা রূপে থাকি কল্কলৈ পোহবালা ॥

সুসভা সুদূৰ ফুৰি,
 যতনে আনি বিচাৰি,
 প্রথমে বিজ্ঞান জ্ঞান আসামত বিতৰিলা ॥
 উদাৰ ভাবেৰে ভৰা
 সকলোৰে “প্ৰিয়-বৰা”
 দুখীয়া জনম ভূমি নাম তুমি জিলিকিলা ॥

লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ।

৪

ভীমপলত্ৰী- একতালা ।

কত আৰু সন্নিম বিলাই,
 জনম দুখিনী আতি মই ।
 সুপুত্ৰ যি এটি উঠে,
 অভাগী অদৃষ্ট দোষে,
 মাতৃদুখে অভিমানে,
 এৰি গুচি যায় ;

এবিলে আনন্দবামে,
সিদিনা বকরা হেমে,
বিদাৰিলে হিয়া মোৰ,
ফাঁকি দি পলাই ;
আজি আকৌ এবিলে “ববাই” ॥
বাধানাথ ফুকন, এম, এ, বি, এল ।

৫

পূববী—আড়াঠেকা ।
বাজে ক’ত আজি নীণা,
বিণিকি বিণিকি সুরে ।
সংসাৰ সিপাৰে কোনে,
জিলিকি জিলিকি উৰে ॥
পৰিছে ইপাৰে ছাঁয়
শোকত সন্তোষ লয়
মৃত্যু মুখে যশ-তৰা
ধিমিকি ধিমিকি ঘূৰে ॥

অসম আকাশ আজি
বিচ্ছেদ-ডারৰে ঢাকি,
“বি-এ-জগন্নাথ” বিনে,
বিনাইছে চকু-লোৰে ॥
লক্ষ্মী স্বৰস্বতী আই
একেলগে এৰি যায়
অকালে এৰিলে দেখি
“জগ-বায় বাহাদুৰে” ॥

পদ্মনাথ বৰুৱা ।

৬

পাহাড়ী মিশ্র—আড়াঠেকা ।

হায় ! বি-এ জগন্নাথ চোৱাঁহি এবাৰ হে ।
তোমাৰ বিহনে আজি আসাম এক্কাৰ হে ॥
তুমি আসামৰ প্ৰাণ,
আসাম তোমাৰ ধ্যান,
সৰ্ব জনে তুমি বিনে, কৰে হাঁহাকাৰ হে ॥

নাই তুমি, কোনে মাতে
 অজলা প্রজাব হকে,
 এনে অসময়ে আজি কথা একেঘাৰ হে ॥
 ভাৰত-ঈশ্বৰে বাক
 কাক মাতি দিব আৰু
 তোমাৰে হে যোগ্য সেই অমূল্য আসন হে ।
 তোমাতে উদয় হ'ল
 তোমাৰে লগতে গ'ল
 এতে দিনে ভাগ্য-ৰবি অন্ত আসামৰ হে ॥
 বাধানাথ ফুকন, এম, এ, বি, এল ।

৭

বাগেত্ৰী—আড়াঠেকা ।
 কতনো জীয়াতু আৰু
 সহিম দুখনী প্ৰাণে ।
 এটি এটি কবি দের্থো
 এৰে সৰ স্নসন্তানে ॥

মাধব চন্দ্রকো হাঁয়
 হবি নিলে বিধতাই
 লভিলে যি জনে উচ্চ সম্মান আপোন গুণে ॥
 বামায়াণ প্রকাশিলে,
 মাতৃস্নেহ দেখুরালে,
 এক্ষাৰ আসাম আজি
 ই হেন মাধব বিনে ॥
 দেৱেশ্বৰ চলিহা ।

৮

মিশ্র খাড়াজ—একতাল।
 সখি হে ! আমার কোনেনো আজি
 পছম পাহি হবি নিলে,
 কবোঁতে ধেমালি লগবি লগে
 পছম আমার হবি নিলে ।
 শবত কালব পুৰ্ণতী বেলিতে
 প্রকৃতিৰ শোভা চাওঁতে চাওঁতে,
 হাহোঁতে মাতোঁতে উঠোঁতে বহোঁতে
 বঙ্গমনে সখি ! উমলি কুবোঁতে,

লুকাল পদুম কেনিবা সখি ।

নেপালোঁ ক'তো বিচাৰি বিচাৰি,

আতঁৰৰ পৰা কোনোবা নিচুৰে

পদুম আমাৰ নিলে হৰি ।

স্নেহৰ পদুম চোৱাঁহি ভাই ।

বন্ধুগণে তযু কান্দে বিনাই,

থাকি থাকি সবে কৰে হাঁয় হাঁয়

পদুম আৰু নাহে দুনাই,

কৰিবা অনন্ত-সুখশান্তি ভোগ

যোৱাঁ বন্ধুবৰ । সৰগলই,

সামৰি কৰ্ত্তব্য আমিও এদিন

তোমাৰ লগত মিলিম গই,

হাঁহি মাতি হাঁয় । আছিল সদায়

আমাৰ লগতে ঘৰ খনি কৰি,

অকস্মাত আজি কোনেনো সখি !

পদুম আমাৰ নিলে হৰি ।

তীৰ্থনাথ ফুকন ।

.লুম কিঝিট—পোস্তা ।

পিবাণি-দাঁতিতে বহি, কান্দিছোঁ দুখুনী বাঁৰী ।

কাঠৰ কঠুৱা কোনে, কুটুমক নিলে কাঢ়ি ।

চুলি মোৰ ফপৰীয়া,

হিয়া মোৰ কৰ্কৰীয়া,

মনৰ দাহত দিলোঁ, কেৰু মণি দলি মাৰি ।

বিহাৰ আঁচল লই

মোহাৰি পেলালোঁ, অই,

সেন্দূৰ-গুৰিৰ মোৰ, বাঙ্গলী ফোঁটৰ সাৰি ।

চকুও নুফুটে মোৰ,

বিধি নিদাৰুণ ঘোৰ !—

সেই আচলকে লই, চাই থাকোঁ লাৰি চাৰি ।

সংসাৰত মই আহি,

সোতঁতেই গ'লোঁ ভাহি,

বাখে মোক কোনে আক পেলালে কালে এছাৰি ।

ধেমালি ভারনা বিয়া,
 একো মোৰ নাইকিয়া,
 নিৰলে কান্দিছোঁ আজি, এজনী দুখুনী নাৰী ।
 বেগুধৰ বাজখোৱা, বি, এ ।

১০

বাগেশী—আড়াঠেকা ।

হিয়া জুৰি হেৰা মোৰ, নাচিছিলে আশা-নই ।
 ফেনে ফোতোকাবে কত, শত শত ধাৰা বই ।
 কিনো বিধতাৰ বাজী,
 শুকাল সমূলি আজি,
 তেনে শত ধাৰা পানী, চোৱাঁ চোৱাঁ কেনেকই ।
 হিয়াত ওলাল মোৰ,
 কত মকভূমি বোৰ,
 পুৰিছে এতিয়া মোক, সমূলি মৰিলোঁ অই !
 বেগুধৰ বাজখোৱা, বি, এ ।

সাহানা—ঝাপতাল ।

কিয় সব গলা গোলাপ ! কলিকতা-ফুলনীর ।
কান্দিছে আসামে আজি তব শোকে জর্জরিত ।
জনমিলা আসামত, ফুলিছিল বিদেশত,
বঢ়ালা গোঁব জন্মভূমিবেহে নিতে নিত ।
উৎসাহ-মলয়ে নিয়া, গুণগণে বিয়পোরা,
(তোমার) চিকিৎসা-স্বৰ্ভি-গন্ধে আমেৰিকা

আমোদিত ।

কোন সত্বে নো মাক এবিলা হেৰা গোলাপ !
চকু ফুৰাই চালা মাথোঁ এবাৰ মনে হৰষিত ।
কোনে নো তোমার ঠাই, পূৰ্বাৰ এতিয়া হাঁয় !
উপাধি-ভূষণে কাক কৰিবনো বিতুষিত ?
তোমাকে আশ্রয় পাই, আছিলে সুখে বগাই,
অণুবালা লতা জঁয়, পৰে আজি অবনীত ।
হেৰা তিনি ডিচেম্বৰ ! তুমি আমাৰ ভয়ঙ্কৰ,
কিয় সৰুৱাই নিলা গোলাপ আমাৰ প্রফুল্লিত ।

শিব-জগ-মাধৱৰ অলপাতে সৰিবৰ,—

তুমিও সৰিলা অ'-হ' ! ইকি । আমাৰ অথন্তৰ !

ওপজালে দুখকৰি নেদেখিলে চকুভৰি,

সিহেতু আসাম মন ঘনে আজি বিদলিত ॥

গোলোকচন্দ্র বৰুৱা ।

চতুৰ্থ অধ্যায় ।

প্ৰণয় সঙ্গীত ।

১

সিন্ধু খাম্বাজ—দাদৰা ।

কুলি কিয়নো কু-উ-কু গালি ।

(কিয়) পাহৰণি থিনি সোৱৰালি আজি

তাঁহানিৰ কথা ক'লি ।

যদিহে মৰম বেথা,

কলিজাত নাই লেখা,

মউ সনা মাত শুনালি আকউ

কিয় আহি দেখা দিলি ।

এনেনো কিয় কৰিলি,

(কুলি) যি লাগে তাকে, ফিৰি নিব পাৰ

পাহৰণি ফেৰা এৰি ;

ভালপোৱা কিনো তোতে শিকিলো,

এৰিলি নিৰাশা কৰি ।

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি এ ।

২

ভৈৰবী—কাওরাণী ।

পাৰোতেনো দিওঁ আহি আপুনি বিদায়,
পুলিতে প্ৰেমৰ পুলি ঢাকনি গুচাই ।

নেভাবিবাঁ প্ৰিয়ধন,

কন্দা নাই মোৰ মন,

নিবিদবে হিয়া এই হিয়া হেৰুৱাই ।

প্ৰাণ মোৰ তুমি-ময়,

তোমাতেই পাব লয়,

তোমাৰ ভাৱতে দিলোঁ জীৱন উটাই,

ভাল পাৰাঁ বুলি হাঁয়,

ভাল পোৱা দিয়া নাই ;

যোবা তুমি, ব'ব মোৰ ছবিটি সহায় ॥

পদ্মনাথ বৰুৱা ।

৩

কানাড়া মিশ্র—একতালা ।

দেখি আকাশর ছবি, ভারোঁ বহি বহি,

প্রাণ সখি মোর গ'ল এরি ।

আমন জিমন, জোনাই বয়ন,

দেখি মোর মন যায় উরি ।

কান্দো মনে মনে, মাতো ঘনে ঘনে,

ঘুবি লগ ধরোঁ কেনে কবি ;—

নেদেখি এতিয়া, বাজে মোর হিয়া,

থাকো কিনো মতে প্রাণ ধরি ॥

পদ্মনাথ বকরা ।

৪

মাঝ—একতালা ।

তুমি বলিয়া কয় বলিয়া,

হেবা বলিয়ানী ;

শোকে দুখে ভবা হিয়া,

হেবা বলিয়ানী ।

শোকেৰে তাপিত বুকু,
 সকলে যেতিয়া দেখে,
 সোঁৱৰোঁ অতীত কথা,
 হেৰা বলিয়ানী ।
 এনে সুখৰ আছিলে দিন,
 তোমাৰে আমাৰে একেটি প্ৰাণ,
 চাপিব নোৱাৰে আন ;
 (আমাৰ) কাপুৰুখালিতে গ'লা,
 (আনৰ) সেৱাতে বলিয়া হ'লা,
 (সিদিন) ভাবি কি কান্দা এতিয়া,
 হেৰা বলিয়ানী ।
 লক্ষ্মেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

৫

খিঁৰিট -- থেমটা ।

কুলিয়ে মাতিছে কুহু বিৰহিণী দহি এ ।
 সুখৰ বসন্ত কালে পতি দূৰদেশে এ ॥

শীতল মলয়া বারে কিমতে প্রাণ জুবারে ।

নাথবিনে ক'তো আজি নাহি সুখ লেশ এ ॥

লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

৬

সাহানা—ঝাপতাল ।

তোমাৰেহে ছবিটিকে দেখোঁ মাথোঁ যেনি চাওঁ ;

তোমাৰেহে কথা ভাবি ভাবতে ওপজি যাওঁ ।

দেখিলে বিভোল হওঁ,

নিজকে পাহৰি যাওঁ,

তখা লাগি চাই চাই কিবা বুলি কিবা কওঁ ;

এফেৰি আঁতৰি গলে,

একো যুগ একো পলে,

“নেজানো কিহেৰে টানা, যতে থাকো উৰি যাওঁ ।

চন্দ্রধৰ বৰুৱা ।

৭

অহং ঋষাজ—টিমাতোতালা ।

মোহন মোহিনী মূৰতি,

কেনে চোরাঁ হে মধুৰ মিলন ।

জোনে জোনে কিনো যেন, মিলিছে বিতোপন,

চোরাঁহে মধুৰ মিলন ।

প্ৰেমিক প্ৰেমিকা সঙ্গ,

উথলে প্ৰেম তবঙ্গ,

চোরাঁহে প্ৰেমৰ বঙ্গ,

জুৰা নয়ন ।

চন্দ্রধৰ বকরা ।

৮

ঝাঁঝিট ঋষাজ—কাশ্মিৰী থেমটা ।

কম কি মনৰ কথা, যেনে লাগে তোমালৈ ।

দেখিলে তোমাৰ মুখ, চাই থাকোঁ থৰ হৈ ॥

মোব মন যেনে, তোমাৰ মন তেনে,
 হয় কি নহয়, সোধোঁ মই ।
 আজি সচা কৰি কোৱা প্ৰাণেশ্বৰী,
 নেভঁৰিবা মিচাকৈ ।
 মনেৰে নেপাতি, কোৱাচোঁ কথাটি,
 নেথাকিবা আক বেলিকৈ ।
 মোক যেনে পোৱা তাকে মাত্ৰ কোৱা,
 স্তম্ভিছোঁ মই থিৰাংকৈ ॥
 ভকতৰাম দত্ত চৌধুৰী ।

৯

বাগিনী খাম্বাজ—একতালা ।

আছিলোঁ সৰুতে বহুত স্তম্ভতে
 একো দুখ নেজানিলোঁ ।
 গাভৰু কালত পৰিলোঁ ঠেকত,
 তাতেসে মই মৰিলোঁ ॥

মাতি হাহিঁ হাহিঁ, প্রাণপতি আহি
বুলিলে দেহ সপিলোঁ ।

সেই দিন ধরি, আই নোপাই এবি,
বহুত সুখ ভুঞ্জিলোঁ ।

সেই সুখ মোর, বিধতাই চুব
কবে বুলি নেজানিলোঁ ।

ধিক্ দেহা লই, কেলৈ আছোঁ মই,
নমবিও মৰা হলোঁ ।

ভকতবাম দত্ত চৌধুরী ।

১০

মিশ্র ঝিঁঝিট—একতারা ।

বৰ হেঁপাহেৰে আহিছোঁ, বোৱাঁ,

এবাৰ চকুৰে চাওঁ হে ।

সাঁচি থোৱা কথা পাহৰি গলোঁ,

চাওঁ ভাবি যদি পাওঁ হে ।

উঠিছে আটুটে মুখ দাপোনতে
 মনৰ কথাটি গৈ,
 ভাবৰ কল্লোলে কথা উটুরালে
 নোৱাৰোঁ মাতিব হাঁয় ;
 ভাবেৰে নধৰে বুকু
 চোৱা কঁপা ওঠ, বঙ্গা পৰা মুখ,
 কথাৰে ওপচা চকু ;
 মোহন বতন মোহিলা হিয়া
 মনপ্ৰাণ নিয়ঁ দিওঁ হে ।
 চন্দ্রধৰ বৰুৱা ।

১১

ভৈৰবী—আড়াঠেকা ।

কলৈ গলা প্ৰাণনাথ লোৱাঁহি এবাৰ ;
 তুমি-ময় জীৱনৰ প্ৰেম উপহাৰ ।
 বোৱালা প্ৰেমৰ স্তুতি,
 ফুৰিলে। বঙ্গৰে উটি,
 তুমি বাখিছিল। বান্ধি প্ৰাণ অভাগীৰ ।

ফুৰি ফুৰি পাচে পাচে,
 মৰিলেও সুখ আছে ;
 প্ৰাণ দিলে মৰে যদি প্ৰণয়ৰ ধাৰ ।
 লোকে বোলে প্ৰেম যাক,
 নোৱাৰেঁ। দিব তোমাক,
 লোৱা যোগ্যপূজা দিয়ে প্ৰাণে অবলাৰ ।
 চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা ।

১২

ঝিঁঝিট খান্ধাজ—চিগাতেতালা ।
 প্ৰেমিক প্ৰেমিকা ছবি কিনো মনোময় ;
 বৈ যোৱাঁ চাই যোৱাঁ নয়ন জুৰাই ।
 জীৱন মধুৰ কৰে,
 প্ৰেমে মৰণতো নেৰে ;
 যতনে আঁকি নিয়া হিয়াই হিয়াই ।
 চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা ।

১৩

বেহাগ খান্ধাজ—চিমাতেতাল ।

যদি আহিলে বিধিনি মিলেহি তোমার,
নাহৌ তেনে আক কাষলৈ ;
ভাবি ভাবি যদি ভাল পোরা তুমি,
ভাবি থাকা বহি অকলৈ ।
নেলাগে চেনেহ নকৰে । কামনা
নাই মোৰ প্রাণত এনেটি আশা ;
তোমার স্মৃতিতে থাকিম মই আঁতৰি,
নিতে তোমাক আৰাধি মনে ;
যাতে ভাল পোরা তুমি তাৰে ভারনাতে,
ভাবি ভাবি মই থাকোঁগৈ ॥

অজ্ঞাত ।

১৪

টোড়ি ভৈৰবী—কাওরানী ।

কেনে মোহন মূৰতি অ' সখি,
প্রাণে প্রাণে টানে আহা দূৰতে থাকি ।

নাথ সঙ্গে বঙ্গিনী,
 বঙ্গে ফুৰ্ত্তে ঘূৰি ফুলনি,
 (তেওঁ , প্রেমভৰে, প্রেম বসেবে,
 হিয়া নধৰে সখি উপচি পৰে ।
 (দুখো মিলি প্রাণ ঢালি ওমলোঁ সখি) ॥
 তৈববচন্দ্র বৰুৱা ।

১৫

মিশ্র কানাড়া—একতালা ।

প্রেম ছবি মোহন সাজে,
 জ্বলে কিবা অপকপ হৃদয় মাজে ।
 ফুল শান্ত শীতল ৰূপ মাধুৰি সনা,
 মোহন মুণাল দেহা অমিয়া ৰাজে ।
 ন্মিগ্ন কান্তি কত ঢালে সুখা অবিৰত
 প্রেমে মোৰ প্রাণ প্রেমময়,
 বঙ্গে বৈছে সখি মধুৰ মলয়,
 মানস মুৰলী আজি সপোন ৰাজে ।
 দুৰ্গানাথ চাংকাকতি ।

১৬

ভৈরবী—কাওরালী ।

প্রেম মিলনে, নবীনা নবীনে,
 মিলে আজি আনন্দেবে ।
 সুখে মিলিছে বিবহর পাছে,
 চাইছে, একেথাবে ।
 সাচিঁ থোরা কথা, হিয়াত গঁথা,
 কইছে তেওঁ কেনে আদবেবে ।
 সুখে ভবা বুক, হাহিঁ ভবা মুখ,
 চোরাঁ সাধ্বী সতী, উলাহে অতি,
 সেরে প্রাণপতি যতনেবে ।
 নবীনচন্দ্র ববদলৈ, বি, এল ।

১৭

অহং কানেড়া—থেমটা ।

তুলি ফুল গাথোঁ মালা,
 লোরা হেবা প্রাণর সখি ।

ফুলৰ কথা ফুলৰ হাঁহি,
 প্রাণে প্রাণে লোৱা সখি ।
 ফুলিছে নিৰল কোনে,
 আছে হাঁহি আপোন মনে ;
 আজলী ফুলৰ কলি,
 যাচে চেনেহ প্রেমিক দেখি ।
 দুৰ্গানাথ চাংকাকতি ।

১৮

ঝিঁঝিট থাঙ্গাজ—একতালা ।
 অবলা মই দয়াল হৰি,
 নসই প্রাণে যাতনা ।
 ভাঙ্গিলে সুখ সপোন,
 আজি নাই আৰু বাসনা ।
 নাই মোৰ ভাগ্যে লেখা,
 স্বামীৰ চৰণ নহল দেখা,
 পৰি ব'ল মোৰ পোনা ছুটি,
 ভাবোঁ তাৰে ভাৱনা ;

বাখিবা সুখেবে প্রভু

এই কৰে। কামনা ॥

দুৰ্গানাথ চাংকাকতি ।

১৯

মিশ্র খাঙ্গাজ—কাওরালী ।

অভিলাষে হাঁয় প্রেম প্রেমিক জনে ;

দানে কিয় প্রতিদান বিচারেঁ নো ঘনে ঘনে ।

ভালপালে হৃদয়েবে

ভালপোরা নিবিচারে,

বিচ্ছেদ অগ্নিক ভয় নকৰে প্রেমিক জনে ।

বিবহে মিলনে প্রেমে প্রেমিকাক ভাবে মনে ॥

দুৰ্গানাথ চাংকাকতি ।

২০

কানেবা—কাওরালী ।

নবীন নবীনা শোভে দুজনে,

মিলালে বিধি আজি অমূল্য ধনে ।

মিলিছে নাগরী নাগর কাষে,
মেঘে বিজুলী যেন শোভে আকাশে,
বাখিবা আদৰে ধন অতি যতনে ।
বজনীকান্ত ববদলৈ, বি, এ ।

২১

ভৈৰবী— কাওরালী ।

আজিও কি আশে আছে দুখুনীৰ দেহে প্রাণ ।
আক কিবা হব মোৰ দুখ নিশা অবসান ।
জীৱন সৰ্বস্ব ধন,
দুখুনী হৃদি বতন,
অপাৰ সাগৰ মাজে দিলোঁ সব বিসৰ্জন ।
হে প্রভু দয়াল হৰি,
মাতিছোঁ কাকূতি কৰি
ভৱলীলা সাক্ষ কৰি দিয়া শ্ৰীচৰণে স্থান ।

অজ্ঞাত ।

২২

মিশ্র বেহাগ—থেমটা ।

কিয়নো বিবাদিত মন ।

চকুলো টুকিছাঁ কিয় বিবস বদন ।

আহা । কিয় অনাথিনী বেশ

মুখেৰে ন সৰে কথা আলুথালু কেশ,

বাথিবাঁ সাদৰে মাতা কৰিবা যতন

নুচুবাঁ লাজুকী লতা মুদিব নয়ন,

অনাদৰ নকৰিবা ভাবি পৰধন ।

অজ্ঞাত ।

২৩

ভৈৰবী—কাওরালী ।

নমৰি জীয়াই আছোঁ

আৰু কিবা আশা ধৰি ।

আজিও ধৰিছোঁ দেহা,

প্রাণ মোৰ গল এৰি ॥

যি গছৰ হই ছাঁয়া
 ধৰিলে। সংসাৰ মায়া
 নাই আজি সেই তৰু
 ধৰেঁ। কায়া কেনে কৰি ।
 বেলাটো বিবহ যাব
 অসহনী লাগে তাৰ
 নাই তেওঁ দিন চাৰি
 আছোঁ মই দেহা ধৰি ॥
 বহুভোগী প্ৰাণ ধন
 নুবুজে অপৰে মন,
 কি ভোগ মিলিছে আজি
 ভিখাৰী বেশেৰে ঘূৰি ॥
 বাখা প্ৰভু বিশ্বেশ্বৰ,
 বাখা মোৰ প্ৰাণেশ্বৰ
 অন্নপূৰ্ণা দিবা ভোগ
 য'তে ত'তে অৱতৰি ;
 নগাৰ নগৰা বান্ধ
 দিলো আঁটি আঁটি টান

সহিছে কতনা জানো

কুরুপ সাজেবে ফুৰি

পদ্মনাথ বকরা ।

২৪

সিন্ধু মলার—চিমাতেতাল।

আজি সেই কথা সখি গলানে পাহৰি ।

কত খেলা খেলি,

উমলি জামলি

লবালি কটালোঁ। দুয়ো গলাগলি কৰি ॥

প্রথম যৌবনে

সোণালী সপোনে

নিমজি যে দেখিছিলে। সুখৰ লহৰি

জোনালো গধূলি

পঞ্চমত তুলি

দুয়ো বহি কত গীত গালোঁ। হে লগৰী

গিবীশচন্দ্র বৰদলৈ, বি, এ ।

২৫

টোড়ি—একতালা ।

নীল সবগত মোহন সাজেবে

তবাজোনে কিবা সাজে ।

মধুর মলয় বৈ বৈ বয়

বৈ বৈ বাঁহী বাজে ॥

নিকুঞ্জ শুরনী ত্রিভঙ্গ কলীয়া

ভারত বিভোবা বাধা আলসুয়া,

সুরনী যমুনা, গোপিনী ধুনীয়া,

কিবা শোভা ব্রজ মাজে ।

নবীনচন্দ্র ববদলৈ বি, এল ।

২৬

খাম্বাজ—চুংবী ।

মালতীবে চাকি গাথিছেঁ। হেঁপাহে,

দুখুনীবে বুলি ধবা হে ধবা হে ।

কিবা ধন আছে দিবোঁ তর পারে

অধিনীকে দয়া কবা হে কবা হে ।

যিবা মনৰ কথা সকলোকে জানা,
তুমি বিনে গতি কি আৰু আছে হে ॥
লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

২৭

কীৰ্ত্তন—একতালা ।

দেখা পায় লাজে ধৰিলে আগচি
ভবা কথা বল মুখতে ।
মৰমৰ কথা মনতে লুকালে
হেঁপাহ থাকিল হিয়াতে ।
সকলো জানিছে কিবা কম মই
জানি শুনি মোক কিয় কন্দুৱাই
প্ৰাণ কাঢ়ি লই কিয় গুচি যায়
আঁতৰি আঁতৰি দূৰতে ।
নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ, বি, এল ।

২৮

পিলু মিশ্র—থেমটা ।

চেনেহৰ ফুলনি বাৰী মোৰ

কোনে ভাঙ্গি-চিঙ্গি নিলে ।

কুমলীয়া ফুলৰ প্ৰাণে

এণুৰা যাতনা দিলে ।

মৰমৰ গুটিমালা

স্তগন্ধি বৃতি সেরালী,

কাক তুলি মালা গাঁথি

দিবোঁ সগিৰ গলে ।

চিকোণী বজনাগন্ধা,

সাৰি সাৰি আছে বন্ধা

তাৰ বিলাই দেখি আজি

মৰিলোঁ সমূলে ।

লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

২৯

ঝিঝিট—কাওরালী ।

আজি কিয় এনেকুরা করে মোর মন ।

উক উক ছাটিফুটি করে ঘনে ঘন ॥

নেজানো কি লাগে তাক

ক'লেও নৃশুনে হাক

কান্দিছে নিববে বহি মচিছে নয়ন ।

সতানাথ বরা, বি, এল ।

৩০

সাহানা—ঝাঁপতাল ।

প্রাণ যে সদায় কান্দে তোমার কাষণ

কি কপে সাদবি মই শাঁত করোঁ মন ।

তোমার কথাতে কাণ, তোমার কপকে ধ্যান,

হাজাৰো কথাত আন, নলওঁ বুজন ॥

দুর্গাপ্রসাদ দত্ত ।

৩১

খট—কাশ্মিরী থেমটা ।

আহাঁ আহাঁ সখি যাওঁ ;

আখি ভৰি ফুলনিৰ ৰূপলীলা চাওঁ ।

মালতী যুতি শেরালি

আচে কত ফুলি ফুলি

তুলি আনি গাঁথি মালা খোপাত পিন্ধি লওঁ ।

লুভীয়া ভোমোৰা গৈ

মোঁ খাই বলিয়া হৈ'

ঢালি ঢালি ঘনে ঘনে পৰে ফুলৰ গাৱ ॥

সতানাথ বৰা, বি, এল ।

৩২

ললিত—আড়াঠেকা ।

জীৱ থাকে মানে নাথ, তুমি মোৰ অধিপতি ;

ভোমাৰ চৰণ বিনে নাই মোৰ আনগতি ।

শুনিলে তোমাৰ মাত, হয় মোৰ হিয়া শাঁত,
 অমৃত বৰষে গাত, তুমি অধিনীৰ পতি ।
 দাসীৰ যৌবন ধন চৰণত অৰপণ
 কৰিলোঁ সাদৰে মই তাৰাঁ মোক প্রাণ-পতি ।
 দুৰ্গাপ্রসাদ দত্ত ।

১৩

বেহাগ—আড়াঠেকা ।

পূৰ্বে যদি জানো মই তোৰ এনেকুৱা মতি,
 কদাপিও নহল হেঁতেন মোৰ এনে দুৰগতি ।
 তেনে হলে আপোন বুলি,
 হৃদয়ে নেৰাখোঁ তুলি,
 দুখানি চৰণে পৰি নকৰোঁ। কাৰো কাকৃতি ।
 আঁগে মৰম দেখুৱালি,
 পিছে এই যাতনা দিলি,
 এতিয়া নকৰ কথা নেচাৰ আৰু উভতি ॥
 সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৩৪

বাগেশী—আড়াঠেকা ।

বিধাতা কপালে মোর লিখিছে অত যাতনা ।

নসহে শরীরে আরু এতেক তাপ যন্ত্রণা ॥

মই মরোঁ যাক ভাবি,

সি কিয় মোক করে হেলা

নেমাতে মুখেবে আরু করে কত প্রবঞ্চনা ।

হাতে ধরি কাতর কবি

মিনতি করিলোঁ কত,

তথাপিতো কিছু তার নোপজে মনে ককণা ॥

সতানাথ বরা, বি, এল ।

৩৫

পবজ—ঝাপতাল ।

আহাঁ হে প্রিয়সী আহাঁ এটি মই কথা কওঁ

দেখিলে তোমাক প্রিয়ে, হেঁপাহ চকুবে চাওঁ ।

তুমি হৃদয়ৰ জোন,
তুমি বিনে আছে কোন,
তুমি মোৰ কেচা সোনা, মৰমতে পমি ষাওঁ ॥
তুৰ্গাপ্রসাদ দত্ত ।

৩৬

শাস্বাজ—কাওরালী ।

একেবাৰে প্রাণনাথ মোক পাহৰিলা ।
অনাথিনী কৰি হায় এৰি থৈ গ'লা ॥
এই যে বসন্ত ঋতু,
সকলো দুখৰ হেতু,
তাতে মাতে কুউ কুউ কোকিল কোকিলা ॥
গলয় পৱন আহি
আদৰিছে ফুলবালা
তুমি হে কেৱল নাথ উভতি নাহিলা ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৩৭

খাষাজ—ঠুংৰী ।

সত্যে কৰি কোৱা প্ৰাণ কাক তুমি ভাল পোৱা ;
 তোমাৰ লগতে মই হইছোঁ যে মতলীয়া ।
 নেপালে তোমাৰ স্নেহ হব এই প্ৰাণশেষ—
 নেদেখিবা এই দেহ, জনমতো আক প্ৰিয়া ।
 তুমি হৃদয়ৰ ধন, তুমি মোৰ প্ৰাণ মন,
 নকৰিলে তুমি শাঁত কৰে কোনে জ্বলা হিয়া ।
 দুৰ্গাপ্ৰসাদ দত্ত ।

৩৮

খাষাজ—কাওৱালী ।

তুমি হে প্ৰিয়সী মোৰ জীৱনৰ জীৱ ।
 তোমাক নেদেখিলে প্ৰাণ কান্দি উঠে কিয় ॥
 তুমি মোৰ পৰমায়ু,
 তুমি মোৰ প্ৰাণবায়ু,
 তুমি বিনে প্ৰাণপ্ৰিয়ে নোৱাৰোঁ থাকিব ॥

দেখিলে তোমার মুখ
পাহৰোঁ সকলো দুখ
জিনি চন্দ্র সমুজ্জ্বল বদন অমিয় ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৩৯

কালেংবা- কাশ্মিৰী খেমটা ।
কেতিয়া আহিবা নাথ কেতিয়া আহিবা ।
কৈ যোৱা নিশ্চয় কৰি
প্রবঞ্চনা নকৰিবা মোক,
দুখিনী বুলি
ৰাখিবা মনে
কেতিয়ানো আহিবা ।
সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪০

বাহাব খাম্বাজ—কাওরালী ।

প্রাণনাথ আর নো কি আছে বাকী ।

অজলা অবলা দেখি কত দিলা ফাকি ॥

কুলমান, লাজ ভয় এৰিলো সকলো

কায়মনো বাক্যে নাথ তোমাতে ভজিলেঁ।

তথাপি তোমার মন

নুবুজিলেঁ। প্রাণধন

কুটিল কপট অতি তব দুটি আখি ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪১

কালংরা—একতালা ।

প্রণয়ে দুর্গতি মিলে আগেয়ে তাক কোনে জানে ।

সুধাপান করিলে যে আছে সংশয় জীরনে ॥

প্রথমতে সুমধুর,

বিতোপন মনোহর,

সুখর ভাণ্ডার যেন ভাবিছিলেঁ। মনে মনে ॥

এতিয়া বিচ্ছেদ বিহে,
শৰীৰ অন্তৰ দহে,
নসহে নসহে আৰু ইহেন যাতনা প্ৰাণে ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪২

কালেংবা—একতালা ।

তেওঁ যদি অনুৰাগী আনে আৰু কোনে জানে ।
মই হলে ভাবি মৰোঁ সদায় মনে বাতি দিনে ॥
মদন মৰুতি খনি,
মোৰ হৃদয় মণি,
মূহূৰ্ত্তেক পাহৰিব নোৱাৰোঁ কদাপি মনে ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪৩

গাৰা ভৈৰবী—কান্ধিবী খেমটা ।

নাহিবা নাহিবা আৰু মোৰ ওচৰলৈ ।
যাকে তোমাৰ মনে ধৰে তাৰে তালৈ যোৱাগৈ ॥

মূবুজি প্রাণ সপিছিলেঁ,
 মনৰ কথা ভাঙ্গি কলো,
 লাজ ভয় এৰি দিলেঁ তোমাতে বলিয়া হৈ ।
 পুৰুষ নিলাজ জাত,
 সমূলি নাই সঁজাত,
 বমণীৰ মনমোহে মিছামিছি কথা কৈ ॥
 সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

88

গাৰা ভৈৰবী—কান্ধিবী থেমটা ।

ভাবি ভাবি সখি মোৰ কণ্ঠাগত প্রাণ ।
 আৰু কি সেই বিধুবদন চকুৰে দেখিব পাম ॥
 উবাৰ যদি দেখা হয়
 মনৰ কথা কম মই,
 বিনয় কৰি কৰে ধৰি কৰিম প্রাণ সমৰ্পণ ।

তেও যদি বেয়া পায়
ছাই ভস্ম সানি গায়,
অগ্নিকুণ্ড জ্বালি তাতে দিম দেহ বিসৰ্জন ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪৫

টোৰী ভৈৰবী—থেমটা ।

এবাৰ হাঁহা প্রাণ ভুবন মোহিনি ।
নয়ন ভৰি চায় লঙুঁ ৰূপৰ গাঁথনি ॥
ৰঙ্গা ৰঙ্গা ওঠ ছুটি,
লাতুৰ বৰন লুটি,
তাতে মিছিকিয়া হাঁহি অ' সুবদনি ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪৬

দেশ মল্লাব - কাশ্মিরী থেমটা ।

কি কাৰণে নিশিদিনে ভাবি থাকা তাক ।

সি কভু নাভাবে মনে এদিনো তোমাক ॥

প্রণয় কামনা এৰি

থাকা তুমি ধৈৰ্য্য ধৰি—

নহলে যাতনা ভোগ কুটিল বিধি বিপাক ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪৭

দেশ মল্লাব— কাশ্মিরী থেমটা ।

কোনে এনে হৃদয়ত ব্যেথা দিলে মোৰ ।

কি দোষে কি অপৰাধে পালো তাপ ঘোৰ ॥

মনে বহু কৰি আশা,

বান্ধিলোঁ প্রণয় বাসা,

অকালে ভাঙিলে তাক কৰি মোৰ স্মৃথ ওৰ ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪৮

পিলু-খাষাজ—কান্দিবী থেমটা ।

যদি নাথ যোৱা তুমি অধিনীকো সজে নিয়া ।

তুমি বিনে প্ৰাণনাথ থিৰ নোহে মোৰ হিয়া ॥

তুমি যাবা দূৰদেশে,

ভ্ৰমিবা বিদেশী বেশে,

কি প্ৰকাৰে গৃহে মই অকলে থাকিবো কোৱাঁ ।

দেশে দেশে তব সজে,

ফুৰিবোঁহো মন বজে

দুজনৈ থাকিবো স্মৃথে দুজনাক নিৰখিয়া ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৪৯

পিলু-খাষাজ—কান্দিবী থেমটা ।

দেহে প্ৰাণ থাকে মানে তোমাৰেদে দাসী হলোঁ ।

মনপ্ৰাণ সকলোকে আজিৰ পৰা সঁপি দিলোঁ ।

মোর হৃদয়ত স্থান,
 নপারয় অগ্ন্যজন,
 নেবিবা নেবিবা নাথ তোমাতে প্রাণ সমর্পিলোঁ ॥
 সত্যনাথ ববা, বি, এল ।

৫০

বাগেশী—আড়াঠেকা ।

জনম কেবল মোর ভুগিব যাতনা ।
 শেষ প্রায় পবমায়ু তেও দুখে নাহি সীমা ॥
 এনেনো ললাট ঘোর,
 জনমতো সখি মোর,
 নপুৰিলে ই জনমে এটিও কামনা ॥
 আনা সখি কালকুট,
 মরিবোঁ ভক্ষিয়া তাক,
 বিফল জীবনে আক এতেক লাঞ্ছনা ॥
 সত্যনাথ ববা, বি, এল ।

৫১

বাগেশ্রী—আড়াঠেকা ।

কি কাম জীরনে আক মৰণ মজল ।

প্রণয় অমৃতে যদি জনমে গবল ॥

যদি বিধি মনে মনে,

ভাবিছিলি হব এনে,

তেস্তে কিয় দেখুরালি ইহেন অমূল্য নিধি ;

কিয়বা নিবখি তাক মানস মজিল ॥

সত্যনাথ ববা, বি, এল ।

৫২

পিলু—খেমটা ।

কত স্তথিলে কথা লাজে নেমাতিলোঁ ।

চিকুণীয়া বদন খনিও চাবলৈ নেপালোঁ ।

মনৰ বিষাদে,

মেলনি মাগিলে,

তথাপি লাজতে কথা, কব নোরাবিলোঁ ॥

সত্যনাথ ববা, বি, এল ।

৫৩

খান্ধাজ—ঠুংবী ।

কি কারণে প্রিয়া তুমি, মুখেৰে নেমাতা মোক ।

কিয় অধোমুখে বহি, কৰিছা দারুণ শোক ॥

শুধা ডিঙ্গি শুধা কাণ,

কৰিছা দারুণ মান,

এৰা ছুখ উঠা প্রাণ, দিয়া সমিধান মোক ॥

দেখিলে বিষাদ মন,

ফাটিয়াব খোজে প্রাণ,

শূন্য যেন লাগে মনে শুধা দেখেঁ ইহ লোক ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৫৪

পিলু মিশ্র—দাদৰা ।

কিবা কপ হেৰিলো সখি ফুলনি বাৰীতে ।

যি কপ হেৰিলোঁ সখি, থাকিম যেন তাকে দেখি,

ৰাখিম যেন তাকে লেখি মোৰ হিয়াতে ।

মনে মনে চাওঁ গুনি পাচত মানুহে গুনি,
কিনো পাগল বুলি হাঁহব থিতাতে ॥

অজ্ঞাত

৫৫

বাহাৰ—টিমতেতালা ।

আজলী ছোৱালী পাই কৰা অযতন ।
জানিলে আগেয়ে এনে, নসপোঁ জীৱন ॥
চেনেহতে পমি যোৱা,
ফাঁকি কৰি কথা লোৱা,
নেলাগে কৰিব এনে লেবেলা মৰম ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৫৬

সাহানা—ঝাঁপতাল ।

ভালপোৱা যদি তুমি ৰাখিছা হিয়াতে ।
নাহিবা কাষলৈ ঘনে বৰা আঁতৰতে ॥
নিলগে নিলগে চাবাঁ, নিলগতে ভাল পাবাঁ ।
নিলগৰে পৰা সূধা ঢালিবা প্ৰাণতে ।

তোমাৰে ভাবনা ভাবোঁ, অমিয়া তৃপ্তি লভো,
 প্রেমৰ কল্পনা স্থখে স্থখী হৃদযতে,
 যদি বিয়াকুল প্রাণ খোজে তৰ সন্মিলন,
 দেখা দিবোঁ ভাল পাবা, যাবা ক্ষন্তেকতে ॥

দেবেশ্বৰ চলিহা ।

৫৭

খাষাজ মিশ্র—গেমটা ।

ভোমোৰা আই আই, মাতিছোঁ কৰি বিনয় ।
 ফুলনি শূৱনি কৰি, আগেয়ে ফুলিছোঁ মই ॥

সুৱাগতে ঢুলি ঢুলি,
 লয়লাসে আছোঁ ফুলি,
 উপচি পৰিছে মধু, পিয়া যত মনে লয় ॥
 মালতী খেহেটা মুখী,
 নেজানে পীৰিতি ৰীতি,
 নেযাবা মালতী গছে, সাদৰে মাতিছোঁ মই ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৫৮

বেহাগ—টিমোতেতাল।

যাদ আহিছিল তেনে কয় খোজা শুচি যাব ।

এবেলি প্ৰেমৰ নদী বোৱালে কি ঘূৰি ব'ব ॥

হৃদয় নিৰাৰা বয় সাগৰৰ কাষলৈ

সাগৰ সম্ভাস কৰি কেনেকৈ উভতি যাব ?

নদী স্নানীতল সদা, প্ৰাণেও বিচাৰে স্নান,

চিৰ হাবিলাষ কেনে নিমিত্তে অন্ত হব ।

দেবেশ্বৰ চলিহা ।

৫৯

খাম্বাজ—একতাল।

সুখি চাবা সখি, পৰেনে মনত

দুখিনীৰ কথা, এতিয়া আক ।

পৰেনে মনত, অভাগিনী বুলি

ভাবেনে নেভাবে কদাপি আক ॥

মূৰবে শপত, স্তম্ভি চাবা সখি
 কিয় ফাঁকি দিলে আসাসুদী' দেখি,
 কিয় দিলে বেথা কুমলীয়া প্রাণে
 কিবা অপবোধে বিবহে মৰো ॥
 প্রাণেশ্বরী বুলি, পৰম সাদৰে
 খোপা জুৰি ফুল কিয়বা পিঙ্কালে
 ধৰাঁ সখি ধৰাঁ, স্তম্ভনি মালা
 দিবা ওভটাই নেলাগে আক ॥
 সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৬০

কীৰ্ত্তন-—একতালা ।

(সখি) আলসুৱা প্রাণে, জুলুকি জুলুকি
 এনুৱা যাতনা দিলে ।
 গৰিহনা খালোঁ, বিকৰ্থনা পালোঁ
 ভুৱাদি মাণিক দিলে ॥

সঁপিছিলোঁ জীউ, আপোন জানিয়া

পারত বিকিলোঁ শিষ ।

তেহু নপারলোঁ, বধুয়াৰ মন

মৰণ কৰিছোঁ থিৰ ॥

সুখৰ আশায় পীৰিতি কৰিলোঁ

লভিলোঁ বিবাদ ঘোৰ ॥

বধূরা বিহনে, মৰণত বাজে

নাই আনগতি মোৰ ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৬১

ঝিঁঝিট—একতালা ।

যুগল কপত ঘৰ পোহৰে

চোরাঁ সখি নয়ন ভৰি ।

প্রাণে প্রাণে প্রাণ মিলিছে

মন মিলিছে হৃদয় জুৰি ।

চোরাঁ, লোরা, মুখ লুকোরা,
মবম কবে অহা যোরা,
ফুলৰ শৰে মন মোহিছে,
প্রাণ মোহিছে শীতল কৰি ।
চেনেহত হৃদি ভৰি,
চেনেহত নিজ পাহৰি,
মনে মনে মন মিলিছে,
চেনেহত পৰাণ ভৰি ॥

৩ হৰেশ্বৰ বৰুৱা ।

— — —

৬২

মিশ্র মূলতানী—টিমাতেতাল ।

কতনো ধাউতি কৰি,
চাবলৈ চকুভৰি ;
আহিছোঁ লাহৰি হেৰা নকৰা নিৰাশ ।
আহিছে বসন্ত সখি লগত মলয়,
চোৱাঁ প্রাণ নহবা উদাস ।

অলপ আমনি সহি থাকা এখন্তক,
মনে মোৰ প্রবোধ মানক,
নাথাকৌ-সবহবেলা, খেলি সপোনৰ খেলা,
দেখা পাম এই হাবিলাম ;
চোরাঁহে, চোরাঁহে, শুনাহে, সখিহে,
পুৰোৱা তৃষিত মন আশ ;—

শুনিম মধুৰ বাণী,
জুৰাব হৃদয় খনি,
তুমি নয়নৰ মণি,

নহবা উদাস ।

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

৬৩

সিন্ধু খাম্বাজ—দাদৰা ।

কিয় তয়নো আহিলি কুলি ।
(আজি) নিলি মন হৰি, দূৰে গলি উৰি
নোকোৱা কথাটি কলি ॥

শুনালি অমিয়া-গান,
(কুলি) খোপার মালতী স্নলকি পরিলে
বলিয়া কবিলি প্রাণ,
(কুলি) আপোন পাহরি পাছতে খেদিলো
নমতা নোবোলা হ'লি ॥

ଦୁର୍ଗାନାଥ ଚାଂକାକତି ।

88

মিশ্র-ঝিঁঝিট—একতাল।

কাৰ বাঁহী মাতে পুৱতী নিশা
প্রাণ মন পমি যায় হে ।
বিকাকুল প্রাণে জুবনী বেখা
আজি যেন লেখা পায় হে ॥

নতুন ভাবেবে হৃদয় তলিত

বাজিছে মোহিনী তান ।

আকাশ পাতাল যুঝি উঠে ভাল

তাৰে হে অমিয়া গান ।

সুনীল আকাশ মাজে,

হাঁহি মিচিকিয়া,

আকৌ নাইকিয়া,

হয় তৰা কিবা লাজে

কোনে এতে নিশা মোহিলে হিয়া

সুখ-গীত গাই গাই হে ॥

লক্ষেশ্বর শাস্ত্রী, বি, এ, ।

৬৫

ভূপালী—টিমেতেতালা ।

কিয় নিকুঞ্জলৈ অনিলি সখি,

নিকুঞ্জ বিহাৰী শ্রীহরি নাই ।

পাহৰা কাহিনী কিয় উজাৰিলি,

এতিয়া যে মোৰ পৰাণ যায় ।

রঙ্গায়ালী জুপি, লতায় বেঢ়িছে,
 আলসুরা লতা, সারটি ধরিছে,
 তার তলে বহি কানাইর কোলাতে
 গাইছিলে। গাত স্নেহে হাঁয় !

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৬৬

বাহাব—টিমতেতালা ।

কিনো মোহিনী বান, মাৰিলে সখি ।

হিয়া বিন্ধি মৰে পৰাণ পখী ।

মৰে দুখিনী দহি পুৰি প্রাণ সখি ।

ঘনে ঘনে মনত পৰে,

চকু দুটি ধুনীয়া প্রাণ হৰে,

হাঁহি হাঁহি মাতে প্রিয়া বুলি,

পাহৰোঁ কেনে কৰি সাদৰী সখি ;

(কোৱা)

হিয়া ফাটি মৰে পৰাণ পখী ॥

সত্যনাথ বৰা বি, এল ।

৬৭

হাশিম—টিমাত্তালা ।

আপোন বুলি পাগলিনী হৈ (সখি ঐ) ।
 আশয় দিলো চরণ দুটি হিয়াব মাজত বান্ধিলে ॥
 সিয়ে ফাঁকি দিবর মনে, দেখা দিছিল ঘনে ঘনে
 ক'লে কত সি এনে তেনে—
 ফাঁকি কবি নিলে ধবি প্রাণ পখীটি এনেকৈ ॥
 সত্যনাথ ববা, বি, এল ।

৬৮

মিশ্র মুলতানী—টিমা তেতালা ।

যোরা হে নেলাগে চাব, খোপাত ফুল তুলি দিব,
 বুজিলো বুজিলো আজি আশয় তোমাৰ ।
 যদি কেতিয়াবা কৰে কালমনে ছাটি-ফুটি
 আছে মোৰ শূরনী মন্দাৰ ।
 তুলি কলি হিয়াত ধৰি চুমা দিম সাদৰে,
 লাহৰি প্রাণত যত ধৰে—

মালতী ফুল আছে ফুলি, কোঁচ ভৰি আনি তুলি,
 শেরালী টগব যুতি জাঁই,
 শুৱনী, পাৰলি, ছুপাহি, এপাহি,
 মিহলাই গাঁথি মালা ধাৰ ;
 জুৰুয়াম পোৰা চিত মুখেৰে ওলাব গীত
 প্ৰিয় বুলি সম্ভাষি মালতীৰ হাৰ ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৬৯

ঝাঁঝিট খাম্বাজ—কাওৱালী ।

নাহেৰি সখি

কাহে হামাৰ ৰাধা জান ।

শৰত কালমে,

পূৰ্ণ চন্দ্ৰমে,

(প্যাৰী) বিনে নাহি বহে মেৰি প্ৰাণ ।

সূৰ্য্য বিহনে

কমল যৈচন

(সখি) ৰাধাবিনে হোৱে মেৰি জান ॥

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

সিন্ধু খাৰ্জাজ—দাদবা ।

হেৰা, এবাৰ চাঁওহে ৰোৱাঁ ।

(কিয়) নাম গাই গাই, প্ৰাণ হাব লই,

মিচিকীয়া হাঁহি যোৱাঁ ।

অজলা অবলা দেখি কন্দুৱাই যোৱা নেকি

এৰি গলা যাক, কিনো হল তাৰ

এবাৰ উলটি চোৱাঁ ।

কিয়নো জ্বালিলা জুই—

(চোৱাঁ) ভোমোৰা কলীয়া লাহৰি খোপাটি

পৰে আলজাল হই—

মোহিনী বাণেৰে

মোহি কিয় এৰি

অমৃতত বিহ দিয়া ॥

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা বি, এ।

বেহাগ ঋষ্যাজ—টিমা তেতালা ।

সখি আশাতে রাখিছো, জীবন অমিয়া,

এবি দিব পারোঁ জানো থিতাতে ।

তেওঁ নেকি আক আহিব হে গুছি

সুখ-ঢালি দিব হিয়াতে ।

চকু মছি মছি হাবাসান্তি হলো

সুখ-আশা সাং হয় হে আক,

বাতি বহি বহি তরা গণি গণি

কান্দি কেনেকৈ থাকোহে বাক ।

তেওঁ বিনে কোনে প্রেম-ডোলে বান্ধি

চেনেহে লবহি কোলাতে ॥

লক্ষ্মেশ্বর শর্ম্মা, বি, এ ।

৭২

সিন্ধু ভৈববী—টিমা তেতালা ।

কাহানি লাগি কলি ফুটি উঠিব ।

মো-মাখি আহি কাণে কাণে জনাব ।

শুরনী ফুলনি বাবী,

বঙ্গতেই রূপ চৰি,

গোন্ধতে আমোল মোল কৰি তুলিব ।

ধুনীয়া গোলাপ কলি,

উষাৰ কোলাত বহি,

বলীয়া ভোমোৰা মাতি মো পিয়াব ।

গাঁথিম ফুলৰ চাকি,

হৃদয়তে বাখি বাখি,

যতনে বাখিম সখি নাথক পিঙ্কাব ।

গৌৰীশেখৰ বকুৰা ।

৭৩

অহং—একতালা ।

প্রণয় বিবহ দুখে প্রাণ ফাটি যায়

পুরুষ নিশ্চয়

মোপীয়া চবাই

ফুরে ঠাইয়ে ঠাই

নতুন ফুলে, বেয়ায় ভালে উরি উরি যায় ।

বিষাদ অগনি

পুরিছে পোষণি,

নেপাও জুরনি,

দয়া করি কোনে আনি দিব প্রাণ চবাই

লক্ষ্মীনাথ বব। ।

৭৪

খাযাজ—কাওয়ালী ।

মনে মনে মন চোরে দেখা কলৈ পলাই যায় ।

কিমতে থাকিবোঁ সহি নেদেখোঁ একো উপায় ।

শিলেবে বন্ধাইছা হিয়া,
 নাই তোমাৰ দয়া মায়া,
 সকলো লুটিলা- তুমি ছলে বলে কথা লই ।
 গাঁঠিয়ে গাঁঠিয়ে বুধি,
 হাতত দিছিলা নিধি,
 অবলা আজলী দেখি ফাঁকি দিয়া বাককৈ ॥
 লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

৭৫

হাস্বীৰ— ডিমাতেতালা ।
 কিয় মনত পৰে সখি সেই মুখলৈ
 কতনো জিয়াতু দিলে পাহৰিলোঁ কেনেকৈ ॥
 জানোচা হেৰায় বুলি
 নুগুচে মনত সমূলি,
 যাত হস্তে হলোঁ মই পাগলী,
 কি গতি হবহে মোৰ তেওঁ যদি যায়গৈ ॥
 লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

৭৬

সিন্ধু খাঙ্গাজ—চিমাতেতাল ।

যোরা যদি যাবা নাথ শুনাহে মিনতি ।

কিয় বেথা দিলা

প্রাণ বুলি মাতিলা,

নিলগতে চুমা যাচি হবিলা জীরটি ।

কি জানে অধিনী—

অতি অনাধিনী,

কিনো দোষে পারে ঠেলি কৰাহে দুর্গতি ॥

লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

৭৭

যোগীয়া— একতাল ।

কবনে কথাটি,

চাবনে উভতি,

মাতিলে যানোচা যায়গৈ ।

তাহানিৰ ভাব

আজিও কি আছে,

পাহৰিলে তেনেই চাগৈ ।

গুটিমালী জুপি জাতিন্ধার ফুলি,
লাহবি হাতেবে তাৰে এটি তুলি,
পিন্ধা পিন্ধা বুলি হাঁহি যাচিছিলে,
পাতিছিলে কথা বৈ বৈ ।

পহুলিৰ শেরালি ন-কৈ ফুলিলে,
আহি কাণে কাণে, বাতৰি দিছিলে,
বুলি চেনেহৰ সাদৰী ময়না
পাতিছিলে কথা বৈ বৈ ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৭৮

সিন্ধু কাফি—৪৭ ।

ভাবি থাকোঁ সখি মনতে ।
আক নেমাতো, নকওঁ কথা ;
চকুলৈ চাই মুঠতে ।

কিন্তু সখি পালে দেখা,

পাহৰোঁ আলচা কথা,

উথলিব ধৰে হিয়া

(যেন) চন্দ্র পালোঁ হাততে ।

কণ্ঠ বোলোঁ মনে মনে,

মুখলৈ চাওঁ যনে যনে,

নোৱাৰোঁ, নোলায় কথা ;

(মোৰ) থাকে কথা মুখতে ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৭৯

ইমন গুৰবী—আড়থেমটা ।

এবেলি প্ৰাণৰ সখি ! দেখিছিলোঁ তেওঁক হ'বলা

তাতে নো মনত এনে, কিয় লাগে দুয়ো বেলা ।

তেওঁ বিনে নাই একো, সপোনে সচিতে দেখোঁ

অন্তৰে বাহিৰে দেখোঁ, কেৱলে সেই চন্দ্র কলা ।

গুঞ্জৰিলে ভোমোৰাটি, কৰে প্ৰাণে ছাটি ফুটি,

পাহৰোঁ ভোমোৰা বুলি, ভাবোঁ মাতে তেওঁ হ'বলা ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৮০

বাবোরা—ঠংরী ।

কিয় লাগে উদাস পবাণ ।

নেজানো কি পালে শাস্তি পাব ই-জীবন ।

কত আশা উঠে নিতে, আকুল অন্তর চিতে,

নেপাওঁ উয়াদি মাথোঁ' উবি ফুরে মন ।

কত কিনো আনি মেলি, অন্তরত দিছোঁ ঢালি,

নুগুচে তেঁপাঁহ, সদা বিচাবে নতুন ॥

দেবেশ্বর চলিহা ।

৮১

সাহানা—ঝাপতাল ।

ভাবিলে তোমার কথা হাততে অমিয়া পাওঁ ।

নেজানো কি ভাবি ভাবি ভাবতে বিভোর হওঁ ।

কত ভাবোঁ কওঁ বুলি,

নোরারোঁ ক'ব সমূলি,

দেখিলে তোমার মুখ, সকলো পাইবি যাওঁ ।

ভাবেবে ভবা হৃদয়,
 মুখেবে কথা নোলায়,
 দুধাৰি চকুলো মছি কেরলে নীৰবে বঙ ॥
 বাধানাথ ফুকন এম, এ, বি, এল ।

৮২

মিশ্র পাহাড়ী—টিমাত্তোলা ।

যাব হাতে সঁপো অবলা পবাণ
 সিনো কিয় দিয়ে পোৰণি ।
 পবাণব কথা হিয়া উদঙ্গাই
 বাকি দিয়ে একো নেজানি ।
 কিয়নো পুরুষে নুবুজি সমূলি
 মবম-লতাটি পেলায় উঘালি
 নিজ হাতে কই, নিজ হাতে তুলি,
 কোন সতে মাৰে নুগুনি ॥
 মানিক চন্দ্র হাজৰিকা ।

৮৩

মাঝ মিশ্র—পোস্তা ।

গইছে গই উরি উরি, প্রাণ-পখি কেনিবা হাঁয় !

গলনো উরি কাক বিচাৰি নাহিব কি সতকাই ।

কাকনো লই শুদা দেহা

দেহ হাতে কৰে বেহা

নেপায় চায় কেনি (উ) উরা দিহা—

পুৰি কাঁয়া ধোঁৱা কৰি মিহলাও প্রাণে কাঁয় ॥

মাণিক চন্দ্র হাজৰিকা ।

৮৪

যোগীয়া—একতালা ।

মাতিলা যেতিয়া নবম কয়নো

নাচাম কয়নো তোমালৈ,

এতিয়াও মোৰ কথা ভৰা বুকু,

আগেয়ে পাইছা যেনেকৈ ।

পত্নী মূৰতে এতযাও আনি
 সাদৰি সোণায়ে দিব তামোল খনি ;
 কত কথা কব হাঁহি উলাহেবে,
 নাপায় আমনি কৈ কৈ ।
 গুটি মালি জুপি জঁষ পৰা নাই,
 পত্নীৰ শেরালী মৰি যোৱা নাই,
 এতিয়াও পিৰ্কাবা ফুলৰ চাকিটী,
 যাচিছিল যিট লৈ লৈ ॥
 লক্ষেশ্বৰ শম্মা, বি, এ ।

৮৫

পাহাড়ী মিশ্র—আড়াঠেকা ।

আজিও কিয়নো হাঁয় ! নগলোঁ পাহৰি !
 কতনো সহিম আৰু সহিব নোৱাৰি !
 পুৰণি কালৰ কথা,
 আছে অন্তৰতে গঁথা,
 সঘনে উথলি উঠে হৃদয় বিদাৰি ।

কত কি যে ভাবিছিলোঁ,
কত আশা করিছিলোঁ,
দহিব লাগিছে হিয়া তাকেহে স্মৃতি !!
লক্ষ্মীৰাম বকরা ।

৮৬

টোৰী—চিমাতেতালা ।
মিলে বতনে বতনে
কত যতনে ।
সুখে হাঁহি হাঁহি উলাহেবে মধু মিলনে ।
উতলা প্রেমত আজি নাগরী নাগর ;
তুলি প্রাণ প্রেমেবে
মিলিছে আদবে
বিবহ যাতনা সহি নাগর নাগরী ॥
দুর্গানাথ চাংকাকতি ।

৮৭

ভৈৰবী—দাদরা ।

সৰি পৰা বন ফুলৰ হাৰ
 কাকনো আজি জুমি চায় ।
 ভগা হিয়া যোৰা খালে,
 কলৈ আজি মন উধাই ।
 ক'লা মেঘে এৰি গ'লে,
 নীলাকাশে তৰা জ্বলে,
 মাজত বহি জোন বায়ে
 কিনো হাঁহি বিলাই যায় ।
 বিমল শোভা দেখি এনে,
 কত আশা হব যে প্ৰাণে,
 মুখৰ হাঁহি যেন আহিব বুকুভৰা স্মৃতি পায় ॥
 দুৰ্গানাথ -ংকাকতি ।

৮৮

মিশ্র আলেয়া— একতালা :

আঁঠাতে এবার হৃদয় আকাশ
শৃঙ্গ কৰি নেযাবা ।

তাহানিৰ কথা পৰেনে মনত,
কত খেলা, হে'ৰা লৰালি কালত,
নয় জীৱনত, পেলোৱা মনত,
আছিলোঁ কি দৰে অতীত কালত ;
পাহৰি এতিয়া সি সব এবাৰ
শৃঙ্গ কৰি নেযাবা ।

পুৱা সূৰ্য্যৰ কিৰণ সতে
যাওঁ দুটি প্ৰাণী আপোন মনে,
আপোন মনে আপোন প্ৰাণে
গাথোঁ মালা বহি হাহিঁ দুয়োজনে ;
পাহৰি এতিয়া সি সব এবাৰ
শৃঙ্গ কৰি নেযাবা ।

সন্ধিয়া বেলিকা নীল আকাশত,
 বাশি বাশি তবা হাহেঁ ওপবত;
 কেনে হবষত কেনে আবেগত
 খালেঁ। হিয়া সখা তটিনী কুলত ;
 পাহৰি এতিয়া সি সব্ এবাৰ
 শূন্য কৰি নেযাবা ।

মলয় সমীৰ ধীৰে ধীৰে বয়
 কান্দিছে পৰাণে কৰি তাঁয় হাঁয় ;
 মাতিছে দুনাই তোমাক সোণাই
 আহাঁ কাষ চাপি নেযাবা পলাই ;
 স্তূৰি এতিয়া সি সব্ এবাৰ
 শূন্য কৰি নেযাবা ।
 যতীন্দ্রনাথ ছুৰৰা ।

৮৯

টোৰী ভৈৰবী—আড়ধেম্টা ।

সৰলা অবলা বিবহৰ জ্বালা নোৱাৰে সহিব প্ৰাণে ;
 সৰল ভাবৰ সৰলা ললনা প্ৰেমিক স্তজনে জানে ।

গাইছে কুলিয়ে অমিয় তানে, বৈছে মলয়া ধীরে ;
কুলু কুলু কবি নিজকে পাহরি গৈছে তটিনী সাগর পিনে ।
বিবহিণী গায় বিবহ-গান, কাঁদিছে বিবহী প্রাণে,
প্রেম শিকলিবে নেবান্ধিবা প্রাণ, নুভুলাবা মন

মধুর তানে ॥

বিনন্দি বাম ।

৯০

মিশ্র বাঁবোরা—ধেমটা ।

সখি বিবহ বাণে, হানে কোমল প্রাণে,
মরম বেদনা আমার কোনে জানে ।
সপিলৌ প্রাণ মন আপোন বুলি,
কাঁদি কাঁদি হলেন উলি জুলি ;
কুঁহুতানে প্রাণ কবে কেনে
প্রবোধ বচন আরু একো নেমানে ॥

বিনন্দি বাম ।

৯১

পিলু মিশ্র—দাদৰা :

কি ৰূপ দেখিলো সখি, নিকুঞ্জ মালতী তলে
 অবলাৰ মন প্ৰাণ ততালিকে হৰি নিলে ।
 সোণৰ কিঙ্কিনো বাজে ময়ূৰ কীৰিটি সাজে
 ত্ৰিতঙ্গ ভঞ্জমে থাকি চকু বুলাই চল পালে ।
 তুমি মোৰ প্ৰাণ সখি, কৰি দিয়া দেখা দেখি,
 (মোৰ) চাটি ফুটি কৰে প্ৰাণে, সেই ৰূপলৈ মনত হলে ॥
 জগৎকুমাৰা দেবী ।

৯২

সাহানা—ৰূপতাল ।

নেযাব নেযাব প্ৰাণ ধৰো চৰণ অধিনীয়ে,
 কোন এনে অভাগিনী হৃদয়ৰ ধন এৰি দিয়ে ।
 কিবা অপৰাধ ধৰি, যাব খোজে মোক এৰি,
 কওক প্ৰাণ দয়া কৰি, ঋণটো মই অভাগীয়ে ।

তমু প্ৰেমে ভোল গই, দিলো হিয়া উদঙ্গাই,
চল কৰি যাব খুজি কিয় এনে দুখ দিয়ে ?
সুখানুন্দৰা দেবী ।

৯৩

মাঝ মিশ্ৰ—পোস্তা ।

আজি নো কিয় এনেকুৱা ময় পাগলিনী ;
কিবা আশাত প্ৰাণৰ জ্বালাত সাজো ভিখাৰিণী ।
দুখৰ বোজা এটালৈ
ফুৰোঁ অনাথিনী হৈ
চাৰিও ফালে ভৰা নিৰাশায়—
হৃদয় আকাশ এঁ ধাৰ কৰি কাঢ়ি নিছে দিন মণি ॥
বিনন্দি বাম ।

৯৪

মিশ্ৰ খাড়াঙ্গ—একতালা ।

হাঁহি ভৰা মুখ বিষাদ মেঘে কয়নো ঢাকিছে সখি,
মন মৰা মুখে স্নান বদনী কিনো ভাবিছা আজি ।

কিয়নো লগৰী ইহেন বেশ
 আলুথালু কিয় ধুনীয়া কেশ্ব
 মুখত নাই তোৰ হাঁহিৰ লেশ ;
 কোৱাছোন সখি ভাজি কোৱা—
 (হাঁয় !) হেম প্রতিমা, ঢালি কালিমা কোনেনো
 কন্দুৱাই গ'লি ॥
 বিনন্দি ৰাম ।

৯৫

মিশ্ৰ মূলতান—টিমতেতালা ।
 আহা কিনো বিতোপন, দেখিলে জুড়ায় মন,
 আহিছোঁ তোমাকে প্ৰাণ চাবলৈ এবাৰ ।
 নেদেখিলে তোমাক ধন, কৰে মন উচাতন,
 সেই গুণে চাপিলো ওচৰ ।
 মনত লাগিছে আজি দুঃখ অসহনি,
 যাও দূৰে মাগিলো মেলানি,
 নকৰি মনত শোক, দিবাহে বিদায় মোক,
 দুৰ্ভগীয়া প্ৰেমিকে তোমাৰ ;

শুনাহে শুনাহে দেখাহে প্ৰিয়াহে সকলো
 হিয়াৰ তুমি সাৰ ,
 তুমি প্ৰমোদৰ ধন, তুমি প্ৰমোদৰ মন,
 তুমি প্ৰমোদৰ প্ৰাণ, প্ৰমোদো তোমাৰ ॥
 গোবীশেখৰ বকরা ।

৯৬

ঝিঁঝিট খাষাজ—একতালা ।
 বুজিলোঁ মই আঁচল কথা
 ইমান দিনে কি কৰিলোঁ ।
 কৰিম বুলি আশা পালি,
 (মই) হৃদয়কে থগিলোঁ ।
 জোনলৈ হায় উদ্দেশ কৰি,
 গলোঁ। খেদি আগ বাঢ়ি,
 সংসাৰৰ বাট নমনিলোঁ।
 (এবে) প্ৰাণে প্ৰাণে ডুবিলা ;

যি দুদিন মোৰ বাকি আছে
নিজলৈ হে বাথিলেঁ ॥

দেবেশ্বৰ চলিহা ।

৯৭

সিন্ধু খাম্বাজ—দাদৰা ।

সখি আহিল। এতিয়া কিয় ?
দেখা দিয়ে কিয় পুনু আতৰিলা
কৰি উত্তাৰল জীৱ ?
মনৰ বাসনা এৰি, দুখেৰে অন্তৰ পুৰি,
আমন-জিমন বহিছিলেঁ। মই
দিলাহি যেতিয়া গিয় ।
সকলো ভাবনা গলে ;
(সখি) কথা পাতে বুলি
বিচাৰিলেঁ। কিন্তু নেপালেঁ। ছনাই কিয় ?
(সখি) মনৰ বাসনা মনতে থাকিলে
জনম দুখিত জীৱ ॥

বামেশ্বৰ বৰুৱা বি, এ ।

৯৮

খান্সাজ—একতাল।

কি ক'ম বখানি, জানিছো নিজেই
 আজিহে অস্তুর জিলিকিছে ।
 কত দিন আজি ভাবি মনে মনে
 মনে গড়া চবি ধরিছো যতনে,
 কি দিমে তুলনা,
 নুশুনা নজনা
 হৃদি মন আজি করিলেঁ অর্পনা ;
 ক'ব পৰা আহি ক'তে থিতি হ'লা
 ভাব গতি মন নিজা করি ল'লা,
 নহও মিছেদ জানিবা দুনাই,
 অস্তুর আজিহে জিলিকিছে ।
 স্মৃতি যদি কোনে নিব খোজে কাড়ি,
 ধেমালি-গানব দিয়ে সুর হাঁহি
 নোরাবে তানিব,
 হৃদি আকর্ষিব,

প্রাণ মন মোৰ অকালে থাকিব ;

সাদৰি মনৰ কোমল অন্তৰ,

প্ৰেমৰ বান্ধনি অতি গুৰুতৰ,

নেপাব অলপো দুখ মৰতৰ,

আজি হে অন্তৰ জিলিকিছে ॥

ৰামেশ্বৰ বৰুৱা বি, এ ।

পঞ্চম অধ্যায় ।

বহস্য-সঙ্গীত ।

১

পিলু—থেম্‌টা ।

পিন্ধি উৰি ওলা সখি

আজি মালতীৰ বিয়া হব ।

শীতল পৰিব হিয়া

মনৰ জোঁথায় পতি পাব ।

মালতী ৰূপহী যেনে,

চিকুনীয়া দৰা তেনে,

সোণত স্মৰণা যেনে,

দুইও জনৰ মিলন হব ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

১

মিশ্র কালেংবা—থেমটা ।

বিধু মুখে কিয়নো নেদেখো হাঁহি ।

কিবা দোষে দোষী হলো

কোরা কেতেকিবে পাহি ।

দেখিলে তোমার মুখ

ফাটি যাব খোজে বুক

অকাৰণে কিয় আজি আমন জিমন ;

তোমার বিবহ মোর নসহে পবাণ ,

ক্ষমা কৰা প্রাণেশ্বরী

হাঁহা এটি চিকোণ হাঁহি ॥

লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

৩

খাম্বাজ—ঠুংবী ।

ওৰণি কাথৰি কৰি, নেচাবাঁ নেচাবাঁ ;

ম'ৰা যেন চালি ধৰি নেযাবাঁ নেযাবাঁ ।

দেখিলে তোমার চকু
মৰমে উথলে বুকু
ওৰণি তলেৰে চাই যাতনা নিদিবা ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

৪

দেশ মিশ্র—চিমাতেতালা ।

আজি মজাচে পেটুৱা পেট ভৰি খা ।
পেট ভাৰ পেট ভৰি পেট ভৰি খা ।
ওঁ থেকেৰা টেঙ্গা,
বহৰ কি ডাল,
আলু ভজা খাব মজা পকা খৰিচা ॥
সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

৫

পিলু—যৎ ।

শুন্চাহ্ না আপী গিলা

খাজ্না বাবেইছি,

দিবা নল্লি নিবোক্ ধবি

পেদা লগেই দি ।

এনাই কথা কিয়া কহ্,

চপ্কে আপি বিয়া বহ্,

কাণা কুজা বুৰা ঠাৰা

আকোই নাবেচ্ বি ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

৬

মাঝ—একতালা ।

আজি পৰিলা ধৰা পৰিলা,

হেৰা স্মভাষিণি ।

কিয় তল মুখে চাই হাঁহা,

হেৰা স্মভাষিণি ।

দিনে দিনে ভাবি এনেহে পাওঁ
 তোমাৰ হৃদয় জুৰি,
 (আছে) প্ৰেমৰ কলিটি ফুলি,
 হেৰা স্মৃতিষিণি ।
 (মোৰ) তোমাৰ ভাবেৰে হিয়া,
 জানো মনে ভাবোঁ উলটি দিয়া,
 তোমাতে হলো বলিয়া ;
 বহু আশা ফল ফলিলে হেৰা,
 লাহৰি আহিছা চেনেহ ভৰা,
 লুকাব নোৱাৰি দিলাহি ধৰা,
 হেৰা স্মৃতিষিণি ॥

লক্ষ্মেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

৭

ভৈৰবী - তেওঁট ।

হায় ' মোৰ কপাল খান,
 বালা ভাত কেমান খাম,
 আজিক লেগি বিয়া নহাল মোৰ ।

সাত পৰ্গনা ফুলো ঘূৰি,
আপীত লাগেই আড়েই কুৰি,
নেদে ধলি কাবো কল্লি,

কেন্কে মৰাহ মৰ ।

নম্ৰে কিয়া বাপাক গিলা,
বাৰেই থৈচি আপী গিলা,
ৰাহাককেই টাকা নাপ্লি,
কৰ্বা নেদে ঘৰ ॥

সতানাথ বৰা বি, এল্ ।

৮

পিলু—থেম্টা ।

খোপাত মালতী চাকি
কিয়নো পিন্ধিছা ।
তামোল খাই বদন খনি
ৰাঙ্গলী কৰিছা ॥

গলত সাতসৰী হাব,
মূৰত দিছা লেভেণ্ডাব,
বিলাতী কাচনে আজি,
কিয়নো কাঁচিছা ॥
সত্যনাথ বৰা বি, এল্ ।

৯

ভৈৰবী—ধেমটা ।

বোজ পাউডাৰ গালত ঘঁহি
গাভৰু হবলৈ খোজা,
জেটুকাৰে বোলাই হাত
ভৰিত পিন্ধিছা মোজা ।
লেবেলা যোৱন ঢাকি,
কেলেই কৰিছা ফাঁকি,
মূৰত বান্ধিছা তুলি
থেকেক পতীয়া খোপা ।

কবিছা পখৰা ভেম,
জ্বলাই তুলিছা প্রেম,
বৰলাক ভুলাবলৈ
দিছা কত সোপা গোঁজা ॥
সত্যনাথ বৰা বি, এল্. ।

১০

পিলু—খেম্টা।

মৰোনেকি মেকুৰিটো
বাটত উজুটি খালোঁ ।
আশা ছেদী হঁতৰ তাপত
থাকিব নোৱৰা হলোঁ ।
নিজেই বিচাৰে বৰ
তেও কথা বৰ বৰ
চিপিনা মুখেৰে ক'লে
মই হেনো বুঢ়ী হলোঁ ।

কতকক ভাঙ্গিলেঁ।

কতকক পাতিলেঁ।

বুটী বুলি কাৰো মুখে

কোৱা তেও নুশুনিলেঁ। ॥

সত্যনাথ বৰা বি, এল্।

১১

টোৰী ভৈৰবী—দাদৰা ।

তুমি কাৰনো জীয়ৰী ;

কাখত কলহ লই যোৱা

এনে হাঁহি মাৰি ।

ক'লৈ যোৱা অকল সৰে,

খোপাৰ মালতী লৰে,

প্ৰেম হাকুটিয়ে পালে

(তোমাক) নিব আজোৰ মাৰি ।

মেৰাই ধৰিব চাবা পাছে প্ৰেমৰ জৰি ॥

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা বি, এ ।

১২

টোৰী ভৈৰবী—দাদৰা ।

যুতি ফুলৰ ঢাকি ঐ ;

হিয়াৰ প্ৰেম ঢালি গাঁথা

কোন ডেকা লৈ ।

এটা এটা ফুল তুলি

গাঁথা ঢাকি হালি জুলি

কাকনো দিবলৈ গাঁথা

(তুমি) এনে যতন কৈ ॥

সত্যনাথ বৰা বি, এল্ ।

১৩

লুম কিৰিট—খেমটা ।

সতা কৰি কোৱা তোমাৰ

কোন নো আপোন ।

তোমাৰ প্ৰেমত পমি গলো

যেনে পানীত লোণ ॥

মই মৰোঁ তোমাৰ শোগত

তুমি ফুৰা কাৰ লগত

কোন বসিকক শোভা কৰা

যেনে পূৰ্ণ জোন ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

১৪

কালেংৰা - কাশ্মিৰী খেমটা ।

কিনো কপে শোভে সতী,

পতি সহ মিলনে ।

সমানে সমানে বিধিব

এনে জোৰা দেখিবলৈ নাই

দুইকো দুইও মিলিছে এনে,

যেনে বন্তি মদনে ॥

লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

১৫

পিলু থেম্‌টা ।

আজি কি কৃষ্ণণে কাৰ বতনে

মোহিলে হিয়া ।

এনে চিকোন, চঞ্চল নয়ন,

ক'তো নাইকিয়া ;

জোনতো অধিক জ্বলিছে বৰণ,

দেখিলে যোগী ও হয় বলিয়া ।

উকৰ ভবে বুকুৰ ভবে

হংস গতি যায় ;

আইঁ রূপহী কাখত বহি

জুকরা দগধ হিয়া ॥

লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

১৬

বাহাৰ চিমা তেতালা ।

চেচা পোৰা হ'লো মই হিয়া বিলাই ।

কৰো পিৰিতি আৰু থাকোঁতে জীয়াই ॥

পাৱত ধৰিলোঁ

যোৱন সপিলোঁ

এতিয়া বধূৱা কিয় উভতি নেচায় ।

সাদৰ বচনে

ভূলায় পৰাণে

অৱশেষত দুখ দিযে, বিৰহে বুৰাই ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

১৭

পিলু - থেম্‌টা ।

পুৰুষক আশয় দিযেই

হ'লো ময় জলা-কলা ।

আতোল্‌তোল্‌ কৰে পোনে,

পাচতে গা দিযে এৰা ॥

মুখেরে কণাঠি
 বমণী ভুলাই
 মুনিহ অতি তাঁরকালি
 কদাপি নপরে ধরা ।
 সত্যনাথ ববা, বি, এল্ ।

১৮

পিলু খেমটা ।
 কথা এটি শুনি যো'রা
 ও মোর ভোটা তরা ।
 কালি গধূলি পর • এই দরে আহি যাবা ॥
 ইলাচি আতরে
 লঞ্জে যাইফলে
 মিচিকি মিচিকি ঠাঁহি
 তামোল খনি খাই যাবা ॥
 সত্যনাথ ববা, বি, এল্ ।

১৯

মিশ্র ঝিকিট আড়া খেমটা ।

যোঁরা যোঁরা নোজোকাবা

দেখা পালে বেয়া হব ।

আয়ে তো পাৰিব গালি

মানুহে গৰিহা দিব ॥

আঁচল ধাৰ নেটানিবা,

মুখলৈ চাই নেহাঁহিবা,

আগ ভেটি নধৰিবা

সখি হৈতে দেখা পাব ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্।

২০

লুম ঝিকিট খেমটা ।

যা ধতুৱা কেলেছৱা ফাতিহা নকৰ ।

ভোৰ নিচিনা কত ডেকা বাখিছোঁ চাকৰ ॥

কাবো কৰে কত ডেকা
 ভৰিতে ইংৰাজী জোতা
 মূৰত মজাৰ সেঙঁতা ফলা
 উশ্মালে আতৰ ॥

কত জনে খাটে মোক,
 পিন্ধি টুপি দৈজা কোট,
 কত বাবুই কৰে আহি আদৰ সাদৰ ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

২১

পিলু দাদৰা ।

কথাত নমজে মতা
 তেস্তুনো তয় কি বচকী,
 মিছাতে লচ্পচাৰ,
 বমক্ জমক্ কাচন কাচি ।

একেতো উতলা মতা,
তাক ভুলোৱা কিমান কথা,
চকুৰ ঠাৰতে পাৰো,
মজাই দিব ৰতি-পতি ।

যেতিয়া গাভৰু ছিলোঁ,
কত ডেকাক সেকা দিলোঁ,
এতিয়াও নয়ন ঠাৰে,

গৰে ডেকা জ্বলি উকি ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

২২

টোড়ী ভৈৰবী দাদৰা ।

তেওঁনো কিহৰ কুটুম ঐ ;
মন ভুলায় মাথোন বাবেপাচি কৰা কৈ ।
মাতোঁ যদি আহিবলৈ
আঁতৰ হৈ যায়গৈ
তুমি যদি কাষক যোৱা যায়গৈ দূৰৈলৈ ॥

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

.২৩

মিশ্র বারোঁরা দাদ্ৰা ।

লাহিৰি আজি মালা পিন্ধাওঁ

মনৰ স্তখেৰে ।

টগৰ পত্ৰম বকুল কদম

মিলাই যুতি ফুলেৰে ।

শোভা পায় যতে যিহে বলয়া ভূষণ

তাকে দি সজাম কাচি বিলাতী কাচন

গলতে দিওঁ সাতে-সৰী,

চকুত দিও অঞ্জন,

কানত পিন্ধাওঁ মকৰ কুণ্ডল

বুৰাওঁ আতৰেৰে ॥

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা বি, এ ।

২৪

ইমন ভূপালী—আশাপ ।

আমি ডাক্ষায়া ঘবৰ সন্তান ।

আমাৰ একাংশী পুৰুষে আজিৰে বহুমান ।

সুৰবি সেই অতীত স্মৃতি আছোঁ ক্ষয় চিত্ত অতি,

বই পিঠিত সদায় পৰে দিয়া অপমান ।

ধন নাই—দুখ নাই—

(কিন্তু) আশ্রয় কানি,

জ্ঞান নাই তেও কিন্তু সমাজত মানী

বিভোল প্রাণ সদায়, দেখি এই অসাৰ সপোন ।

বদিও আই সবস্বতী আগৰ প্রতি কষ্ট

দুখটা সবস্বতী সদায় কিন্তু তুফ,

সেই হেতু তেওঁ আছে সদায়,

কৰি আমাৰ স্বাক্ষাৰোহণ ।

পিতাৰ পিতৃব্যৰ পিতামহৰ

আছিল এখন ঢাল,

মাহীৰ মোমাইৰ সখিৰ এখন তবোৱাল ।

আছিল আমাৰ ঘবত লক্ষ্যমান ।

বীৰহৰ পুৰাতন এই চানেকী
 দেখি প্ৰাণ হৈছিল সদায় সুখী,
 কিন্তু যুজৰ নাম শুনি হৃদি হয় কম্পমান ।
 নগণস্ৰাগ্ৰতো গচ্ছেৎ,
 সদায় ঘৰত বহি দুৰ্গং পিৰেৎ !

স্মৰি এই মহাজন বাক্য—

গ্ৰহণে তৎপৰ আমি ভাঙ্গ আৰু পান ।
 ভয় নাই অসমীয়া, কিয় পাছ ফালে চোৱা
 হওঁ আঁঠা সবে আগুৱান ।
 যদি কিবা দেখাহে বেকায়,
 চলিযাবা খুব বেগাই
 নিজৰ ভৰিৰ বীৰহ দেখুৱাই ।

লৈ নিজ নিজ মূল্যবান প্ৰাণ ।
 এইৰূপে যদি আমি কৰোঁহে কাৰ্য্য,
 বুলিব সকলে ইহঁত প্ৰকৃতে আৰ্য্য,
 হব আমাৰ দেশ আমাৰ ৰাজ্য,
 কেবল সাৰ থিনি মাত্ৰ পৰে কৰিব গ্ৰহণ ।

গোপালকৃষ্ণ দে ।

২৫

ঈমান পূবরী—একতালা ।

নাৰাৰ মন বুজিব কোনে প্রেমিক যিজন

সেয়ে হে বুজে,

ভোমোৰা প্রেমিক দেখি ফুলে মাথোন

তেওঁকে খোজে ।

আজলি অবলা বালা, ভাবি ভাবি জ্বলা-কলা

যিজনে প্রেম নেজানে তেওঁনো কয় আশাত মজে ।

নিকুঞ্জ কাননে পশি, মলয়া বতাহে ঢুলি

প্রেমিকাই প্রেমিক প্রাণক আপোন ভাবি

বন্ধেৰে পূজে ।

বিনন্দিৰাম ।

২৬

মিশ্র ঝিঝিট—দাদবা ।

আহাহে অলি কপৰ ডালি ফুল তোলোঁ আহা ।

আমি বাণী সাজিছোঁ। আমি বাণী সাজিছোঁ।

বজাব বেগম জম্ জমা জম্ নেনে ধুনীয়া ।

নবীন গানে নবীন তানে মন মজাওঁ আহা,

নয়ন বানে প্রেমিক জনে মদন হানা ।

বিনন্দিবাম ।

ষষ্ঠ অধ্যায় ।

বিবিধ সঙ্গীত ।

১

বিহঙ্গবা—জলদ তেতালা ।

আজি বাতি কেনে জোনে হাঁহে চিকুন ।

ভুবন ভুলাই তবাব মুখ চাই

বসে ঢলি পবে হলি

ঢালি মন প্রাণ প্রেমে মগন ॥

বলিছে মলয়া শীতল কবি হিয়া,

হালিছে জালিছে ফুল কলি,

ভোমবা কলিয়া পৰিমলে মতলীয়া

উৰিব নোরাবে পবে ঢলি,

মিলে প্রাণে প্রাণে প্রাণ

দেখি জুঝরা নয়ন ॥

হেমচন্দ্র গোস্বামী ।

২

খাম্বাজ-চৌতাল ।

আহা সবে ভাই স্নেহ মালা লই
পিন্ধাওঁ আগ্রহে জাতীয় প্রেমত ।

যাব অলপতে বান্ধি অকপটে

আমাসাক এই বন্ধুতা পাশত ॥

বিদায় মেলানি অতি অসহনি

লাগিব মাগিব তথাপি দুখেবে

খাটে। কিন্তু তামি নুখুজিবা তুমি

স্বৰণ শকতি কি আছে অন্তরে ।

মৰমৰ চাব আৰু কত ভাব

জদয়ত আকি বাখিলা যিখিনি

মন নেমেলিবা তাক নুখুজিবা

কৃতজ্ঞতা পাশে বলোঁ সবে ঋণী ॥

ৰামেশ্বৰ বৰুৱা, বি, এ ।

৩

শাস্ত্রাজ্ঞ কাওরালী ।

বিপদ ভয় ভঞ্জন কাবা,

কবাহে কৃপা প্রভু

নিজগুণে ।

আমাব আজি এই উদ্দেশ ধরি

যাব পার্বো যাতে নিতে আগ বাহি

খিয়লা খিয়লি যাওঁ পাহরি ।

হেমচন্দ্র গোস্বামী ।

৪

মুলতান একতাল ।

নমো বীণাপাণি বসন্তুর বাণী

পৰমা প্রকৃতি দেবী ।

সর্ব সিদ্ধি দাত্রী, জ্ঞান অধিষ্ঠাত্রী

প্রেম করুণার ছবি ॥

জগত পূজিতা অমর বাঞ্ছিতা
 উচ্ছ কুচ পয়োধরা ।
 তুমি জ্ঞান সিন্ধু দিয়া শাস্তি বিন্দু
 স্নেহ মন্দাকিনী ধারা ॥
 অবোধ সন্তানে বাঙ্কি আশা প্রাণে
 পৰিছোঁ চরণে লুটি ।
 অজ্ঞান আন্ধার গুহোরা মনর
 ববষা জ্ঞানর জ্যোতি ॥
 বঘুনাথ চোঁধারী ।

—

৫

ইমন কল্যাণ—আড়াঠেকা ।

আজি কিনো শুভদিন, দুখীয়া জীরনে ।
 পূজিছে সকলো মিলি, পুঙ্খ প্রধানে ॥
 যিজনে জনম লভি, বিচারি শাস্ত্র সুবতি,
 বিলালে বিমল জ্ঞান ভকত জনে ॥

যাব ঘোষা বত্মারলী, মুক্তিত নিম্পৃহা বুলি .
 শিকালে ভক্তি নিষ্কাম অজ্ঞাণী জনে ॥
 যাব শুদ্ধ নাম স্মৃতি, যায় জীব ভব তবি
 কৰা সবে গুণ গাণ পবিত্র মনে ॥
 হেমচন্দ্র গোস্বামী ।

৬

দেশ—কার্কা ।

মউ পিউ পিউ কবে প্রাণ ভবি
 চোরঁ। স্রধা সবে জবি জবি ॥
 কিনো চাবা শোভা,
 জলে পুণ্য প্রভা,
 বয় শাস্তি ল'ভ কপে বস চবি ।
 যাওঁ উটি বুবি,
 চাওঁ ঘূবি ঘূবি,
 গাথোঁ তৰা ফুল, নাচোঁ চালি ধবি ॥
 পদ্মনাথ বকরা ।

৭

ঝিঁঝিট কাওরাণী ।

অযোগ্য সন্ততি আমি

স্বর্গীয় জনম ভূমি,

কর্তব্য পাহরি সরে

কি হলো নোচোরা গমি ।

আমার জনম ভূমি,

নাছিলে একোতে কমি,

আমিহে বিপথ গামী

হলো পুরু অকবমী ।

অতীত গোবর স্মরি

হিংসাদেশ পবি হবি,

সেই মাতৃ পদে পবি

হম নতু অধবমা ।

হেমচন্দ্র গোস্বামী ।

৮

ইমন বেহাগ--আড়াঠেকা ।

নাই হে নাই, উদাস যি প্রাণ
কি আছে তার মোহ মায়া ।
ভোগ তৃষ্ণা, উলাহ বিলাহ
সকলো হাঁয় মকর ছাঁয়া ।
সংসারত থাকে বুলি
নেধারে সি প্রেম ভুলি,
নেভাবে ক'ত পু'র ভার্যা,
মজে লই আপোন কাঁয়া ॥

পদ্মনাথ বকরা ।

৯

ইমন কল্যাণ একতারা ।

আজি শুভ দিনে, মিলি প্রাণে প্রাণে
কবোঁ আইঁ সবে ঈশ আরাধনা,
ভাতিছে চৌদিশে বাঙলী কিরণ
শোভিছে প্রকৃতি দিব্যা ভরণা ।

শুনা কান পাতি, আজি স্মৰ লোকে
কৰণ স্মৰত বাজে প্রেম বীণা ।
প্ৰেম অনুৰাগী বিহগ বিহগী
ল লত পঞ্চমে গাইছে বন্দনা ॥
নীল সিন্ধু গিৰি বন উপবন
নিখিল ভুবন যাৰ ৰচনা,
ৰেখটিৰ দৰে প্ৰতি পাতে পাতে
আছে নামাঙ্কিত স্নেহ কৰণা ।
এনে শুভক্ষণে স্বদেশী বিদেশী
আহাঁ মিলি গাওঁ সৰল বন্দনা,
গাওঁ ঐক্য তানে হৃদয় তল্লীত
কৰো জগতত বিজয় ঘোষণা ॥
ৰঘুনাথ চৌধাৰি ।

১০

মেঘ মিশ্র চিমাতেতলা ।

ধীর মেঘ দলে ধীরে ধীরে ধীরে

থির গগন ঢাকি যায় ;

ধীর দিনকরে ডারব ওরণি তৈলি

ধীরেবে ফুলনি জুঁমি চায় ।

বজ্রি কুঞ্জ বন

পুঞ্জ পুঞ্জ ফুল

ফুলিছে ফুলনি জুঁবি হাঁয় ;

গুঞ্জি গুঞ্জি, ফুল

চুম্বি অলি কুলে

বড়েবে ফুৰিছে মধু খাই ;

জুব মলয়া বলে, ধীরে অমিয়া ঢালে

কুলিয়ে ললিত গীত গায় ।

মন বিভোল বন শোভা চাই ॥

চন্দ্রধর বকরা ।

ইমনকল্যাণ একতালা ।

কুঞ্জে কুঞ্জে ফুবোঁ বগ্গে যতেক বগ্গিনা

আহাঁহে সগ্গিনা ।

ফুবোঁ নিজন কান- বন আমি বনবাণী

বনবিহাবিনা, ভুবন মোহিনী,

আহাঁহে সগ্গিনা ।

(আমি) সমূলি ফেনৰ ঢৌ, দ্ৰুৰতে তাহি বিলাওঁ

চালে চকু জবাওঁ, ধৰিলে কেনিবা যাওঁ ;

নতুন অগ্গি, নতুন ভগ্গি, নতুন বগ্গিনা,

বন বিহাবিনী, ভুবন মোহিনী

আহাঁহে সগ্গিনা ।

চন্দ্রধৰ বকরা ।

পূৰবী আড়াঠেকা ।

আহা জাঁর এৰি আজি মানপী জাঁরন ,

এতালা ঢুকালা দেখি জাঁরন স্পোন ।

কেনি আছি কেনি গ'ল,
কিনো কায়া কবা হ'ল,
কিয় আছি কিয় গ'ল নাই নিকপণ ।
পৃথিব্য মোহ মায়া
পৃথিব্যতে এৰি গোবা,
পাব আজি পূণ্যধাম অতি নিতৌপণ ॥

চন্দ্রধৰ বৰুৱা ।

১৭

মিশ কেদাৰা টিমাতেতালা

আহা সবে মিলি যাওঁ

দেখিম মিলন ভাও

গাওঁ আহা উলাহেৰে

সতী গুণ গান ।

সতীহ বিমল যশে

দশো দিশ উজলিছে

আনন্দে ভৰিছে নিভুবন ।

অশ্বপতি নববর
 পালে শত পুত্র বর
 অন্ধ রাজে পালে রাজ্যদান,
 রাজ পুত্র সত্যবান
 এবার হেবাই প্রাণ
 পালে পুত্র নতুন জীবন ।
 আইঁ সবে মিলি
 দেখোঁ প্রাণ ভরি
 সতী পতি প্রেমর মিলন,
 বিবহ যাতনা শেষে
 প্রেমিক প্রেমিকা কামে
 কবিছে প্রেমর আলাপন ।
 কীর্তিনাথ বরদলৈ ।

পিলু মিশ্র—জলদ তেতালা ।
 চোরাঁঁ সখি আজি
 নতুন ধরণে সাজি
 কেনেনো শোভিছে ফুলনি ;

ভোমোরাই গুন গুন

মাতে কেনে স্রুচিকুণ

শূন্য শূন্য কি শুরলা শূনি ।

গোলাপ টগর যুতি

বঙ্গেরে তাঁহিছে অতি

সবগর তবা হেন জানি ;

বিধে বিধে তুলি ব'লা

বিনা স্রুতায় গাঁথি মালা

পূজোঁগৈ গণেশ জননী ॥

উপেন্দ্রচন্দ্র দাস ।

১৫

ঝাঁঝিট- আড়াঠেকা ।

ইবার দয়াময় দয়াময়

কবাহে ককণা অধমে

সদয় হই ।

অনাথ কৰিলোঁ মই

প্ৰাণৰ ঢুটি পুতাই

সাক্ষী সতী জয়মতী

হেৰালোঁ ঠাঁয়,

ৰাজ কুলে জন্মি আজি

ফুৰো ভিক্ষা লই ।

সুখৰ সংসাৰ মোৰ

পৰিল অকালে ওৰ

আজি পাপ সাগৰত

ডুবি মৰো মই ,

দিয়া পতিতক প্ৰভু চৰণ অভয় ॥

দুৰ্গানাথ চাংকাকতি ।

১৬

ঝিঁঝিট—আড়ধেমটা ।

আই গাওঁ মিলি সবে জয় ;

আহা কি সুখৰ আজি উজান বয় ।

সুখৰ গীত পুৱা হ'লে গায়,
কৰ্ত্তব্যৰ পাছে লৰি সব প্ৰাণী যায় ;
তুমি কিয় থাকা পিচু যাই
(হেৰা) মানব জনম কস্ম মথ ॥

দুৰ্গানাথ চাংকাকতি ।

১৭

সাহানা—ৰাঁপতাল ।

সুৱনী ফুলনি আজি আহা কিবী শোভা পায়
লাখে লাখে ফুলে ফুল দেখিলে হিয়া জুৰায় ।
কিয়ে কেন কৰে মন,
কিয় এনে উচাতন
মলয়া বতাহে যেন প্ৰাণ মোৰ উৰি যায় ।
নীলাকাশে জ্বলে তৰা
ফুল মনে হাঁহে ধৰা
কুলিয়ে ডালৰ পৰা পঞ্চমত কুল গায় ।
বত্ৰধৰ বক্ৰা, বি, এল্ ।

১৮

স্বৰট মল্লাব—চিমাতেতালা ।

উঠাহে উলাহে গাওঁ গান, সখি !

অমানিশা যায়

উষাৰ কিৰণ পায়

জিলিকি ধবনা আহা স্তখে ভৰা প্ৰাণ ।

নীলাকাশে হাঁহে

মধুৰ মলয় বহে

তৰুলতা ফুলে নাচিছে উলাহে

গাইছে ডালত কুলি প্ৰাণ বিমোহে

বসময় আজি প্ৰাণে

নায় লাজ মান ।

দুৰ্গানাথ চাংকাকতি ।

১৯

চমন কল্যাণ—আড়াঠেকা ।

আজি কিনো শোভা দেখো নয়নে

শোভিছে মায়াব পুরী

চাক ভূষণে ।

এই যে মায়াব পুরী রাজ নগরী

ধরে কিবা শোভা আজি

অতি মনোহর ॥

এই মায়াপুরে দুখনিশা ওবে

মিলি সরে পিতা পুত্র পত্নীগণে,

নিবঞ্জন কামপুরী, মিলিব আজি

তবানামে সতী ধতনে ॥

লক্ষ্মীবাম বকরা ।

ইমন কল্যাণ—আড়াঠেকা ।

(আজি) ধাৰে যায় বহি মলয় পৰন ।

স্বমঙ্গল চাৰি দিশ উজলি ভুবন ।

গায় আজি ভক্তি ভাৱে

পৃথিবীৰ লোক সৰে

বিমল আনন্দ মনে মাধৱৰ নাম ।

নিষ্কাম ভকতি জ্ঞান,

কৰিলে যি জনে দান,

জাৱক তাৰিলে হই অধম তাৰণ ।

যি জনৰ নাম স্মৰি,

জীৱন পবিত্ৰ কৰি,

আঁঠা ভাই কৰোঁ সৰে মুক্তিৰ বিধান ।

নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ, বি, এল্ ।

১ লতান — একতালা ।

বন্দে দেব মাধব জার বাস্কর

মহান প্রভু নাম ।

বৈষ্ণব গণ শিব ভষণ

ଭକତ ମହା ନିଷ୍କାମ ॥

এক সনাতন ভজন পূজন

একহি নাম মন্ত্র ।

অন্য দেবা দেব নোহে নোহে কেব

ମିଛ । ମୃଦୁ । ବଳି ତନ୍ତ୍ର ॥

পৰম প্ৰকৃতি পৰম অনন্ত

পৰম প্রেমৰ তত্ত্ব ।

প্রাচীর কবিতা। জীবক তাবিতা।

কিগত তান মহত্ব ॥

হেনয পবিত্র যাহাৰ চৰিত্ৰ

সেই প্রভু মহাজন ।

চরণ কমলে

ভক্তি পুষ্পদলে

পূজা, হৈ এক মন ॥

নবীনচন্দ্র ববদলৈ, বি, এল্ ।

২২

ভূপ খাম্বাজ—একতালা ।

(নমো) দেব মাধব

ভক্ত বান্ধব

বাজাব তযু চরণে ।

নিষ্কাম ধৰ্ম,

প্রচাৰিলা দেব

শাস্ত্রক মথিলা জ্ঞানে ।

যোগী সনে দেব

বিহবা স্থখে

স্নিগ্ধ সুনীল গগনে,

সাব যুকুতি

প্রকাশি মোহিলা

নাজানো কি যোগ ধ্যানে ।

যি পথে দি গলা চিন থৈ তুমি
 সি পথক ধৰি সকলোৱে মিলি
 আঠা ভাই আই, যাওঁ উলাহেৰে
 সেই মহাজন স্থানে ।
 লক্ষ্মেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

২৩

সিন্ধু থাষাজ—দাদৰা ।

কিয় বাজে মধুৰ বাঁহী
 আজি খুলি মন প্ৰাণ
 সুষঙ্গল গান
 কিয়বা জগতে গাই ।
 কিয়বা ভকতে আজি
 ভকতি সাগৰে মজি,
 প্ৰেমে মাতোৱাৰা
 “নামে” স্তম্ভ ভৰা
 বিভোল কলৈবা চাই ।

এৰি হোম বলি দান
 অতি নিৰমল, ভকতি বসাল
 অব্যক্ত ঈশ্বৰ ধ্যান ;
 শিকালে যি জনে
 সেই মহাজনে
 মাধৱৰ তিথি আজি ।
 গিৰীশচন্দ্ৰ বৰদলৈ, বি, এ ।

২৪

ললিত—একতালা ।

বীৰ প্ৰসবিনী অসম জননী
 আজি কিয় দেখো এন্মুৱা দুখুনো ।
 তোমাৰ বুকৰ পুৰুষ শঙ্কৰ,
 পবিত্ৰ পুৰুষ স্তম্ভবিত্ত জ্ঞানী ।
 আজিৰ দিনত পবিত্ৰ পাদত
 কৰোঁ আই পূজা সৱে মিলি আমি,
 অবোধ সন্তান আমি হে অজ্ঞান
 ক্ষেমিবা সকলো লৰামতি জানি ।
 জ্ঞাননাথ বৰা ।

২৫

হমন ভূপালী — একতালা ।

জয় জয় জয় দেব

শঙ্কর পুরুষ হে ।

ধন্যর আকর পুরুষ ঈশ্বর

প্রণামো চরণে হে ।

তোমার গুণত অসম মোহিত

মোহিত পৃথিবী হে ।

তোমার পদেৰে পবিত্র ভাৱেৰে

শিকলা ধৰম হে ।

তোমার চৰণ কৰো আৰাধন

ক্ষেমিবা দোষক হে ।

অবোধ সন্তান আমি হে অজ্ঞান

নেজানো পূজন হে ।

আজি অসমৰ যত নাৰীনৰ

তযু গুণ গায় হে

আমিও মিলিছোঁ গাও বুলি তযু

সুপবিন নাম হে ।

অম্বিকানাথ ববা ।

২৬

সাবঙ্গ মিশ্র—টিমাত্তালা ।

সকলোরে আজি প্রেমবসে মজি

পূজা দেব শঙ্কর চরণ ।

অসীম প্রেমে অসীম জ্ঞানে

সাধিলে যি দেশের কল্যাণ ।

ভক্তি হীন প্রাণে ভক্তিবস দানে

প্রেমময় করিলে যি প্রাণ ।

সবজিলে ভাষা দিলে নব আশা

প্রচারিলে নিকাম ধৰম ।

কর্তব্য পালন

পৰম সাধনা

এনে শিক্ষা যি জনৰ দান ।

সেই মহাজনে

সবে এক মনে

পৃজি আজি লভা তত্ত্ব-জ্ঞান ।

গিৰাশচন্দ্র নবদলৈ, বি, এ ।

২৭

অহং—একতাল ।

উঠা বীৰ সব উঠা কাচি পাৰি,
সমুখ বণত হোৱা শাবী শাবা ;
লোৱা অস্ততুলি যাৰ ভাগে যেনে,
বধাহে মানক আজিৰ বণে ।
তোমাৰ দেশক নিলে মানে কাঢ়ি,
তোমাৰ ভেঁটিত গজালে ডুবৰি ;
তোমাৰ বজাক পেলালে খেদি,
লাগেনে আক বিলাই বিপত্তি ।

তোমাৰ কিনো নকবিলে মানে ?
 তোমাৰ শিশুক বধিলে প্ৰাণে,
 তোমাৰ ভায়াক পেলালে কাটি,
 তোমাৰ তিৰাৰ মাৰিলে জাতি ।
 বাঁৰ হোৱা যদি তোমা সকলোৱে,
 লোৱা হুঁলি যাৰ ভাগে যেনে,
 কৰাহে সইত দেৱতালৈ চাই,
 কাটিম মানক আজিৰ ৰণে ॥
 বধিম মানক সমূলক্ষে আজি,
 নথওঁ নথওঁ নথওঁ মান ;
 থুকুচি থুকুচি কাটিম মানক,
 তেবেসে জুৰাম তাপিত প্ৰাণ ।
 ৰাক্ষস পিশাচ পাষণ্ড মান,
 কাটিম কাটিম কৰি খান খান ;
 গুচাম গুচাম দেশৰ বৈৰী,
 ৰাখিম কাঁৰিটী জগত জুৰি ।
 জয় অসমীয়াৰ জয়,
 জয় স্বৰ্গ দেবতাৰ জয় ;

গোরা বীৰ সব সৰে বাত মেলি,

কৰা সত্য পণ দেৱতালৈ চাই ।

“বান্ধুস পিশাচ পাষণ্ড মান”

“কাটিম কাটিম কৰি থান থান” ।

বজনা কান্ধ বৰদলৈ বি, এ ।

২৮

সিদ্ধ মলাব চিমাতেতাল ।

আঠা সখি আঠা যাওঁ

নিকুঞ্জ বনলৈ ।

মোহন মুৰাবি পীত বংশী ধাৰী,

দাঁহী ভাতে বখি আছে তোমালৈকে চাই ॥

কান্ধ প্ৰেম বসে

জদয় উপচে

চাওঁ ব'লা প্ৰেম খেলা খেলে কেনেকই ॥

গিৰীশচন্দ্ৰ বৰদলৈ বি, এ ।

২৯

ছায়ানট—কাওরাঙ্গী ।

ফুলিছে যুতি, মোর ফুলনিতে
 ভোমোবা আহি ধৰিছে লোভতে ।
 রূপহী যুতি, মুখেৰে নেমাতি,
 হাঁহি হাঁহি, পৰে উলাহতে ।
 ঘূৰি ঘূৰি ফুৰিছে ভোমোবা,
 উৰি উৰি স্তম্ভিছে বতৰা,
 দিয়া মধু পিব, যুতি স্তবদনি,
 হালি হালি নপৰা লাজতে ॥

লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

৩০

মিশ্র মূলতান—একতালা ।

কি সুন্দৰ রূপ আজি দেখোঁ নয়নে ।
 অজিলে বিধাতা কিনো বমণী বতনে ॥

তেজে ফুটো ফুটো কবে, মুনি জন মন হবে,
আছে যদি ভাগ্যে হব স্বর্গস্থ মিলনে ॥

লক্ষ্মীনাথ বৰা ।

৩১

তুক সুব—একতালা ।

মালতীর এপাহি, বকুলৰ এপাহি,
যুতিৰে এপাহি লৈ ।

প্রেম গাঁথনিৰে প্রণয় ডোলেৰে
আই মালা গাথোঁ গৈ ॥

সোণালী বহণে তাতে জোনাবায়ে
সুধা ঢালি দিব গৈ ।

কম্বলী সুন্দরী শ্যাম গলে ধৰি
বজ্জেরে পিঙ্কাব গৈ ॥

কুণ্ডিল নগরী শোভিছে লগবা
শ্যাম কম্বলীকে লৈ ।

যতক সুন্দরী এবে ঘৰ-বারী
শ্যামত বলীয়া হৈ ॥

লক্ষ্মেশ্বর শৰ্ম্মা বি, এ ।

৩২

সাহানা- -ঝাপতাল ।

নেলাগে আনিব ছিড়ি,
 আছে ফুলি ফুল পাহি,
 আলসুরা বন ফুল ছিড়িলে পৰিব বাহী ।
 তুলি ললে সাদৰেবে,
 লাজতেই জঁই পবে,
 পাতৰ আৰত হলে থাকে মিচিকাই হাঁহি ।
 আঁতৰতে থাকি সখি,
 অলক্ষিতে থাকা বখি,
 কি জানি আজলী দেখি ভোমোৰাই বিস্কে আহি ॥
 বাধানাথ ফুকন এম, এ, বি, এল্ ।

৩৩

ঝিঝিট খাষাজ- একতাল ।

(আজি) বজোৱা বজোৱা বজোৱা হেৰা,
 জগত ভুলা মোহিনী তান,
 চৰায়ে নাচক, তবধ লাগক,
 আটায়ে মিলি গোৱাছি গান ।

আকৌ পৃথিবী বঙ্গত ভুলিব,
ফলনিত ফুল আকৌ ফুলিব,
কবিতা শুনিম, সুখত উটিম,
বানীয়ে দিব ককণা দান ।
আকৌ সুখৰ মলয়া বলিব,
তোমাৰ পোহৰ আকৌ পৰিব,
তোমাৰ গুণত পুৰক জগত,
মদনে ধৰিব ফুলৰ বান ॥

দেবেন্দ্রনাথ বৰুৱা ।

মিশ্র ললিত একতালা ।

ই মিলন গুণে কি শোভা শোভিছে,
কিয়নো আজি অন্তৰে কান্দিছে ।
অতীত অতীজ, স্মৃতি স্মৰি য়ে,
প্ৰাণ বীণা আজি সঘনে বাজিছে,

নেজানে কি স্মৃবে ই বীণা জোকাৰে,
 কিবা স্মৃথ-গীত ভাবিছে অন্তৰে ॥
 কৰ্ম্মী জীৱনৰ চাপিলা ওচৰ,
 জানিলোঁ হে ভাই হবা যে আঁতৰ,
 স্মৃথে দুখে থাকি হৃদয়ে হৃদয়ে,
 বোৱালা চেনেহ অমিয়া ধাৰাবে,
 তাৰ যে স্মৃতনী কি আছে কি দিম ?
 প্ৰীতি সবলতা কিহেৰে যাচিম ?
 কামনা হে বেণু, বিভূ চৰণৰ
 হয় যেন তব অনু জীৱনৰ,
 যাও বচনৰ সমিধান নাই,
 বাঞ্ছো, লোৱা দিলো হিয়া উবুৰাই ।

নীলমণি ফুকন ।

৩৫

ইমন কল্যাণ—আড়াঠেকা ।

সোঁৱৰাঁ সকলে আজি মহত জীৱন,
মাতৃ ভাষা মাতৃ-ভূমি হিতৰ কাৰণ ।
উচৰ্গি যি জনে প্ৰাণ এই জগতত
অক্ষয় কীৰ্তি থ'লে নিজৰ গুণত
বহুৰে বহুৰে যেন সকলোৱে মিলি,
এই দৰে সমৰ্পিম ভক্তি পুষ্পাঞ্জলি ।
আকিঞ্চন বীৰ পূজা শক্তি অনুসৰি,
লোৱা দেৱ উপহাৰ সবল গোহাৰি ॥

সদানন্দ দুৱৰা, বি, এ ।

৩৬

বাগেশী—আড়াঠেকা ।

বিতৰা ককণা দেব ভকতি পৰাণ জুৰি,
তোমাৰে পূজাৰ যোগ্য হওঁ কাল অনুসৰি ।

গঢ়ি যি ধৰ্ম্মৰ সেতু প্ৰজাৰ মঙ্গল হেতু,
 সাধিলা সংসাৰ কাৰ্য্য নিজ স্বার্থ পৰিহৰি ।
 ভাষা মালা গাঁথিলৈ বোৱাই জ্ঞানৰ নই,
 বেদ গীতা ভাগৱত বুজালা সহজ কৰি,
 সমাজ শোধিলা নিজে ধৰি দয়া প্ৰীতি কি যে,
 পূজিছে সকলে আজি হোৱা তুষ্ট বাঞ্ছা পুৰি ॥
 বামেশ্বৰ বৰুৱা, বি, এ ।

৩৭

সাহানা—যং ।

কৰা কৃপা দয়াময় কৰিছো মিনতি,
 বীৰ পূজা আৰাধনা থাকে যেন মতি ।
 আমি অতি মূঢ় মতি, নেজানো মিনতি নতি,
 তোমাৰ কৰুণা বিনে নাই আৰু গতি ।
 তযু দয়া হৃদে ধৰি, তোমাতে ভৰসা কৰি,
 যথাসাধে আৰাধিছো পূজাৰ আৰতি ।

নিজ গুণে তুষ্ট হৈ, যত দোষ ক্ষমি লই ।

আশীর্ব্বাদ কৰা দেব ত্রিজগত পতি ।

সময়ে সময়ে য়েন, মিলো এই মন প্রাণে,

গুণী গুণ পূজা সেৱা আশকতি ॥

বামেশ্বৰ বৰুৱা, বি, এ ।

৩৮

বেহাগ থাধাজ—একতালা ।

ভাব গতি বুজা গুণী গুণ পূজা

কৰে অভিলাষ অন্তৰে ।

সকলোৱে আজি উলাহেৰে সাজি,

পূজো আই, অতি সাদৰে ।

গুণীৰ লগত পৰি একালত

বিজুলীৰ দৰে জ্বলিছে যি'জন,

ধৰ্ম্মৰ মাৰলি ঘোষা বত্ৰাৱলী

আছে যাৰ তেঁও জগত বতন ॥

একেশ্বৰ বাদী

ভাষাৰ সাৰ্বাধ

মাধৱৰ নামে পবিত্ৰ বিলাব ।

ভক্তিৰ আৰতি

স্নেহ শ্ৰদ্ধা প্ৰীতি,

তেওঁকে আৰাধি, কি যে জনা যাব ॥

ৰামেশ্বৰ বৰুৱা, বি, এ ।

৩৯

জয় জয়ন্তী—বাঁপতাল ।

কালৰ সোঁতত পৰি, মোহমায়া আদি কৰি,
 বহিব লাগিছে নিতে : প্ৰকৃতি জটীলা গতি ।
 যায় দিন যায় ৰাতি, অবাধে সকলো কাটি
 এনে কাল ধৰে যেয়ে, সেয়ে অতি মহামতি ।
 স্মৃতি ধৰি অতীজৰ, পুণ্য আত্মা “আনন্দৰ”
 স্মৰণ উদ্দেশে আজি, মিলিছোঁ সকলো আমি ।
 ভক্তি শ্ৰদ্ধা হৃদে ধৰি, বীৰ পূজা লক্ষ্য কাৰ,
 পূজাৰ আৰতি দিওঁ ভক্তিভাবে মনে নমি ।

হোৱাঁ তুষ্ট জ্ঞানাধাৰ ক্ষমা দোষ আমাসাৰ
নেজানো পূজাৰ বিধি, অজ্ঞান অভঁজা বুলি ।
অনভিজ্ঞ আমি যত, তুমি জ্ঞানে পূৰ্ণ তত,
পূজা অৰ্থে দিছো কিন্তু, আগ্ৰহেৰে তিয়া খুলি ।
বামেশ্বৰ বৰুৱা, বি, এ ।

৪০

হাৰিৰ--কাওৱালী ।

স্মৰা আৰু এটিবাৰ,
সংসাৰ যুক্ত জয় অবশ্যে আমাৰ ।
“আনন্দ” আদৰ্শ ধৰাঁ, ক্ষুদ্ৰ স্বার্থ পৰিহৰা,
বিশ্বজ্ঞান তুলনাত সকলো অসাৰ ।
জ্ঞানেৰে শোভিত হই, জ্ঞান নদী মথি লই,
জগত উন্নতি সাধা সেয়ে সাৰাংসাৰ ।
পাশ্চাত্য জ্ঞানক লভি, পূৰ্বা জ্ঞানে হিয়া শোভি
মিলালে দুয়োকে তেওঁ জ্ঞানৰ আধাৰ ।
সেয়ে পূজ্য দেব আজি, হৃদি ভক্তি ভাবে সাজি,
দিয়া পূৰ্ণাছতি ভক্তি যি সাধ্য আমাৰ ।
বামেশ্বৰ বৰুৱা, বি, এ ।

সবফর্দা—একতালা ।

নিশা পৰভাত আজি উঠা আখি মেলি এ ।

সুপ্রসন্ন চতুর্দিশে বহিছে মলয়া এ ।

সবে নিদ্রা পৰিহরি,

উঠি বোলা হরি হরি,

হৃদয়ে ভকতি ধরি পূজা তার পদ এ ।

যত বিহঙ্গম চয়,

সুখে হার গীত গায়,

তাসবার সঞ্জে সুবে ধবঁা হরি নাম এ ।

পূৰবে নৃকষ উদি,

জ্বলিছে গগন ভেদি,

বিভূৰ বিমল বশ্মি ধৰা বহি যায় এ ।

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্. ।

৪২

পাষাণ্ড—একতালা ।

মিনতি কৰিছোঁ কৰজোৰ কৰি
কৰা কৃপা হ'ৰি অধম জনে
বাখিবা সদা চৰণে ।

মনৰ আন্ধাৰে পৰি আমি নব
কত অপৰাধ কৰিছোঁ ঈশ্বৰ,
ক্ষেমিবা সি সব দোষ অজ্ঞানৰ
দয়া কৰি প্ৰভু, আপোন গুণে
বাখিবা সদা চৰণে ।

তমু পদে প্ৰভু, এই নিবেদন
পৰহিতে যেন থাকে সদা মন
পৰব কাৰণে কান্দে যেন প্ৰাণ
নাহি আন বাঞ্চা আমাৰ মনে
বাখিবা সদা চৰণে ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্ ।

৪৩

ঝিঁঝিট—একতালা ।

কি সুখৰ দিন আজি কেনে প্রীতি ভার এ ।
 আনন্দে নধৰে হিয়া সকলো ভাই বন্ধুৰ এ ।
 ঈশ্বৰৰ কৃপাশুণে, আহি সৰে জনে জনে,
 প্রাণভৰি মহাৰঙ্গে কৰিছোঁ উৎসৱ এ ।
 বছৰে বছৰে যেন, হয় এনে স্তমিলন
 আহি যেন সৰে পুনঃ সুকাৰ্য্য সাধয় এ ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল্. ।

৪৪

ঝিঁঝিট - একতালা ।

ফুলনি আজি বজতে মাজি
 হাঁহিছে কিনো উলাহেৰে ।
 হাঁহে যুতিয়ে হাঁহে জাতিয়ে
 হাঁহে গোলাপে আনন্দেৰে ॥

টগৰ ফুল বজ্জেবে চাই,
কদমে তাতে দিছে উজান
মলমল বলে হিয়া জুৰাই
মোহিছে সখি, মানব প্রাণ ;
আহাঁ সখি, তুলি ফুল
গাথোঁ মালা যতনেৰে ॥

দেবেন্দ্রনাথ বৰুৱা ।

৪৫

ঝিঝিট একতালা ।

আহাঁ কি আনন্দ বায়ু পৰাণে বহিছে এ ।
সুখৰ প্রভাত আজি, সবে প্রেম বসে মজি
কৰিছে উৎসৱ পুনঃ বছৰৰ পাচে এ ।
মধুৰ শব্দ তুলি পৰস্পৰে ভাই বুলি
আহাঁ ভাই সকলোৱে আনন্দতে মজো এ ।
যতোক ইন্দ্ৰিয় আছে, ধিমল ভ্রাতৃত্ব ভাবে,
স্বৰ্গীয় প্রেমত আজি নাচিব লাগিছে এ ।

আহাঁ ভাই আহাঁ সরে পূজো এই মহোৎসরে
 স্বভাবে সদাই যাক পূজিব লাগিছে এ ।
 যাব শুভ কৃপাবলে, মিলিছোঁহো এই স্থলে,
 শাবদ আনন্দ বস্ত্র হৃদয়ে উদিছে হে ॥

অজ্ঞাত ।

৪৬

পুববী—আড়াঠেকা ।

চোরাঁ চোবাঁ দুফঁবাহু গিলিছে আসাম জোন ।
 ওলাব পাৰিব জানো কোরাঁহে সবব-জান ।
 চাওঁতে চাওঁতে হাঁয,
 গিলি নিছে কেনেকই,
 পেটত স্ফুমাই থ'লে ওলাবনে কোরাঁ চোন ।
 হৰিক ভজিলে ভাই,
 উলিয়াব বঁতিয়াই,
 নোৱাৰে সহিব পাপী ঈশ্বৰ নাম কীৰ্ত্তন ।

বেণুধৰ বাজখোৱা, বি, এ ।

৪৭

বেহাগ—আড়াঠেকা ।

আমার কি গতি করিলাঁ,
সমুদ্র-মাজে প্রভু গুবি করিলাঁ ।
আক একো আশা নাই,
দেখিছোঁ টউব হাঁয়,
মৃত্যু আবাহনী হেবা ভাষণ লীলা ।
দয়ামণি দয়াধার
দিয়া দেখা পুনর্ব্বার,
কিয় অন্তর্দ্বান হ'লা প্রাণ মাঝিলা ॥
বেণুধর বাজখোরা, বি, এ ।

৪৮

ভববী আড়াঠেকা ।

ক'লৈ গলা প্রাণ প্রিয়া
চেঙ্গা দি নিচলা প্রাণে ।
শুনা দেখো চাৰি দিশ
আজি তুমি অবিহনে ॥

সুখৰ সপোন মোৰ,
 একে তিলে হ'ল ওৰ,
 অকালে মেলানি লই,
 যাবা আজি কোনে জানে ॥
 সংসাৰৰ লীলা খেলা
 ততালিকে সামৰিলা
 নেভাবিলা এটাবাৰো
 কি হ'ব অভাগা প্ৰানে ॥

লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ।

৪৯

ললিত - আঁঠেকা ।

নিচিনিলোঁ অসম আই
 এতে দিনে কথা ই কি !
 কি কাৰণে অসমীয়া বুলি দিছোঁ হে চিনাকি ।

যাৰ পৰা জন্ম পালোঁ,
তেনে আই নেজানিলোঁ,
হলোঁ অধোগামী কিনো আৰু কিবা আছে বাকী ॥
বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

৫০

ইমন বেহাগ একতালা ।
যায় হে যায় ই মোৰ পৰাণ,—
পাৰিলে ৰাখি দিয়ঁ ।
চিন্তা জুযে আগুৰিলে,
গোটাই মোৰ কোমল হিয়া ।
দেহাৰ পোৰণি ধৰে,
জানো আজি পৰাণ মৰে,
বন্ধুবৰ্গ আহা চাপি—
আজি সৰুৱাই নিয়া ॥
বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

৫১

সোহিনী বাহাৰ—জলদ তেতালা ।

যুতি জাতি ফুলে গুন গুন সুরে
 ভোমোৰা চুমিছে বঙ্গ আহি ।
 তাতে জোনাবায়ে তাতে তৰা বোৰে
 ঢালে কিৰণ সূখে হাঁতি ।
 বঙ্গা গোলাপ ফুলি তালে তালে নাচি
 বঙ্গতে ফুলিছে ভাহি ;
 আঁহা আমি দুয়োজনে নাচোহে বঙ্গ মনে
 লগতে নাচোক ফুল পাহি ;
 মিলি প্ৰাণে প্ৰাণে উলাহে নাচোহি ॥

লক্ষ্মণৰ শম্মা, বি, এ ।

৫২

মিশ্ৰ খান্সাজ—দাদৰা ।

বাঁহ মাতিছে বীণা বাজিছে
 শ্যাম নাচিছে ঐ ।

শরত জোন নীল গগন

গোপিনীগণ লৈ ।

কি বিতোপন কৰা দৰ্শন

ভৰি নয়ন ঐ ।

মথুবাসী বঙ্গত সাজি

হাহিছে আজি ঐ ।

কেনে কিবিটী জ্বলিছে জ্যোতি

কি শোভে বাতি ঐ ।

আজি হে সখি ! শ্যাম নিবখি !

জুৰুৱাঁ আঁখি ঐ ॥

লক্ষ্মেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

৫৩

মিশ্র ঝিঁঝিট—চুংৰী ।

নকৰা আৰু নেলাগে নুশুনো

তৌণৰ নাম,

মুতুলিবা কথা পৰাণেৰে গথাঁ

উজাৰিলে অতি দুঃখ পাম ।

কাঁইটিয়া পুলি কলো কিবা বুলি

এতিয়া ভাবিছো পৰিণাম ॥

বিষ্ণুপ্ৰসাদ ছুৰবা, বি, এল্ ।

৫৪

খান্ধাজ – কাওৰালী ।

দীন দুখীয়া, আমি অসমীয়া,

কৃপাকৰা প্ৰভু হৰি ।

তমু কৃপা বিনে অসমীয়া জাতি

ঠাৱৰে হ'ব আহৰি ।

হেৰা কৃপাসিদ্ধু, বিনে কৃপাবিন্দু

দীনহীন জীৰ্ণ ক্ষীণ যাব অসমীয়া মৰি ।

চৰণে চপাই, ধৰিবা গোঁসাই,

মাতো চৰণত ধৰি ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

৫৫

ইমন কল্যাণ—আড়াঠেকা ।

সুন্দৰ অসম ৰাজ্য, প্ৰকৃতিৰ পুণ্য ভূমি ।
 কাষত পৰ্বত শ্ৰেণী ধৰিছাঁ মোহন তুমি ।
 (তোমাৰ) কৰিছে দেহা পবিত্ৰ,
 মহানদ ব্ৰহ্মপুত্ৰ,
 নীলাচল শোভে আৰু তীবথ বহু ধৰণী ।
 বিৰাজিছে উমানন্দ,
 পৰশুৰামৰ কুণ্ড,
 দেখিছোঁ ঈশ্বৰ লীলা কিয়নো নিৰাশ আমি ।
 যি দেশৰ এনে কান্তি,
 তাৰ কিবা ভয় ভ্ৰান্তি,
 আহাঁ বুকুভৰা প্ৰেমে, পূজোঁ অনাথৰ স্বামী ।
 বেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি, এ ।

৫৬

থাধাজ—একতালা ।

সেউতী মালতী আজি আহা কেনে কলিয়ায় ।

হৃদয় ফুলনি জুবি আশা কলি মিটিকায় ।

যেতিয়া ফুলিব ফুল,

কবিব মন আকুল,

অস্তব পোহব হ'ব গুচিব যত অপায় ।

খাটিছোঁ বিভূক যেন,

বাড়ে কলি দিনে দিন,

দুর্দপোকে যেন তাক ঠাৰি কুটি নসৰায় ॥

বেণুধৰ বাজখোৱা, বি, এ ।

৫৭

ঝিঁঝিট—একতালা ।

স্বৰগত ফুলিছে প্রেম পাৰিজাত,

সুগন্ধে মোহিছে ধৰাব প্রাণী—

সঞ্জীবনী বায়ু ফুৰিছে জগতে

পিন্ধাইছে ধৰাক ন সাজ আনি ।

পশ্চিম দিশত, স্মৃশ্য ত্রিটনে
জ্ঞান পাৰিজাত কৰিছে মুকলি
মলয় বতাহে ভাগ ভাগ কৰি
বিলাই ফুৰিছে ধীবেৰ বলি ।
এনে শুভদিনে নিজ নিজ ভাগ
লওঁ আহাঁ সবে ভাই বন্ধু মিলি
এৰি ঘোৰ নিদ্রা জ্ঞানলাভ অৰ্থে
জাৰনিৰ পৰা ওলোৱা মুকলি ॥

দেবনাথ বৰদলৈ ।

৫৮

বাগেশী—আড়াঠেকা ।

নেবাজে উলাহ বীণা আজি বেজাবতে,
থাকি থাকি উচুপনি উঠে হৃদয়তে ।

এৰি যাব প্ৰিয় জনে,

নসহে নসহে প্ৰাণে—

নোখোজে বিদায় দিব কান্দিছে দুখতে ।

যাবা যদি প্রাণ সখি,
 হোরাঁ ধনী মানী সুখা,
 প্রণয়ৰ স্মৃতি যেন বাখিবা মনতে ।
 চকুৰ আঁতৰ হ'লা,
 হিয়াত ছবিটি ল'লা,
 বজ্জেৰে দুখেৰে তাকে চাম অবিৰতে ।

চন্দ্রধৰ বৰুৱা ।

৫৯

সাহানা—ৰাঁপতাল ।

আহাঁ আহাঁ জগন্নাথ, আসাম দুখুনী ধন ।
 পৰম অমূল্য নিধি আসাম ভূমি ভূষণ ।
 উজনি ভাটিত আজি
 সবল প্রেমত মজি
 আদৰে তোমাক সবে প্রেমত বিভোল মন ।
 সুদূৰ ইংলণ্ড জুৰি
 বোৱালা যশস্তা-জুৰি
 কৃতার্থিলা আসামক কিনো তুমি মহাজন ।

নাই যোগ্য উপহাৰ
ধৰা প্ৰীতিফুলহাৰ
জনম ভূমিৰ লোৱাঁ আশীৰ্ববাদ অগণন ।
জিলিকাঁ জিলিকাঁ অতি,
বিলোৱাঁ মোহন জ্যোতি
পোহৰোৱা চিৰকাল এন্ধাৰ ঘোৰ গগন ।

অন্তাত—

৬০

অহং—একতালা ।

আজি কি শুভদিন বিতোপন
বজতে মগন পৰাণ মন ।
গোৱাঁ গোৱাঁ সবে উলাহ গান
জয় জগন্নাথ বোলা সম্বন
বজ্জেৰে কুলিয়ে অমিয়া ঢালে
বজ্জেৰে ফুলনী উপচি ফুলে
বজ্জেৰে মধুৰ মলয়া বলে
ধৰে প্ৰকৃতি ৰূপ শোভন ।

আনাহে মুকলী আনাহে বীণ
 ধবাঁ উলাহেবে মধুর তান
 গোরাঁ গোরাঁ সবে উলাহ গান
 “জয় জগন্নাথ” বোলা সঘন ।

অঙ্গাত—

৬১

মেঘমল্লাব—একতালা ।

কি মধুর আজি দিন বিতোপন
 কিনো উলাহত মগন মন ।
 হৃদয় বীণে ধবে নবমুর ধীর মধুর হে
 কিনো জুবিছে নতুন বাগিণী হে ।
 উঠা যত তাই উলাহ মনেবে
 হোরা একে মন অভিন প্রাণ
 ধবা উল্লতিব বাট বজ্জেবে
 যাব যতেক বিঘিনি হে, দীন দয়াল হে ;
 তুমি বিতৰা ককণা কালিকা হে ।

চন্দ্রধব বকরা ।

৬২

বৃন্দাবনী সাবঙ্গ—থামশা ।

কিনো হুমঙ্গল আজি শুভদিন

বাজে আনন্দেবে মঙ্গল বীণ—;

হুমঙ্গল, হুমঙ্গল, হুমঙ্গল ।

মঙ্গল গুঞ্জন গুঞ্জিছে অলি—,

পঞ্চম স্বর ধরি গাইছে কুলি,

হুমঙ্গল, হুমঙ্গল, হুমঙ্গল ।

বলে জুর হুমধুব,

নির্মল মঙ্গল মলয়া ধীর,

হুমঙ্গল, হুমঙ্গল, হুমঙ্গল ।

বাজোক মুরলী নাচোক প্রাণ

বাজোক বীণ তুলি মঙ্গল তান ;

হুমঙ্গল, হুমঙ্গল, হুমঙ্গল ।

হাতে হাতে ধরি ধরি,

গোরাঁ সবে বঙ্গেবে গঙ্গল কবি,

হুমঙ্গল, হুমঙ্গল, হুমঙ্গল ।

চন্দ্রধর বকরা ।

৬৩

ইমন কল্যাণ—কাওরালী ।

চোরাঁ হে জাতি যুতি মালতী
 মিলি কেনে ফুলিছে ।
 কিবা শোভা ফুলনিতে প্রাণ হরিছে ।
 বতাহে ডাল হালে জালে
 নাচে বঙ্গবে ফুলে
 চোরাঁ সেই ফুলনিতে
 তাল তমালে ভরিছে ।
 তাতে গুঞ্জবে ভোমোরা আহি,
 তাতে জিলিয়ে চুপহে পাহি,
 ময়ো যেন হায়
 (তাতে) ধলি পৰো গই
 ধৰি সাবটি মউ পিওঁ গই
 আই মালা গাথোঁ যাই—
 বকুল ফুলে কদম মিলাই,

আমি তাতে মিলো আঁই
ফুল যেনে মিলিছে ।

লক্ষ্মণৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

৬৪

ইমন কল্যাণ- তেওঁৰা ।

প্ৰণমো তাৰিণী শুভ বিধায়িনী
অশ্বিন নাশিনী কলুষ হৰা ।
কৰুণা বিতৰি অমিয় ধাৰা
বৰষা বৰদে দুৰিত হৰা ।
মিলন ডোলে বান্ধা সকলে
পবিত্ৰ হৃদয় প্ৰদান্ধা তাৰা ।
দিয়া জ্ঞান জ্যোতি জননী কমলা
আমি অসমীয়া সমূলি অজলা
অতি অনাথিনী আসাম জননী
হে শুভকৰি কৰুণা কৰা ॥
বিনন্দিবাম ।

৬৫

সপিলোঁ চৰণে পৰাণ আজি,
 প্রেমে ভৰপূৰ পৰাণ বিভোৰ
 তোমাৰ প্রেমতে মজি ।

(তুমি) নিদাঘৰ যুতি শৰতৰ বাতি
 বসন্ত কালৰ কুলি ।

জীৱনে অমিয়া নাগৰ ধুনীয়া
 মৰণে অময়া পুৰা ।

আছোঁ হে যতনে তোমাৰ কাৰণে,
 হৃদয় আসন সাজি ।

হৃদয় শোণিতে দিমহে দিমহে
 বাজীৰ চৰণ বাজি ॥

গিৰাশচন্দ্র বৰদলৈ, বি, এ ।

৬৬

ভৈরবী—একতালা ।

জোনালী স্বৰগ জিলিকে ধৰণী
কিবা বিতোপন বজনী ।

মলয়া বতাহে শৰাৰ সিয়'বে
কিবা মধুময় চাঁদনি ।

সুৰগী কুলিৰ কিবা মউ মাত
সুৱনী ফুলনি কিবা ফুলপাত,
প্ৰফুল্লিত সবে বসন্ত আগমে,
উলাহে নধৰে ধৰণী ।

নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ, বি, এল্ ।

৬৭

ভূপালী—চিমা তেতালা ।

মাতে কুলিয়ে আমনি জিনি,
মদনে বাউলী, জোনলৈ চাই ।
বসন্ত মলয়া বলে বিবি বিবি
উত্ৰাৱল কৰে পৰশি গায় ॥

উঠে ভেদি হিয়া মৰমৰ অমিয়া
 মাতে ডিঙ্গি তুলি, সূৰ মৰমীয়া
 ইডালে সিডালে আউলী বাউলী
 অলিয়া বলিয়া মধুৰি গায় ॥

সত্যনাথ বৰা, বি, এল ।

৬৮

আলোয়া—জলদ তেতালা ।

সপিলোঁ তোমাকে আজি
 চেনেহৰ পুতলি ফেৰি ।
 বাখিবা সাদৰে স্নেহে
 কৰিবা জীৱন লগৰা ।
 দিনেকে বাঢ়িব যেন,
 দুয়োৰো প্ৰণয় ধন,
 বান্ধিব দুখনি হিয়া একে গছি জৰি ।
 কুমলীয়া লতা দেহি থাকিবা আবৰি ।

লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ।

৬৯

ইমন কল্যাণ—টিমা তেতালা ।

আজি শুভদিন কিনো বিতোপন

আনন্দ মলয়া বলে ঘনেন ঘন ।

গোরাঁ জয় গীত বঙ্গে ।

হব মিলি এটি আজি দুটি প্রাণ

চোরাঁ উলাহেবে ই শুভ মিলন,

আহা ! কেনে বিতোপন !

জুবোরা আজি মনপ্রাণ,

কষা আশীর্ব্বাদ সভাসদ,

যেন সুখী হ'ব দুয়োজন,

গোবা জয়গীত বঙ্গে ॥

লক্ষ্মীবাম বকরা ।

৭০

ঝিকিট খাঙ্গাজ—ঠুংবী ।

বিষয় কি সুখ

হবিপদ বিনে নাই ।

এচন জনমে

যোহি ঝুঁঠা গোঞারে ।

কাঁচমে মাণিক বিকাই ।

হবি কি নামেসে

সংসাৰ তৰয়ো

মানব স্বৰগধামে যাই ।

ওহি পৰম তত্ত্ব

বেদক বাণী

কহত মুকুখমতি মোই ।

— লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ।

৭১

ঝিঁঝিট মিশ্র—জলদ তেতালা ।

সখি! আদৰ ফুলৰ এনে কিয়

প্ৰেমিক প্ৰেমিকা ।

নহলে কুঞ্জবনে নেপাই শোভা তাৰ

প্ৰেমিক প্ৰেমিকা ।

গাঁথি মালা পিন্ধাই যতনে
পমে প্রেমে কোমল হিয়া প্রেমিক জনে
গুঞ্জে অলি বৃন্দে বৃন্দে চুম্বি ফুলা ফুল,
ফুলে কি প্রেম ফুলে ফুলে.

হালি জালি বতাহত
সখি ! নেচাপে কাষত।
ঘনকান্ত বকরা, বি, এ।

৭২

কীর্তন সুর—একতালা ।

(আজি) বছর শেষে ভারবীয়া বেশে,
বিদায় মাগিছেঁ। তাই !
বহু দুখে সুরে প্রীতিভরা বৃকে,
মৰম চেনেহ পাই ।
বিগি বিগি দেখি দূর ভবিষ্যৎ
সোনোরালি জেউতি জিলিকে অস্তর,

মনত পৰিছে স্নেহৰ কুটুম

আৰু জনমৰ ঠাই ।

নবীনচন্দ্র বৰদলৈ, বি, এল ।

৭৩

ইমণ কেদাৰা—আড়খেমটা ।

গোৱাঁ কুলি গোৱাঁ

মধুৰ পঞ্চম তুলি গোৱাঁহে ।

প্ৰিয় সমাগমে প্ৰাণ মতলীয়া

সুৱলা মাতেৰে সাদৰি কথা কোৱাঁহে ।

কত জোনালী সুখময়ী নিশা

বিবহে দগধ তনু চিত্ত,

আজি মিলন মাধুৰী মধুৰ বসন্তে

সুৱলা গীতে উজলোৱা হে ।

নবীনচন্দ্র বৰদলৈ, বি, এল ।

৭৪

বাগেশ্রী—আড়াঠেকা ।

চোরাঁ চোরাঁ হেৰা সভ্য ! কুৰি শতিকাৰ ডেকা ;
পালোঁ মই এই বাৰ সভ্যতাৰ কেনে সেকা ।

হ'ল মোৰ আজি প্ৰাণ,
ছিগি-ভাগি থান-বান ;
অথিৰ অবিৰ হ'লোঁ বুদ্ধি মোৰ একা-বেঁকা ।
কৰিলোঁ বিহৰ বেহা,
জৰ্জৰিত মন দেহা,
সভ্যতা পোহৰ পৰি হিয়াত লাগিল চেকা ।

বেণুধৰ বাজখোৱা, বি, এ ।

৭৫

ঝিঝিট ঋষাজ্জ—ঠুংবী ।

সখিয়া কহ কাঁহা মিলেগা মেৰি শ্যাম ।

কাঁহা মিলেগা মেৰি শ্যাম ।

সখিয়া শুনহো, বাতার মুঝেকো

ওহি বিনে কেইচে বহে প্রাণ ।

যব মন চোৰা বাজারে মুবলিয়া

তব হাম ছোৰি লাজ মান ।

শাশুবী ননদীয়া, বাস্ককে মাৰত মুঝে

হাম খালি লেতি অহি নাম ।

শুন কানায় হাম তু দাসীয়া,

(আজি) তু বাচাওঁ মেৰি জান ॥

বৈকুণ্ঠনাথ বৰদলৈ ।

৭৬

বেহাগ—চিমাতেতালা ।

যোরাঁ হে ভোমোৰা হেৰা ন্যাহিবা ইবাৰ ।

দিনে দিনে জ্বলাকলা নকৰিবা বাৰম্বাৰ ।

নেমাতোঁ আনক মই,

নিদিওঁ মধু নিশ্চয়,

পোৱাঁ যদি তুমি পাবা এই থিৰ অঙ্গীকাৰ ।

তোমাৰ ভক্তিত লাগি,

ফুল পাহি গ'ল ভাগি,

সিহেতু মনত আজি লাগিছে আতি বেজাৰ ।

গোলোকচন্দ্র বৰুৱা কাব্যবিনোদ ।

৭৭

বেহাগ—খেমটা ।

মুচুৰা মুচুৰা সখি ! ভাগি যাৰ বেগতেই ।

কোমল শিৰাষ জুপি ফুলি আছে কেনেকই ।

মবমেবে চুমা খোরা,
 গোলাপ দুপাহি চোরা,
 মিলা পীৰিতিবে মন হৰে লগালগি হই ।
 মালতী খৰিকা জাঁই,
 দুয়ো দিছে দেখুৱাই,
 দিব্য ভাবে বসন্তৰ লগৰীয়া সমুদায় ।

গোলোকচন্দ্র বৰুৱা, কাব্যবিনোদ ।

৭৮

ঝিকিট—একতালা ।
 ফুলে ফুলে ফুলে উৰিছে মউ—
 ফুলে ফুলে ফুলে ভোমৰা খায়,
 চোৱাঁ সখি বঞ্জি বন ফুলিছে মালতী খৰিকা জাঁই ।
 থাকি থাকি কুলিয়ে মাতিছে—
 বইছে শীতল মলয়া বায়,
 তপোবন জুৰি প্ৰেমধাৰা,
 উঠিছে দেখিলে হিয়া জুৰাই ॥

হৰেশ্বৰ বৰুৱা ।

৭৯

খাম্বাজ—একতালা ।

পূব গগনে অৰুণে কেনে,
হাঁহিছে বাঙ্গলি ঢাকনি লই ।
সমীৰণ সমে কঁৱৰী পত্নী,
উল্লাহতে নাচে বিভোল হই ।
আশা মন মাজে পত্নীৰ সাজে,
ধীৰে ফুলি উঠোঁ সৰোবৰ মাজে ;
মধুৰ সুবাস বিতৰি চৌপাশে,
মলয়া ওচৰত নাচিম গ'ই ।

তীৰ্থনাথ ফুকন ।

৮০

বেহাগ খাম্বাজ—একতালা ।

চাৰি বত্সাসনে, চাৰি সতী বহে,
শোভে মহা সতা মাজে ।
আহাঁ কিনো শোভা অতি মন লোভা
জোৰা জোৰা সতী সাজে ।

আগে সোতা দেবী লগে সখী সাবি,
 আৰু দময়ন্তী দেবীৰূপে বাজে ।
 এবে জয়মতী, সখি আৰু এটী,
 মিলে চাৰি দিবা সাজে ।
 মধুৰ আনন্দে, মধুৰ মিলনে,
 আপোন পাহৰি আপোনাৰ মাজে ।
 দেৱতা কিম্বৰ যতেক অমৰ
 যত দেববালা সাজে ।

পদ্মনাথ বৰুৱা ।

৮১

পাহাড়ী—আড়াঠেকা ।

মাগোঁহো কাতৰে প্ৰভু । অপায় মোচন হে ।
 নেজানি লগালে দায় অবোধ সন্তানে হে ॥
 নিতে দোষ শতবাৰ, নাই স্তুতি নতি তাৰ,
 নাই যুক্তি নাই মুক্তি তব কৃপা বিনে হে ।

অজ্ঞানে আচৰে পাপ, জ্ঞানীয়ে গুচায় তাপ,
নিজগুণে তুষ্ট তুমি ৰাখিবা চৰণে হে ।
ইমানে ভৰসা কৰি মাতিছোঁ। আপদে পৰি,
ক্ষমা পুত্রে, দিয়া শাস্তি, শাস্তিহীন প্ৰাণে হে ।

পদ্মনাথ বৰুৱা ।

৮২

ইমন কল্যাণ— আড়াঠেকা ।

পুৱালে দুখৰ নিশা আজি শুভদিনে ।
চোৱাঁ কেনে উলাহেৰে মিলে বন্ধুগণে ।
উন্নতি বীণাৰ মাতে তুলি দিছে সজ বাটে,
এবিলে টোপনি আজি উন্নতি কাৰণে ।
মিলি সব সুসস্তানে সোৱঁৰা সেই শুভদিনে,
যিদিনা ভাষাৰ পুলি ৰূপিছিল। মনে প্ৰাণে ।
হে প্ৰভু ! কৰুণাময়, দিয়া আশীৰ্ব্বাদচয়,
জীৱন উদ্দেশ্য ব্ৰত সাধোঁ প্ৰাণপণে ॥

দেবেন্দ্ৰ চলিহা ।

৮৩

ভূপালী --চিমাতেতালা ।

কিনো ছবিটি হিয়াত নাচি
 কেনেনো জেউতি ধরিছে হাঁয় ।
 মক পবাণত দিয়ে কোনে সিঁচি
 সৌরবণি পানী ভুমুকি চায় ।
 হুদি কুঞ্জবনে যেনে ফুল কলি
 ফুলে কিনো দবে পবাণ আকুলি
 জিলিকি জিলিকি উঠে একো বেলি
 ধিমিকি ধিমিকি চাকিটি প্রায় ।

মাণিকচন্দ্র হাজারিকা ।

৮৪

ভূপালী—চিমাতেতালা ।

কিনো উলাহে, ফুলনী হাঁহে
 মলয়া বতাহে জীবণী পায় ।
 নাচে ফুল কলি পবে হালি জালি
 লব কোনে তুলি সৌধোতা নায় ।

মোল বুজে কোনে, পৰে অভিমানে,
চাই থাকি ফুলে শূন্য পৰাণে
লাহৰ ফুলনী বাখিলে যতনে
হতাশ জীৱনে অমিয়া পায় ।
দূৰ্গেশ্বৰ চাংকাকতি ।

৮-৫

মিশ্ৰ মূলতানী—টিমাত্তালা ।

আহাঁ কি শূৱনী ছবি, উষাৰ কনক ৰবি
উজলালে দশোদিশ ৰবি মনোহৰ ।
নিশাৰ তিমিৰ দূৰ কৰিলে কিৰণ আহি
আক দিলে দিনৰ পোহৰ ॥
পখী সবে গালে গান কতনো বিভঞ্জে
সমীৰ নাচিলে কেনে ৰঞ্জে ।
শূৱনী কৰিলে ধৰা কেনে মন প্ৰাণ হৰা
বঢ়ালে জেউতী মৰতৰ ॥

আহাঁহে, মিলোহে, ঈশগুণ গাওহেঁ,
 প্রভু তব মহিমা অপার ।
 তুমি অগতিৰ গতি, অধম মুকথ মতি,
 নেজনো তোমাৰ তুতি কৰুণা সাগৰ ।
 যতীন্দ্রনাথ ছুরৰা ।

৮৬

ঝিকিট—একতালা ।

সকলো মিলি “আনন্দ” পূজা
 কৰোঁ আজি যতনেৰে ।
 হৃদয় পটে ছবিটি আঁকি
 চাঁও সবে হৰষেৰে ॥
 তোমাৰ গুণে পবিত্র ভূমি
 জননীৰ নাম প্রকাশিলা তুমি
 মুকথ অধম নেজানো আমি
 পূজোঁ দেব কিনো দৰে ॥

পৰৰ দুখতে তুমি বিগলিত
 অশেষ গুণেৰে তুমি বিভূষিত
 মোহন সাজেৰে তুমি হে শোভিত
 পূজোঁ দেৱ আদৰেৰে ।
 তোমাৰ কিৰীটি দেশ দেশান্তে
 হিয়াৰ বাহিৰে যুগ যুগান্তে
 থাকিব অটল জগত মাজে
 পূজোঁ দেৱ হৰষেৰে ।

যতীন্দ্রনাথ দূৱৰা ।

৮৭

ভৈৰবী—একতালা ।

কোমল স্তৰেৰে নেজানো ৰচিব
 লেখনী নচলে বেজাৰতে হে ।
 লগৰীয়া সবে এৰি থই মোক
 কেনিবা দি হাঁয় ! গল গুছি হে
 মনৰ যাতনা মনতে লুকাই,
 ভাবোঁ বহি বহি অতীত কাহিনী ।

আছোঁ বেজাবতে যাম বেজাবেবে
 বচনা (ও) লগতে ধুকাব হে ॥
 নুবুজি মানুহে মানুহৰ দুখ,
 এটি দুটি কৰি সকলোটি যায়,
 পূৰ্ত্তী নিশাৰ তৰাতিৰ দৰে
 যাম মই আঁতৰি এফালে হে ॥

যতীন্দ্রনাথ ছুৰৰা ।

৮৮

মিশ্র পাহাড়ী—টিমতেতালা ।

প্ৰমোদ কাননে, প্ৰফুল্লিত মনে
 ফুল খেলা খেলো আজি মন সাধে ।
 পাওঁ যদি কাননত মনোমত নাগবক
 সপি দিম মন প্ৰাণ অবাধে ।
 ফুৰোঁ বাতি দিনে বিজন বিপিনে,
 নেপালোঁ প্ৰেমিকক কোনো পিনে,
 আজলী অবলা ভাবি জ্বলা-কলা
 বান্ধা আছোঁ আজীবন প্ৰেম বান্ধে ।

মনোমোহা স্তবে মাতিছে কুলিয়ে,
বিবহ অনলে পুৰি মাৰে প্রাণ,
প্ৰেমতে বিভোৰা প্ৰেমে মাতোৱাৰা ;
ঘনে ঘনে প্ৰাণ মন কিয় কান্দে ।

বিনন্দি বাম ।

৮৯

ভৈৰবী-মিশ্ৰ—একতালা ।

বলিছে মলয়া ধীৰে
কুলু কুলু কুলু বইছে তটিনা,
ফুটিছে ফুল তীৰে ॥
কুউ কুউ ধৰি পঞ্চমে তান,
গাইছে কুলিয়ে অমিয়া গান,
নাচিছে ডালত ময়ূৰ ময়ূৰী,
পছম নাচিছে নীৰে ॥

ত্ৰীসিংহ দত্ত দেৱ অধীকাৰী ॥

৯০

ঈষদ্ভিতমম্বুজং কুমুদিনী কিঞ্চিৎ সমুদ্রাসিনী
 চক্রী চক্র বিয়োগিনী পতিভয়াদ্বালা বধু ত্রাসিনী ।
 যুনী বেশ বিধায়িনী বিবহিনী নেত্রাশু সম্বাহিনী
 ভানুর্যতি নগেন্দ্র কোণ কহবে দৃষ্টাহি চাত্যদ্ ভূতম্ ।

অনুবাদ ।

বাগিনী ললিত—তাল কাওরালী ।

অলপে অলপে মুদে সর্বোববে কমলিনী,
 মিচিকিয়া হাঁহি হাঁহি জিলিকিছে কুমুদিনী,
 বিনা লগবায়া পতি কান্দে অতি শোক মতি,
 ন বোরাবী স্বামী ভয়ে হয় যেন পাগলিনী,
 সাজ পিন্ধে ন যুরতী বিবহিনী অশ্রুমতি
 অদভূত দেখি অতি অস্ত গল দিন মণি ।

লক্ষ্মীকান্ত মিশ্র ভাগবতী ।

৯১

বিভাস—রাপতাল ।

দিলোঁ সপি আপোন হাতে
একেটী প্রাণ যাকে তাকে ।
আক বাকী আছিল মানে
বিলাই দিলোঁ একে একে ।
প্রেম আধাবত ধবা,
ধবা দেখোঁ প্রেমে ভবা,
নেজানো কিয়নো লাগে একাকার জগতকে ।
আজি কিয় হঠাৎ এনে
হৈছে কিনো সবল প্রাণে
কান্দে হায় ইনায় বিনায় দেখি শূন্য সকলোকে ।
মাণিকচন্দ্র হাজরিকা ।

৯২

ইমন কল্যাণ—আড়াঠেকা ।

আজি কেনে শোভা দেখো পৃথিবীর মাজে,
 নব নাৰী সবে আহা কি সুন্দর সাজে
 যি ফালে চকু ফিৰাও, সেই ফালে দেখা পাওঁ
 আনন্দৰ চিন আজি সকলোতে বাজে
 সতীৰ মহিমা ভবে, দেখিবাহা আজি সবে
 সাবিত্রীৰ গুণ গান জগতত বাজে ।

নবীনচন্দ্র বৰদলৈ বি, এল ।

৯৩

কীর্তন—একতাল ।

আজি আনন্দৰ দিনে সবে স্তব্ধ মনে
 গোরাঁহে হৰিৰ নাম ।
 কবির মুকুতি গুচাব দুৰ্গতি
 স্মৰিলে যাহাৰ নাম ।

প্রভু ভগবান কৰুণাময়
 বিতৰিব দয়া দিব পদাশ্রয়
 কৰোঁ আঁঠা সবে তেওঁৰ নাম গান ।
 এৰি সবে আন কাম ।
 প্রভু দয়াময় দিব দেখুবাউ
 সংসাৰ অৰণ্যে পথ,
 আমি শিশুমতি, কৰিলে কাকুতি
 পাম শ্রীচৰণে স্থান ॥
 গোবী শেখৰ বকরা ।

৯৭

বাগেত্ৰী—আড়াঠেকা ।

গোরাঁহি গোরাঁহি সবে জয় আনন্দ জয়,
 চোরাঁ চাৰি পাশে আজি সকলো আনন্দময় ।
 ভাৰত আকাশ মাজে মধুৰ সঙ্গীত বাজে,
 স্নমধুৰ তানে তোলে আনন্দৰ জব জয় ।

উঠাহে আসামবাসী হিংসা দ্বেষ সর নাশি
 মাতিছে আনন্দে আজি নাই আৰু একো ভয় ।
 অমূল্য আনন্দমণি দিছে চোৱাঁ জিলিকনি,
 লক্ষ্য কৰোঁ আহাঁ সৰে ঘনে বুলি জয় জয় ।
 কতনো সাধনা বলে শুভ পথ দেখুৱালে,
 আহাঁ যাওঁ খোজে খোজে বুলি “আনন্দৰ জয়” ॥

ইন্দ্ৰেশ্বৰ বৰঠাকুৰ ।

বেহাগ—আড়া ।

আজি সবে গোৱাঁ বিভূ-গান ।
 ই মহান বিশ্ব-ৰাজ্য যাৰ নিবমাণ ।
 লভি যাৰ দয়া-তৰী, মাতৃ-গৰ্ভ পৰিহৰি,
 দেখিছা সুখৰ ধৰা, অতি বিতোপন ।
 যি বিধিৰ বিধানেৰে, জ্ঞান, বেলি, তৰা, ঘূৰে,
 সি বিধিৰো এক মাথোঁ বিহোঁতা যি জন ।

যাব আজ্ঞা শিবে ধবি, অনিল, অনল, বাবি,
তুষি যথাকালে বাখে জগ-জীর প্রাণ ।

বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

৯৬

অহং—একতালা ।

হে ভাই সুমরি গোঁবর কাহিনী
আবভোঁহো আই বীৰ পূজা ধ্যান
আলোকি জ্ঞানেবে দেখুরালে কি যে,
মানরা-জনম, নিজ জীরনত,
মথি ধর্ম-সিদ্ধি, অমৃত লরনু,
কবিলে ষিঞ্জে গ্রীতি ভবা প্রাণ ।
মুক্তিত নিম্প্হ আনন্দ স্বরূপ,
আছিল হে দেৱ, তাপস মহান
কবিল কীর্তন, পূর্ণ-ব্রহ্ম-রূপ,
যথা সময়ত লভি তব জ্ঞান ।

পরিত্র সি দেশ, সি জনম ভূমি,
 তোমাহেন বীৰ যাৰ সন্তান,
 পরিত্র সিদিন যিদিনাহে দেৱ !
 থৈ স্মৃতি-চিহ্ন কৰিলা পয়াণ ।
 তেনে এটি দিন উদিছেহি আজি,
 মিলিছোঁহি তযু পূজাৰ কাৰণ,
 আজোখা সম্বল, যদিও হে দেৱ !
 কায় মনো বাক্যে কৰিছোঁ প্ৰণাম ॥

নীলমণি ফুকন ।

৯৭

খাৰ্জাজ—একতালা ।

আহা সবে ভাই হিয়া উবুৰাই,
 উদগোৱা আজি জাতীয় জ্বীৱন ।
 কৰা আবাহন আৰতি বন্দন,
 জাতীয় প্ৰেমৰ উকুৰা কেতন ॥

দিয়া পুষ্পাঞ্জলী অচলা ভকতি,
 স্বার্থ বলিদান জীরন আকৃতি
 সবল মনব পূজা আকিঞ্চন
 কবাহে জননী সাদৰে গ্রহণ ।
 আজি শুভদিনে যশোনদী বব
 বুৰঞ্জীপাতত সোণোৱালা হব
 আজি ই বীণাৰ কৰুণ বচন কঁপনি (সুরে)
 জানিবা মাধুৰি বোৱাব সঘন ।
 মাগো আজি প্রভু ভষু চৰণত
 কৃপা স্তম্ভল কৰা (স্তভাশীষ) আসামত
 (অসম সন্তানে এই চানেকীৰে)
 স্বদেশ প্রেমত হই নিমগন,
 গঢ়ো যেন এটি জাতীয় (আদৰ্শে) জীৱন ।

নিলমণি ফুকন ।

৯৮

যোগিয়া—একতারা ।

মাতিলা যেতিয়া নব'ম কিয়নো

নেচাম কিয়নো তোমালৈ ।

এতিয়াও মোৰ কথা-ভৰা হিয়া,

ভাবি চালে দেখো পায় গৈ ॥

পহুলি মূৰতে এতিয়াও আনি,

সাদৰি সোণায়ে দিব তামোল খনি,

কত কথা ক'ব হাঁহি উলাহেবে,

নেপাই অমনি কৈ কৈ ॥

গুটিমালী জুপি নাই জঁয় পৰা

পহুলিৰ সেৱালী নাই দেখো মৰা,

এতিয়াও পিন্ধাবা ফুলৰ চাকিটি,

যাচিছিল যিটি লৈ লৈ ॥

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

* ক'বনে কথাটি গানৰ উত্তৰ ।

৯৯

খাম্বাজ—ঠংবী ।

উঠা উঠা সবে আসামি সন্তান
আজি আসামৰ গোরাঁ জয় গান,
ভীম গৰজনে বীৰ নাদ শুনি
কপোৱা মেদিনী কপোৱা বিমান ।
বায়ু বাজে লই সি নাদ কোলাত
ঢালোক বিশ্বয় বিশ্বৰ কাণত
শুনক সকলে আজি জগতৰ
জয় অসামৰ জয়ধ্বনি তান ।
বিধি সুপ্রসন্ন ইমান দিনত
জলে উষাৰবি পূব আকাশত
দুগুণ বলেৰে উঠা উঠা সবে
বাধা বিঘিনি নকৰিবা কাণ ।
নেলাগেনে লাজ অসমীয়া হেৰা
সোণৰ আসাম এনেদৰে এৰা,

স্মৰি পূৰ্ব স্মৃতি আৰ্য্য সকলৰ,
নিখুতেৰে বাখা জননীৰ মান !

অম্বিকাচৰণ ৰায় চৌধুৰি ।

১০০

পিলু—দাদৰা ।

আজি বকুল ফুলেৰে
মালা গাঁথি দিয়া লগৰী ।

অতি যতন কৰি
মালা গাঁথা লাহৰি ।

আহিলে প্ৰাণৰ পতি
পিন্ধাম মই আদৰি ।

ৰামপ্ৰসাদ দাস ।

১০১

তাল—থেম্‌টা ।

উঠা উঠা আসামবাসী

হৈছে সুখৰ দিন উদয়

সবে হেলা-নিদ্রা এৰা ।

স্বদেশৰ হিত চিন্তাত ধৰা,

প্রদৰ্শনী দৰ্শন কৰা,—

উদ্দেশ্য যেন সিদ্ধি হয় ॥

কৃষি শিল্প আদি কৰ্ম্ম,

দেখিলে হে বুজে মৰ্ম্ম,

উন্নতিকৰ কি কি কৰ্ম্ম,

কৰিলে দেশ সুখে বয় ।

বজাই দিছে সুযোগ কৰি ।

নানা সজ উপায় বিচাৰি ।

শিক্ষা কৰা এলাহ এৰি ।

সুখে থাকিবা নিশ্চয় ॥

শ্ৰীশ্ৰীআউনী আটীয় অধিকাৰ গোস্বামী ।

১০২

তাল—যৎ ।

হৈছে আসাম বাসীৰ

সুখৰ আশা সংসাৰত ।

এনে নাই মনত

এই জীৱনত

হ'ব একজিবিসন্—প্ৰদৰ্শনী—

নতুন জিলা যোৰহাটত ।

দেখা হীন-বীৰ্য্য আসামবাসী

নকৰি কাম শিল্প কৃষি,

নগৰবাসী, গ্ৰামবাসী

নাই কাৰো এই কথা মনত ।

দিছে ইংৰাজ বজাই যতন কৰি

সুখৰ উপায় আসামত ॥

হৈছে নানা বস্তুৰ আয়োজন—

আসামত হয় যি যি উৎপন্ন,

সকলোৰে হ'ব দৰ্শন,

যোৰহাট একজিবিসনত ।

যত আবাল বৃদ্ধৰ ঘৰে ঘৰে

হৈছে আনন্দ মনত ॥

এৰা নিদ্রা আসামবাসী ।

উৎপন কৰা ধনবাৰ্শি,

স্বার্থ চিন্তা ঘৰত বসি,

সুখে যাওক দিন নিজ দেশত

এনে স্বেযোগ নহয় আৰু

আসাম বাসীৰ জনমত ॥

অনেক ভদ্ৰলোকে দিছে টকা,

বন্ধনস্তও হৈছে পকা,

বিনা ব্যয়ে কাৰ্য্য শিকা,

ধনী মানী হ'বা কালত ।

সুখ হয় যেন আসামবাসীৰ

চিন্তা কৰা ঈশ্বৰত ।

শ্রীশ্রীআউনো আটীয় অধিকাৰ গোস্বামী ।

১০৩

পুৰবী—আড়াঠেকা ।

আছেনে সকলো আজি দুখিনী ই আসামৰ
 কালৰ মুখত দেখোঁ একে একে চুবমাৰ ॥
 আসাম গোঁৰবাকাশে ফুলি তৰা লাখে লাখে,
 অকালতে পালে লয় কিনো বিধি বিধাতাৰ ।
 গোঁৰব সূৰুজ আজি নুঠেই আসাম ৰাজি,
 জেউতি বিহীন দেখোঁ মাথোঁ চিৰ অন্ধকাৰ ।
 আছানে কোনোবা আৰু, আসাম সন্তান বাক
 ফিৰাবা সকলো পুনু সৃষ্টি জননীৰ ধাৰ ॥

অম্বিকা চৰণ ৰায় চৌধুৰা ।

১০৪

কানেড়া—একতালা ।

কোৱাচোন সখি, প্ৰাণৰ সখিটি
 কান্দিছো কিয়নো ফেকুৰী
 হাঁহিছে বজনী হাঁহিছে জগতে
 কান্দিছা অকলে লগৰী ॥

জিলিকে সকলো, ইহেন বসন্তে
হাঁহিছে ফুলনি তবায়ো হাঁহিছে
ইসবার মাজে কিয় সখি কান্দে,
কি দুঃখে ধৰিছে আবৰি ॥

হৰিপ্ৰসাদ দাস, বি, এ ।

১০৫

ভৈৰবী—কাওরালী ।

কিয়নো হিয়াত বাজে আজিও প্ৰেমৰ বাঁহি ।
ভুলিব নোৱাৰো কিয় সেই মধুময় হাঁহি ।
সমূলি উবাৰি হিয়া,
ঢালিছিলো ভাল পোৱা,
নোৱাৰিলা তেওঁ ৰব গলা গুছি কান্দি হাঁহি ।
তুলি আনি আন ফুলে
গাখি মালা প্ৰেম-ডোলে,
যতনে ৰাখিলোঁ ভৰি পিন্ধিবাহি বুলি আহি ।

শুকালে ফুলৰ মালা,
 তুমিতো গাৰু নাহিলা,
 থাকা সুখে, আছা যতে, থাকোঁ নিৰাশাতে ভাহি ।
 লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ।

১০৬

ভৈৰবী—একতালা ।

আশা ভাবনা, জীৱনৰ সুখ,
 এৰিলোঁ সমূলি ইহ জীৱনত ।
 দিনে ৰাতি মাথোঁ, তোমাৰে মূৰতি,
 পূজিম যতনে থাপি হৃদয়ত ।
 নকৰোঁ বেজাৰ, মিছা সুখ-আশে,
 ননাওঁ অখ্যাতি জনকৰ বংশে,
 তাপসী আপুনি, তপস্বীৰ বেশে,
 পালিম যতনে জীৱনৰ ব্ৰত ।

মুকলি হিয়াব, মুকলি ভাবনা,
এবি দিলোঁ আজি মিলন বাসনা,
কেরলে তোমাকে, কবিছো কামনা
অশ্বস্ত যেন মিলো সেই চরণত ।
বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

১০৭

ভৈরবী—কাওরাণী ।

ধীৰে বলিছে মলয়া মৃদুল,
ধীৰে হাঁহে ফুলনীর ফুল ।
ধীৰে কুলিয়ে, কবি কু-উ গান,
ধীৰে বসন্তে কৰে সস্তাষণ ;
ধীৰে ধীৰে, ফুল-মউ-লোতে,
প্রেমাবেশে উৰে অলিকুল ॥
ধীৰে ধীৰে, বজত তটিনী,
ধীৰে অনুৰাগে কুলু হুব টানি,

ধীৰে ধীৰে, সাগৰত মিলি,
 তাপিত-পৰাণ কৰিছেহি জুৰ ;
 ধীৰে ধীৰে, মৰমৰ ধ্বনি,
 ধীৰে প্ৰিয়-প্ৰাণে বাজি বিগি বিগি,
 ধীৰে কৰে বিবহী পৰাণ,
 মিলন-আবেশে অতি বিয়াকুল ।

বিষয়চন্দ্ৰ বিশ্বাসী ।

১০৮

টোৰি ভৈৰবী—থেমটা ।

আহা সখি ! দুয়ো মিলি ফুল তোলা গৈ ।
 নহলে নহব মালা প্ৰাণ বন্ধুলৈ ।
 হাঁহি হাঁহি দুয়ো সখি, তুলি ফুল লেখি লেখি,
 গাখিম চিকণ মালা হাবিয়াষ কৈ ।
 আহিলে বাসন্তী কুলি, ডিঙিত পিন্ধাবা তুলি
 পাতিবা প্ৰেমের কথা হেঁপাহ পলুৱাই ।

বিষয়চন্দ্ৰ বিশ্বাসী ।

১০৯

সাহানা—ঝাপতাল ।

কবিছোঁ কাকুতি সখি । নেষাবা উভটি ।

এবারলৈ শুনি যোৱা কঙু কথা এটি ।

যদি কৰি অভিমান, নকৰা অলপো কাণ,

বিবহ অনলে মোৰ দেহা হব ছাই-মাটি ।

নেদেখিলে তিল পৰ, দেখোঁ মই অন্ধকাৰ,

চঞ্চল ভাবে মোৰ প্রাণ কৰে ছাতি ফুটি ।

বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

১১০

মূলতান—আড়াঠেকা ।

জয় দেৱেশ, পদ্মাসন, জীৱ-জীৱন কাৰণ ।

জগতৰ বিধি, তুমি মহানিধি ;

তোমাৰে সকলো সৃজন ।

তোমাবে বিধানে, জগত জীর,
সাথে নিজ নিজ শির-অশির,
অনাদি কারণ, যোগী-ঋষি প্রাণ,
তুমিয়ে ত্রিদিব পূজন ।
বিষয়চন্দ্র বিন্দাসী ।

১১১

কীর্তন—একতাল ।

আজি কি কারণে, কাঁদিছে পবাণ,
ভাবিয়ে নেপাওঁ মই !
মবম যাতনা. বাঢ়িছে সঘনে,
সুখ-শান্তি ক'তো নাই ।
ফুরিলোঁ ফুলনী, দেখিলোঁ ফুল,
দেখিলোঁ আকাশ তবাব খুল ;
দেখিলোঁ প্রকৃতি, পূর্ণ-ঋতুরতী,
কুলিয়ে পঞ্চমে গায় ।

দেখিলোঁ ভোমোৰা, গুন্ গুন্ সুরে,
 প্রেমালাপ পাতি তোষে ফুলাফুলে,
 দেখিলোঁ তটিনী, কৰি কুলু ধ্বনি,
 সাগৰে মিলিছে*গৈ ।
 দেখিলো প্রেমিক, প্রেমিকাৰ সেই—
 স্তম্ভপুত ঠাই দিব্য মনোময়,
 বিষয়ৰ কিন্তু, এই সকলোতো,
 জুৰণি নহল হয় ।

বিষয়চন্দ্র । বশাসী ।

১১২

খাশ্বাজ—একতালা ।

(জৰণা) মিলোঁ আহা আজি, মিলিছোঁ যি দৰে,
 নইৰ লগত অতি উলাহেৰে,
 (ব্রহ্মপুত্র) আমিও মিলিম সাগৰত গই
 ইটিয়ে সিটিয়ে মিল হই হই ;

* ইংৰাজীৰ কোনো এটা গানৰ ভাব লই কৰা হৈছে ।

(বতাহ) বতাহে বতাহে আতি আনন্দেবে
মিলি থাকেঁ আমি যুগ যুগান্তবে ।

(আকাশবাণী) সংসারত কোনো লগ নাইকীয়া
নেথাকে, নবব অকলশবীয়া
ঈশ্বর ইচ্ছাই সকলো মিলিব
অন্তবে অন্তবে দিনে আকর্ষিব ।

(সকলোরে) চোরা চোরা হেবা, পর্বত সকলে,
শুরনী আকাশ চুমিছে নিবলে ;
সূর্য্যব বশ্মিয়ে পৃথিবী চুমিলে
চন্দ্রব কিরণে সাগর মুহিলে
টোরে টোরে কবে সাবটা সাবটি
ফুলে ফুলে হালি চুমে ইটি সিটি
(শূণ্য) মিচা চুমা সিটি যেয়ে থাকে থক
প্রমীলাই যদি নুচুমে চন্দ্রক ।

বামেশ্বর বকরা, বি, এ ।

১১৩

প্রতিধ্বনি গীত ।

কোনো বাগিনী আলাপৰ সূৰে গাব লাগে ।

কিমান সুরলা মাতে প্রতিধ্বনি গাই,
সুৰভৰা বাতিৰ গানত
সাব পাই শুনি বীণা বাঁহী যোতয়াই,
ভবাই পথাৰ বিল উত্তৰি দুলাই,
লাহে লাহে কমোৱা মাতত ।

মৰমৰ প্রতিধ্বনি বহু গুণে চৰা,
অসীম সুরলা সিটি,
গোৱা আকাশক পাই লোৱা চন্দ্রতৰা,
বীণা বাঁহী মধুস্বৰে নচুৱাই ধৰা,
নহয় সমান ইটি ।

* ইংৰাজী টমাচ মূৰৰ পৰা ভাঙ্গনি।

পাই মৰ্ম্মভেদী যোবনৰ হুমুণীয়া,
 তেতিয়াহে স্তৱলা শব্দ,
 সেই হুমুণীয়া শুনি মৰমে যেতিয়া,
 অকপট মৰমৰ ওভটনি দিয়া,
 সকলোকে লগাই তবধ ।

ৰামেশ্বৰ বৰুৱা, বি, এ ।

১১৪

ঝিঁঝিট—একতালা ।

কিয় লোভে পড়ি সকলো পাহৰি
 জীৱই বিপদ সামৰি লয় ।
 নহয় মনত কাল সাগৰত
 কি শাস্তিৰে জীৱ হৈছে ক্ষয় ॥
 মায়া মোহে পৰি আছে জীৱে ভুলি
 বাসনা-বলিয়া নেভাবে সমুলি
 দুদিনীয়া দেহা দুদিনীয়া বেহা
 দুদিনৰ পাচে যাই ক'লৈ ॥

দুৰ্গানাথ চাংকাকতি ।

১১৫

দেশমিশ্র—ঝাঁপতাল ।

কুঞ্জ কাননে, বাজিছে মোহন বাঁহী ;

প্রেমাবেশে নাচে ব্রজবাসী ।

প্রেমে গোপনারী লাজ মান এবি ;

যায় কুঞ্জে, হই শ্যাম-আশী ।

বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

১১৬

মিশ্র বারোবাঁ—যৎ ।

বসন্ত মিলনে কুঞ্জে গাইছে পাণীয়া,

বিবহিণী দণ্ডে প্রিয় বিনা ।

শুনা সখীগণ অদর্শনে শ্যাম,

অভাগিনী আজি জীৱ-হীনা ;

করিছোঁ মিনতি মই

যোরা হেবা সখীচয় ;

আনাগৈ বাধা প্রাণ-বীণা ॥

বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

১১৭

দেশমিশ্র—ঝাপতাল ।

(আজি) ব্রজপুরে শ্যামে খেলিছে হলি
 খেলিছে হলি লগে গোপনাৰী ।
 ষত গোপ গোপী, বাঁহীৰবে মাতি
 নাচে গায় মাৰে পিচ্কাৰী ;
 সমভাব সম প্রাণ
 উলাহতে নিমগন
 কুকুমে ভৰিছে ব্রজপুৰী ।

বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

১১৮

পিলু—যৎ ।

সুখৰ বসন্তকালে হৰষিত সবে,
 প্রাণ মন খুলি আজি সুখ গীত গারে ।
 জয় জয় গোবিন্দ মুকুন্দ মুৰাৰি
 কি খেলা খেলিলা প্রভু আজি ব্রজপুৰী ।

ব্রজবাসী মন প্রাণ তোমাতে করি অর্পণ

বাজিলে তোমার পদ কুঙ্কুম আবীৰে ।

বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

১১৯

সিকু খাষাজ- থেম্টা ।

(আজি) হাতত লই ফাকু পিচ্কাৰী,

খেলিম ফাকু আজি মন ভৰি ।

বাটে আজি পাব বঙ্গা-ববণ,

গছে ল'ব আজি বঙ্গাভবণ,

সেউজীয়া পাত,

বঙ্গচুরা চাত,

সূকষৰ জিলিকনি পৰিবহি তাত ;

কেনেনো হয় চাম শোভা ধৰি,

খেলিম ফাকু মন প্রাণ ভৰি ॥

বামেশ্বৰ বকরা, বি, এ ।

১২০

কীর্তন—একতালা ।

ফাকু উছলি লই মন সুখে গই
 আহ কোনে ফাকু খেলিবি অঁ ।
 বঙ্গে ধেমালিয়ে মনব উলাহে
 ফাকু সিঁচি সিঁচি ফুৰিবি অঁ ॥
 হৰি গুণ গাই হৰিনাম বিলাই
 বাটে বাটে নাচি ফুৰিবি অঁ ।
 ফাকু গুলি মই পিচ্কাৰী লই
 চেৰে চেৰ ধৰি বুৰাবি অঁ ॥
 ঘণ্টা বাজ ধৰি, হৰি নাম কৰি
 তালে তালে আগ বাঢ়িবি অঁ ।
 এমুৱা সময় নেপাৰ নিশ্চয়
 হাঁহি মতি নাচি লৱহি অঁ ।
 বামেশ্বৰ বকরা, বি, এ ।

১২১

সাহানা—ঝাপতাল ।*

সপিলোঁ এদিন নিজে ভাল-পোৱা যাক,
 পাৰোঁনে ভুলিব আৰু ইজনমে তাক ।
 লয় লাসে খোজ কঢ়া, দেখিলেই মন হৰা,
 সুরলা মাতেৰে মাতি মোহে জগতক ।
 অলঙ্কাৰ বিভূষণ বিনা বস্ত্ৰে সূশোভন
 আকৰ্ষি সবল কৰে চঞ্চল মনক ।
 হঠাতে এদিন আহি মাৰি মিচিকীয়া হাঁহি,
 দেখা দি লুকালে মোৰ প্ৰবোধি হিয়াক ।
 “পৰৰ হিংসাৰ চৰি” “মোৰ প্ৰাণ-মন-বৰি,”
 এনে ভাব ধৰি, ভাল পাব পাৰা কাক ?

অজ্ঞাত—

* এই ছটা গান শ্ৰীযুত বামেশ্বৰ বৰুৱাই পঠাইছে ;
 লিখকৰ নাম নিদিলে ।

১২২

ঝিঁঝিট—একতালা ।

মদন মোহন সখি ! মদন মোহন ।

প্রাণ ভবি চোরা সখি কেনে বিতোপন ॥

মুখত মধুর হাঁহি, হাতত মোহন বাঁহী,

পোহব করিছে আহি, অতি সুশোভন ।

আহাঁ আমি ভক্তি ভারে,

গান কৰেঁ । উচ্চবরে,

পুলকিত হোক সরে,

শুনি সংকীৰ্তন ॥

মাধববাম ববা ।

১২৩

ভৈরবী—কাওয়ালী।*

ঘনাই ঘনাই কিয় তোৰ চৰি মনত পৰে,
“নেভাব” বুলিও জানি কিয় তোৰ ভাবে গঢ়ে।

যি দিনা সন্ধিয়া বেলি

লাজুকী হৃদয় মেলি

কত কি যে স্মৃতিছিলোঁ যতে যিবা ভাবে ধৰে,

নিষ্ঠুৰ অন্তৰে তই

দিলি ততালিকে কই

বিফল সাধনা তোৰ বলোঁ মই থৰে থৰে।

বুজাব নোৱাৰি মন

চালোঁ তোক ঘনে ঘন

কি জানি পুৰ্তো ভাবে তোৰ ভাব মন লৰে,

দেখিলোঁ কেৱলে হায় !

শোক দুখ তোৰ নাই,

নহব নহব কোনো সংসাৰত তোৰ দৰে ॥

অন্ত্যাত—

* এই ছটা গান শ্ৰীযুত বামেশ্বৰ বৰুৱাই পঠাইছে;
লিখকৰ নাম নিদিলে।

১২৪

শেষমল্লাব—জলদ তেতালা ।

ভঁজাহে পৰম মঙ্গলময় ।

যি জন ভজিলে আঁতৰে ভয় ;

জ্বালব হিয়াত অনন্ত জেউতি,

সিজিব কামনা হে ;

লভিবা পৰম মুকুতিহে ॥

গুছিব সকলো কুভাব মনৰ

পৰিব শীতল তাপিত প্রাণ ;

পাপী হিয়াৰ সেই হে জুৰণি

হব পুণ্য প্রভা উদয় হে ;

ভঁজা নাৰায়ণ হে

তাৰিবা যমৰ যাতনা হে ॥

লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ।

১২৫

ভৈরবী—একতালা ।

কোনে গায় গীত কিবা স্থললিত
কিবা মন মোহা স্তমধুব তান ।
গোরাঁ প্রাণ ভৰি সপ্তমত চৰি
কৰি মতলীয়া তাপিত পৰাণ ॥
পৃথিবীৰ যত শোক দুখ শত,
দিয়া উটুৱাই কৰা নিবাৰণ ।
বহোক শীতল শাস্তি সুবিমল
জগত বিয়াপি সুখৰ উজান ॥

বিষ্ণু প্রসাদ ছৰৰা, বি, এল্ ।

১২৬

ললিত-ভৈৰবো—একতাল ।

কতদিনে ভাবি পাইছোঁ তোমাক

নেষাবাহে প্রাণ, আঁতৰি,

মৰম বেদনা, নিজেওতো জানা

সোণৰ পুতলা লাহৰী ।

অস্তুরে অস্তুর বাখি চিৰদিন

ফুৰোঁ সংসারত, সাদৰি,

আজি স্মৃগত, মিলালে বিধিয়ে

ল'ম হৃদয়ত আদৰি ।

নেমাতিবি আৰু পুৱাৰ কুলিয়ে

মুঠক সূৰ্য উজলি,

নেলাগে স্বৰ্গে, বহণ পিকিৰ

নহক ভৈয়াম মুকলি ।

বামেশ্বৰ বকরা, বি, এ ।

১২৭

সাহানা—ঝাঁপতাল ।

কিয়নো অজিলা বিধি অকামিলা নাৰা প্রাণ ।
কিয় দিলা প্রেম জৰি মাৰে পুৰি অকাৰণ ।
কিয়নো বসন্ত ঋতু, অজিলা দুখৰ হেতু,
বিবহ কিয়নো দিলা দহে হিয়া অনুক্ষণ ।
কেতেকীৰ গোস্ক লই, কিয়নো মলয়া বয়,
কুলিৰ গুৰলা মাত লাগে গাত বিহ যেন ;
বসন্ত পূৰ্ণিমা ৰাতি, দেখি হিয়া যায় কাটি,
বিবহ-শয়নে কৰোঁ পূৰ্ণ শশী নিবীক্ষণ ॥

বেণুধৰ দাস ।

১২৮

অহং—একতাল ।

নিৰাশ মনেৰে বনফুল তুলি
গাঁথি মালা ধাৰি অতি যতনেৰে ;
দুখীয়াৰ আৰু কি আছে কি দিম,
দিওঁ তাকে আজি কত হেঁপাহেৰে ।

ক্ষুদ্র উপহার এই অভাগাৰ
 পায় যেন ঠাই তোমাৰ হাতত ;
 ঘিণ কৰি যেন নিদিয়া পেলাই,
 কৰোঁ এই আশা তোমাৰ কাষত ।
 সবল হিয়াৰ প্ৰেমৰ চানেকি
 অকাঁ আছে হেৰা ফুলৰ মাজত ;
 কত যে আনন্দ লভিম সদায়ে
 তুলি যদি লোৱা এবাৰ বুকত ॥

যতীশ্ৰনাথ দুৱৰা ।

১২৯

বেহাগ—আড়াঠেকা ।

(প্ৰভু) এয়েনে কি শেষ ।
 দুখৰ ভাৱে জীৱন ঢাকিলে,
 নেথাকিল সুখৰ একো লেশ ।

বহু আশা করি সাজিছিলোঁ ঘব,
ভাবিছিলোঁ সুখে বম নিবন্তব,
সি আশা গুছিল, বিষাদ আহিল
কিয় দিলা অত ক্রেশ ;
আরু যত দিন আছোঁ পৃথিবীত,
অকলে ফুৰিম নিজন হাবিত ;
অকলে হাহিম অকলে কান্দিম,
হব ই জীৱন শেষ ॥

যতীন্দ্রনাথ দূৰবা ।

১৩০

বি'বিট খাস্তাজ—আড়থেমটা ।

নাহেতো মলয় সন্নীৰ ফুলে ফুলে চুমি যায়,
ঘুৰি ঘুৰি নাচি নাচি যেনি তেনি উৰি যায় ।

সমীৰে কথা নুশুনৈ,
 খেলে মাথোঁ। আপোন মনে,
 ফুলৰ পাহি জোনৰ হাঁহি একো নেমানে ;
 এই নাচে কেনে কমল সনে
 এৰি পুনু কেনিবা যায় ॥
 যতীন্দ্রনাথ দুৱৰা ।

১৩১

ভৈৰবী—একতাল।

অসম ৰতন যত সুসন্তান
 উঠা উঠা মাতৃ কৰে আবাহন ।
 থিয়লা থিয়লি পাহৰা সমূলি
 জননীৰ হকে দিয়া প্ৰাণমন ।
 নতুন সাহেৰে হিয়া ডাঠ কৰা
 স্বদেশ কাৰণে স্বার্থ পৰিহৰা ;
 সুফল লভিবা বিঘিনি নাশিবা
 হব তেবে হেৰা সুখ বৰিষণ ।

চোরাঁ চোরাঁ হেবা যত সুসন্তান
জনম ভূমিৰ দুখৰ কাৰণ ;
তেজাল খোজেৰে উলাহ মনেৰে
কৰা সকলোৱে বিপদ দমন ॥

যতীন্দ্রনাথ দুৱৰা ।

১৩২

বাগেশী—আড়াঠেকা ।

আনন্দ উৎসৱে আজি উলাহত দিয়া মন,
এৰা শোক এৰা দুখ লোৱা সবে নব প্ৰাণ ।
অনন্ত উন্নতি জানি আমি কুমলীয়া প্ৰাণী
মৰমে “আনন্দৰাম” গাঁও মিলি সৰ্বজন ।
ঘনে ঘনে নৱবৰে, উলাহত ছাত্ৰ সৰে
সুৰঁৰি “আনন্দৰাম” পুলকিত কৰে প্ৰাণ ॥

দ্বাৰিকানাথ দাস ।

১৩৩

ইমন বিভাস-- আড়খেমটা ।

আজি প্রকৃতিৰ শোভা সুন্দৰ ।
 নাচে ফুল কলি নাচে হালি জালি
 নাচে ফুলে ফুলে পৰি মধুকৰ ।
 নাচে ধীৰে সমীৰে আহি ;
 নীল আকাশত সোণালি বস্কেৰে
 নাচে সূৰ্য্য কিৰণ হাঁহি ।
 নাচে লতা ডালি অতি কুমলীয়া
 প্রকৃতি দেবীৰ আলস্ৱা
 নাচে বন-শুৱনী মন-মোহিনী
 নাচে যত জীৱ আদৰৰ ॥

যতীন্দ্রনাথ চুৱৰা ।

১৩৪

মিশ্র-তৈববী—একতালা ।

নেজানো কি ভাবি আকুল হইছোঁ,
নেজানো কি বুলি আনন্দ লভিছোঁ,
কি বিচাৰি আজি উটিছোঁ বুৰিছোঁ
নেজানো কতনো গৈ জুৰাম ।

কোনোবা দিনৰ কিবা কথা আহে,
কোনোবা বাঁহীয়ে কিবা মাত মাতে,
চিনো চিনো কৰোঁ চিনিব নোৱাৰোঁ,
নিজে ধৰা দিয়ো (মনক) চিনাম ॥

ৰামেশ্বৰ বৰুৱা, বি, এ ।

১৩৫

মিশ্র তৈববী—থেমটা ।

(আজি) মধুৰ মিলন আজি মধুৰ মিলন,
প্ৰাণে প্ৰাণে লগ লাগে কেনে বিতোপন ।

দুখানি প্রেমৰ নই, বই বই যায় বই,
 সাগৰ সঙ্গমে পায় নতুন জীৱন ;
 নিৰাশ শোকত হাঁয় আৰু একো কাম নাই,
 দুখৰ পাচত হয় সুখ দৰশন ॥

যতীন্দ্রনাথ দুৱৰা ।

১৩৬

সাহানা—ৰূপতাল ।

কি অধুৰ ভাব আজি প্রেমিক প্রেমিকা সনে,
 নিৰলে প্রেমৰ মেল পাতে দুয়ো সঙ্গোপনে ।

প্রেমৰ সৌতত ভাহি

বিৰিঙ্গে মিছিকি হাঁহি

হেঁপাহেৰে চোৱাচুই এজনক আনজনে ।

হিয়াত অমৃত ঢঙ

কথাতে বৰষে মউ

ধীৰেৰে প্রেম কণিকা বিলায় নয়ন কোণে ;

মুখলই চাই চাই

হেঁপাহ নুগুছে হায !

মতলীয়া হিয়া মন প্রেমস্থধা বস পানে ॥

বেলুধৰ দাস ।

১৩৭

পূৰ্বী- আডাঠেকা ।

এনে সময়ত মন হোঁরা আজি সচেতন ।
আশাৰ কুস্তম তুলি গাথাঁ মালা বিতোপন ।
কবি ফুলনিত কত ফুলি ফুল শত শত
অকালতে সৰি গল শোকতে কান্ধে পৰাণ ।
নাই সি বসন্ত আৰু কুলিৰ মধুৰ কু-উ,
নুগুনো বীণাৰ মাত আৰু স্তললিত গান ।
নিজ পুৰুষালি এৰি কেনোনো মোহত পৰি,
কালৰ কোলাত আজি চোৱা সবে অচেতন ।
দুখুনো জননী আজি শোক তাপে বিষাদিনী
মোহনিদ্রা পৰিহৰি হোঁৱা মন সচেতন ॥

যতীন্দ্রনাথ দূৱৰা ।

ভৈরবী—খেমটা ।

কি মোহিনী বাণে সখা হিয়া মন নিলা হবি,
 দিয়া দেখা প্রাণসখা মাতিছোঁ কাকূতি কবি ।
 জোনৰ ছবিটি দেখি তোমাৰ মৃকতি লেখি,
 নিবজনে আপোন মনে চাই থাকোঁ প্রাণ ভরি ।
 জিলিকে তৰাৰ দল দেখি হওঁ উত্ৰারল,
 গোপনে হিয়াৰ কোণত জলে সেই চকুজুৰি ।
 অকণি বিজুলী বেথা আকাশত পালে দেখা,
 প্রেমধাৰে হিয়া ভৰে সেই হাঁহিটি মনত পৰি ।
 যেতেকে পাহৰোঁ বোলো, তেতেকে নিজকে ভুলোঁ,
 নেপাওঁ উমান একো মৰোঁ কিয় দেহা পুৰি ॥

বেণুধৰ দাস ।

১৩৯

ইমন ভূপালী--একতালা ।

আহাঁ আহাঁ আহাঁ সখি

গাথোঁ মালা আজি হে ।

হিয়াৰ বতনে পিন্ধাম যতনে

লাহৰি হাতেৰে হে ।

নতুন উলাহে চোঁৱা চাৰি পাশে

নতুন সকলো হে ।

প্ৰাণৰ বীণত শুনা কি বাজিছে

নতুন ৰাগিণী হে ।

শুৱলা মাতেৰে সুন্দৰ সাজেৰে

সুন্দৰ যৌবনে হে ।

প্ৰাণৰ পুতলা পিন্ধাই দিম মালা

প্ৰাণে প্ৰাণ সঁপি হে ॥

বিষ্ণুপ্ৰসাদ ছুৱৰা বি, এল ।

ঝিঝিট—একতালা ।

ধন্যা তুমি দেৱবালা অশ্বপতি-নন্দিনী ।

তিনিও ভুবনে গাব সকলোৱে

তোমাৰ সতীহ কাহিনী ।

সতী পতিব্রতা গুণে আপোনাৰ,

আত্ম পৰ হিত সাধিলা অপাৰ,

সত্যবানে দিলা নতুন জীৱন,

আনন্দে ভৰিছে ধৰণী ।

অশ্বপতি পালে শত পুত্ৰ বৰ,

অন্ধৰাজ্যৰ চকু হল আকৰাৰ,

পালে নিজ ৰাজ্য ৰাজ সিংহাসন,

ৰাজপুৰী হল শুৱনী ।

জগত পটত আঁকি এটি চিত্ৰ,

দেখুৱালা সতী ধৰ্ম মহাত্মা,

কৰিলা সাৰ্থক নাৰী জীৱনৰ,

থাকিল ইসৰ কাহিনী ।

পূজিব সকলে এই সংসারত,
মহাদেবী ষোড়শ কবি হৃদয়ত,
গাব সকলোরে হৰিষ মনেৰে,
“জয় অম্বপতি নন্দিনী” ॥

বিষয় চন্দ্র বিশ্বাসী ।

১৪১

মিশ্র বেহাগ—একতালা ।

(তেনে) আৰু কিয় কান্দো বহি ফুলনিত,
কুলিয়ে নো কিয় গাই গীত ?
(এদিন) হৃদয় ঢালি ঘুৰি নিদাকণ
হল গৈ যদি সেই চিত ।
এদিনতে হল কিনো অপবাধ,
এদিনতে কিয় মিলিল প্রমাদ,
ধিক মোৰ জীৱনত কাম নাই সখি,
তেওঁ বিনে সবে বিপৰীত ॥

লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা, বি, এ ।

১৪২

খান্ধাজ—চোতাল ।

শৃঙ্গ অন্তরে পঠালা নাথ
 শৃঙ্গ অন্তরে উলটি যায় ।
 তোমাক ভকতি করিব পাৰোঁ
 ই জনমে মোৰ শকতি নাই ।
 কৃপা কৰি যদি আপোনাৰ গুণে
 অকণ চৰণে দিয়াহি ঠাই,
 ধূলাৰ শৰীৰ ধূলিতে মিলাই
 আতমা মিলিব তোমাতে গই ॥

ভৈৰব চন্দ্র বকরা ।

১৪৩

বেহাগ—আড়াঠেকা ।

হিয়া আজি কঁপে কিয়
 চাটি ফুটি মন ।
 উদাস পবাণ মোৰ
 এনে উচাটন ।

বিষয় বাসনা মোৰ
সকলো পৰিছে ওৰ,
খোজে এবি চৰশাস্তি
তাপিত জাৱন ।

সুখৰ সপোন মোৰ
ভাগিলে কাল নিঠুৰ,
অসুৰত বল অঁকা
মূৰ্খতি মোহন ;—

বিদাৰি হৃদয়-তলি
হুমুনিয়া এটি তুলি
হিয়াত বাজিছে প্ৰেম
বীণাৰ স্মৃতি ॥

লক্ষ্মীবাম বৰুৱা ।

১৪৪

সাহানা—ঝাপতাল ।

চাপিছেহি ঘাটে আজি প্রেমর তবণী;
 অঁহা কোনে হবা পাৰ ভর বৈতবণী ।
 উৰিছে সাধনা পাল, প্রীতি ভক্তি গুৰিয়াল,
 বলিছে মলয়া ধীৰে হৰিনাম ধ্বনি ।
 সি পাৰে বাঞ্ছিত স্থান শান্তিপূৰী বিজ্ঞমান,
 অপূৰ্ব জ্যোতিৰে চোরা জ্বলে বিনি বিনি ;
 সংসাৰৰ বেহা এৰি আজি শুভ যাত্রা কৰি,
 আই লওঁ গই অনন্ত জিৰণি ॥

বেমুখৰ দাস ।

১৪৫

খান্ধাজ—কাওরালী ।

তুমি হৃদয় বঁতন ।
মুখেৰে নেমাতা কিয়
বিবস বদন ।

দেখিলে তোমার মুখ,
পাহৰোঁ সকলো দুখ,
এৰা শোক উঠা নাথ
দিয়া সমিধান ।

তোমাৰে মুখকে চাওঁ,
তোমাকেহে ভাল পাওঁ,
তোমাতে সপিলোঁ মোৰ
জীৱন যোঁবন ॥

লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ।

১৪৬

ইমনকল্যাণ—তেওট ।

বিপদ বাৰণ তুমি নাৰায়ণ

পাপ-তাপ-ভয় হাবী হে ।

পৰিছোঁ বিপদে বাৰ্থা হে ত্রীপদে

তোমাৰ অনাথ সন্তান হে ।

মোহৰ পাকত ঘুৰিছোঁ সতত

নেজানি একোকে কাৰণ হে,

যত মোহ মায়া আঁতৰাই দিয়া

তুমি দেৱ মোহ-নাশন হে ;

কৰিছোঁ কাকৃতি দিয়া শুভ মতি

গুছোৱা সংসাৰ বন্ধন হে ;

কৰুণা প্ৰকাশি ভৱ ভয় নাশি

দিয়া তমু প্ৰেম চৰণ হে ॥

বেমুখৰ দাস ।

১৪৭

মিশ্র পাহাড়ী—আবাঠেকা ।

কোরা চিত্রলেখা সখি

কি হব বিলাই হে ।

নিশা কিনো মনোহর

দেখিলোঁ স্বপোন হে ।

প্রাণর পুতলি বুলি,

কোলাত ললেহি তুলি,

মিচিকিয়া হাঁহি কিবা

মোহন পুরুষ হে ।

লাজে আধা মরা হলোঁ,

একেবারে পমি গলোঁ।

কত পাম সখি ! সেই

পুরুষ বতন হে ॥

লক্ষেশ্বর শর্ম্মা ; বি, এ ।

১৪৮

মিশ্র ঝিঁঝিট—একতাল।

বহু আশা পালি চকুৰে দেখিলোঁ।

পূৰ হ'ল মনৰ ধাউতি হে ।

(তোমাৰ) চেনেহী জেউতী হিয়া পৰশিছে

নেযাবা' লাহৰি আঁতৰি হে ।

হিয়াৰ কান্দনি কইছে ভোমোৰা

দিয়াঁহি জীৱন দান হে ;

(আজি) বসন্ত বতাহে নিছে উটুৱাই

ৰাখিবা যতনে প্ৰাণ হে ।

বকুল ফুলেৰে প্ৰণয় ডোলেৰে

আহাঁ প্ৰেম হাব দিওঁ হে ;

(আজি) হিয়া ভৰি ভৰি হেৰা প্ৰাণ সখি

মধুৰ অমিয়া পিওঁ হে ॥

বেণুধৰ ৰাজখোৱা ; বি, এ ।

১৪৯

কীর্তন মিশ্র—টিমাতেতালা ।

আজি বজোৱা আজি বজোৱা

মোহন বাঁহিটি আজি বজোৱা ।

অস্ত যায় দিনমণি নীল আকাশত,

সুখ সপোনত, মোৰ সদয়ত

বজোৱা মোহন বাঁহী বজোৱা ।

সজিছে আজি মোহন মুকলী

বাজিছে নতুন তান ;

নব উলাহত নব জীৱনত

ভাহিছে নতুন প্ৰাণ :—

নতুন সুখৰ কোমল মাতৰ

মোহন বাঁহীটি আজি বজোৱা ॥

দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মা ; বি, এল ।

১৫০

খাম্বাজ—একতাল ।

আজি স্দয়ত শুনি যোৱা হেবা

বাজিছে বিশ্ব বাজনা ।

মিলিব সকলো নেথাকিব ভেদ

গুচিব ভিন্ন ভাবনা ।

বহু জাতি গুচি একে জাতি হব,

সমাজ বান্ধনি কৰবাত থব,

এক ভাতৃ.ভাব সকলোৱে লব,

নবৰ অণু কামনা ।

চিৰ দুখী গুচি চিৰ সুখী হব,

শান্তিৰ মলয়া চিৰকাল বব,

এক অৰ্ঘ্য তুলি সকলোৱে লব,

পূজিব পুণ্য ধাৰণা ॥

দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মা ; বি, এল ।

১৫১

অহং—একতালা ।

উকরা উকরা আনন্দ নিচান
 গোরা সকলোরে আনন্দ গীত ।
 মিলিল বন্যাই, মান্দাজ, বেঙ্গল,
 যাব মিলনত পৃথিবী ভীত ।
 কিয় আমি বওঁ নুধাওঁ লগত
 কিয় নধরিম উন্নতি পথ ;
 সকলোরে মিলি একতাৰ ধ্বনি
 উঠে যেন আজি দূৰ আকাশত ।
 প্রথমতে পবে সূর্য্যৰ কিৰণ
 তোমাৰ দেহৰ পৰ্ব্বত জুৰি ;
 বসন্ত কালৰ নতুন পখীও
 আহে গীত গাই তোমাতে উৰি ।
 ব্রহ্মপুত্রে যাব কোমল পবাণ
 কৰিব লাগিছে সততে জুৰি ;
 প্রকৃতি দেবীৰ নিজানৰ ঠাই
 মাতৃভূমি বুলি নমোরা মুৰ ।

যাব আকাশত বলিব লাগিছে
 গোটেই বছর মলয়া বায়ু ;
 উঠা উঠা উঠা নহলে জানিবা
 “অন্ত হল” বুলি জাতীয় আয়ু ।
 কিয় আমি বওঁ নুধাওঁ লগত
 কিয় নধৰিম উন্নতি পথ ;
 সকলোৰে মিলি একতাৰ ধ্বনি
 উঠে যেন আজি দূৰ আকাশত ॥
 দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মা ; বি, এল ।

১৫২

বিষিট মিশ্র— একতালা ।

কান্দি এতে দিনে জঁপিলোঁ তোমাকে
 কিয়নো আঁতৰি গৈছা গৈ ।
 (তোমাৰ) কপৰ জেউতি পৰিছে জিলিকি
 নেচাকা নেচাকা লাহৰি ঐ ।

কত দিন খরি হিয়া পাকুৰিলোঁ
 তোমাৰে আশাতে সোণ ঐ ।
 (তুমি) চিকুণ সোহাগে নৱ অনুৰাগে
 কৰাহি অমিয়া পান ঐ ।
 গুন গুন সুৰে কলোয়া ভোমোৰা
 পঞ্চমত তুলি গোৱা ঐ ।
 (মই) অতি যতনেৰে পিন্ধাওঁ সুখেৰে
 প্ৰেমৰ এধাৰি মালা ঐ ।
 হাহা হেৰা ৰাতি সুখ গাঁঠি এটি
 শীতল পৰিছে হিয়া ঐ ।
 (আজি) পুৱা বঙ্গা বেলি নোলাৰি বেগতে
 জুৰাওঁ প্ৰাণৰ জ্বালা ঐ ॥

মোক্ষদাকান্ত ভূঞা ।

১৫৩

কীর্তন—একতালা ।

জয় বিভু বনমালি,
 জয় বিভু বনমালি ।
 নবীন লহরী,
 উঠে হিয়া ভরি,
 আঁঠা হরি হরি বুলি ।

* * *

অকণে তকণ,
 বিমল কিরণ,
 মোহে জগমন ঢালি ;
 জয় বিভু বনমালি ।

* * *

মোহন মুকলী,
 স্থললিত বুলি,
 আপোনাকে নিয়ে ভুলি ;
 জয় বিভু বনমালি ।

* * *

আকাশে নাচিছে,
জোনায়ে হাঁহিছে,
নতুন মাধুরী তুলি ;
জয় বিভু বনমালি ।

* * *

নাচিছে গোপিকা,
আহিছে বাধিকা, ,
লোর প্রম প্রাণ খুলি ;
জয় বিভু বনমালি ॥

দুর্গেশ্বর শর্ম্মা ; বি, এল ।

১৫৪ .

বেহাগ মিশ্র—একতালা ।

দেখা দিলে মাথোঁ বিজুলী দবে ।
দেখা দি লুকালে,
প্রাণ কাড়ি নিলে,
অকুলভে পবি দুখীয়া মবে ।

নীল আকাশত ধুনীয়া জোনাই,
সকলোবে সুখ দিছেহি বঢ়াই ;
কিস্ত হায় । মোৰ হিয়া বিয়াকুল,
লাহে লাহে মাথোঁ বেদনা বাঢ়ে ॥

গুণদাকান্ত ভূঞা ।

১৫৫

পিলু -৫৭ ।

নেজানো কপালে মোৰ
বিধিয়ে কি লিখিলে ;
এমুৱা যাতনা ঠায়
জদয়ত থাপিলে ।
প্ৰাণ সম তুমি সতী,
হব কি তোমাৰ গতি,
নিদাকণ মোৰ পতি,
এনে যজ্ঞ পাতিলে ॥
বেণুধৰ ৰাজখোৱা ; বি, এ ।

১৫৬

বারোঁরা—হুঁবী ।

বিভুগান গোরা হে সদাই ।

অসার সংসার মায়াময় ।

ধন জন ভাৰ্য্যা পুত্র,

ইসব মোহৰ সূত্র,

চকু মুদিলেই ভাই

সকলো হেৰায় ।

সার বস্তু যদি চোরা,

বিভূৰ শৰণ লোৱা,

মন-প্ৰাণ তেঁওৰ পদে

বাখা সততাই ॥

বিষয়চন্দ্র বিশ্বাসী ।

১৫৭

হাঈব—কাওরাগী ।

সখি বাখা মোর প্রাণ ।

কোনেনো বজালে বীণা দিয়া সন্নিধান

ধীরে বাধা বাধা গায়,

হিয়া মোর পমি যায়,

চকুলো উপচি আহে শুনি সেই গান ॥

নবীনচন্দ্র ববদলৈ ; বি, এল ।

সপ্তম অধ্যায় ।

পুৰণি সঙ্গীত ।

বিয়াৰ গীত ।

১

বাম বাম চৰাইৰে চিকুণে
বাম বাম তেলীয়া-সাৰেঙ্গে,
বাম বাম মাছৰে চিকুণে মোৱা ।
বাম বাম বামুণৰ চিকুণে
বাম বাম ফোটে লগুণে,
বাম বাম হোমৰে চিকুণে ধোঁৱা ।
বাম বাম আগফাল শূৱনি
বাম বাম শাকিনি তামোলে,
বাম বাম পাছ ফাল শূৱনি পান ।
বাম বাম বৰষৰ শূৱনি
বাম বাম জীয়ৰী ছোৱালী,
বাম বাম উলিয়াই দিবলৈ টান ॥

২

ওলাই আই আইদেৱে মাটিত মঙ্গল চাই ;
 গণকে গণিতা বৰে খেণ চৰি যায় ।
 ওলাই আই আইদেৱে আঙ্গুলিকে লেখি ;
 প্রজা সকল বৈ আছে তোমাক নেদেখি ॥

৩

বাম বাম জাবে কঁপাই হিয়া,
 বাম বাম কিনো বঙ্গে চোৱা,
 বাম বাম বস্ত্ৰদি আৱৰি আনা ।
 বাম বাম গা চাই গামোছা,
 বাম বাম আনাগৈ লিগিৰী,
 বাম বাম ককাল চাই মেখেলা আনা ।
 বাম বাম মুখে চাই আৰচি,
 বাম বাম আনাগৈ বানেচী,
 বাম বাম দাপোণ চাই মেলাগৈ চুলি ॥

৪

আজু আনন্দ নন্দ যাবে ।
 পূৰ্ণ ব্রহ্ম জন্ম ধৰে ।
 ঘাগুৰ গুৰ্ গুৰ্ সঘনে বাজে ।
 কত মন্থথ দেখি লাজে ।
 গোপিনী মিল মিল নেত্র ছৰে ।
 দধি দুগ্ধ খেলবে ॥

৫

মুৰত চাউল দিয়া, আশীৰ্বাদ কৰা,
 স্নমজ্জল বসতি হোক এ ।
 জনমে জনমে শাখে সেন্দুৰে,
 স্বামীত ভকতি বওক এ ॥

৬

আগত দিয়াঁ, পাচত দিয়াঁ,
 পঞ্চ আয়তীয়ে, বাম বাম,
 পঞ্চ আয়তীয়ে ।

দুর্বা ঘাটে পানী তোলে
 যশোদা স্তন্দৰী বাম বাম
 যশোদা স্তন্দৰী ॥

৭

শির বাণ বজাব জীয়াবী,
 শির উষা পটেশ্বৰী,
 শির সপোনত দেখালে বাতি ।
 শির বাতি দুপৰ নিশা,
 শির উষাই দেখিলে,
 শির কিলাগি জীবন ধৰোঁ ।
 শির আহা সখি সরে,
 শির স্বামীৰ বিবহে,

শিৱ জলে জাম্প দিয়া মৰোঁ ।
 শিৱ বাটত লগে পাই,
 শিৱ নাৰদে অধিলে,
 শিৱ কলৈ যোৱা প্ৰাণ সখি ।
 শিৱ কিবা সোধা সখি,
 শিৱ কুমাৰক নেদেখি,
 শিৱ উষা মৰিলেক কান্দি ।
 শিৱ পাটিত বহিছে,
 শিৱ উষা মুৰ্ছা গলে,
 শিৱ সখিক সোধে যুগুতি ।
 শিৱ কনেকৈ হৰিবা,
 শিৱ অনিৰুদ্ধ কোৱঁৰক,
 শিৱ থৈছে লোৱাৰ গড়ে মাৰি ।
 শিৱ কাম দেৱৰ পুন,
 শিৱ গোবিন্দৰ নাতি,
 শিৱ আনি দিয়া প্ৰাণ সখি ॥

৮

দৈয়ন দিয়ঁ। দৈয়ন দিয়ঁ।

আপোনাৰে আই ।

ভাল কৰি দৈয়ন দিয়ঁ।

শৰীৰ জুৰাই ।

পানবৰীয়াৰে পান আনাগৈ

গোৱালৰ ঘৰৰে দৈ এ ।

আজি আইদেৱক দৈয়ন দিছেহি

সিংহদুৱাৰতে বৈ এ ॥

৯

এইনো সাজে পাৰে নুশুৱাই বোপাদেও

আক সাজ পাৰ লাগে

খবকৈ যোৱাংগৈ দেউতাবাক কোৱাংগৈ

এতিয়াই সলাব লাগে ।

হাতীকে সজালে হাতীবকুৰাই
 ঘোৰাকে সজালে ঘাঁহী ।
 আমাৰ বোপা দেওক সজাই দেউতাকে
 বিচিন অলঙ্কাৰ আনি ।
 ধোবাকো বধিলে বস্ত্ৰ কাটি ললে
 কুজীৰো ললে চন্দন ।
 মলিয়াৰ হাতৰে মলা তুলি ললে
 লাৰলে ৰযু নন্দন ।
 হাতী আনো বুলি নানিলা দেউতা
 ঘোৰাকো আহিলা এৰি ।
 অতখন বাটলৈ কেনেকৈ যাবগৈ
 সোণৰ মনি যেন ভৰি ॥

১০

আয়তী সকলে উকলি দিয়াহে
 গাভৰু উলিয়াই দিলে ।
 মৰমৰ জাঁয়াৰী চিঞ্জ মায়া জৰী
 মাকক মেলানি ললে ।

বব হোমৰ গুৰতে । শহুৰৰ আগতে
 বাপুদেউৰ আঠুতে ধাৰ ।
 ডেকা দেৱে আজি কোন লাজে খুজি
 আছাহে দেখি সুন্দৰী ।
 চৈধ্যবছৰীয়া এনেনো ধুনীয়া
 গোলাপৰে পাহি যেনে ।
 দেখি মনে মনে বোপাদেও বথানে
 নিজে ধন্য ধন্য মানে ।
 আঁচলে আঁচলে মাঙ্গুৰি পেলালে
 বসে পিছে পিছে ফুৰে ।
 হৰ গোৰী যেনে অতি শোভা কৰে
 মিলিছে জোৰকো জোৰে ॥

 ১১

আইদেওৰ মজিয়াত কোনে উমলিলে
 কৰ্চণ চৰাইৰে পাখি ।
 একাৰে মজিয়া গোহৰ হৈ আছিলে
 বামে লই যাব আজি ।

বাম কমাৰৰে সনোৱা কটাৰী
 সাতে সৰি দিয়া বিৰি ।
 লাগেযে আইদেও ধনকে ভৰিবা
 কটাৰী নিদিয়া এৰি ।
 জীউ খেদি বামে পালে সোণৰ মাণ
 পাৰ্জৰি শৰাইতে থলে ।
 যিহে টেঙ্গৰা আমাৰ আইদেৱে
 টিপাতে লুকুৱাই থলে ॥

১২

বাম বাম বামে বামতী,
 বাম বাম জীউ খেদিছিলে,
 বাম বাম বামতকৈ বামতী চৰে ।
 বাম বাম জীউ খেদি বামে,
 বাম বাম পালে সোণৰ মণি,
 বাম বাম শৰাইতে ওলোমাই থলে ॥

১৩

বামবে জননী পালেহি কপ্তিগী,
 ওলাই আই মূৰ দোৱাই হে ।
 জোৰোণ দিয়াৰ ভাল অলঙ্কাৰ,
 আনিছোঁ টেমা ভৰাই হে ।
 বামৰ ঘৰৰে গহনা আনিছে
 লৈ আই ৰাচি পিন্ধাওঁ হে ।
 মাৰাৰ সাজেৰে হইছা গাভৰু
 চাপি আহা সাজ পিন্ধাওঁ হে ॥

১৪

সখি হে ! তুলিতে তলিচা,
 সখি হে ! বহিছে আই দেউ,
 সখি হে ! শৰাই লৈ মেলিছে চুলি হে ।
 সখি হে ! দহো আঙ্গুলিয়ে,
 সখি হে ! বত্ন জ্বলিছে,
 সখি হে ! নেপুৰেও ধৰিছে তুলি হে ।

সখি হে ! চুলিত ধৰি ধৰি,
 সখি হে ! আছে কেনে কৰি,
 সখি হে ! গোলাপৰ দৰে ফুলি হে ।
 সখি হে ! শৰীৰ নোঁ কি চাবা,
 সখি হে ! দেখি ভোল হবা,
 সখি হে ! যেনে বাম কলৰ পুলি হে ।
 সখি হে ! পূৰ্ণচন্দ্র যেন,
 সখি হে ! শৰীৰ বৰণ,
 সখি হে ! জ্বলিছে সভাৰ মাজে হে ।
 সখি হে ! অতুল জপতে,
 সখি হে ! আছে তোমাৰ সখি,
 সখি হে ! পাৰ্গত সকলো কাজে হে ॥

১৫

কালি এতেবেলি আছিলোঁ আইদেও
 মাৰাৰ পালেঙ্গত শুই ।
 আজি এতেবেলি লৰিলা আইদেও
 অৰণ্যত লগালা জুই ।

চাউল চাৰি পুৰা কত নো এৰিলা
 চিৰা চাৰি পুৰা পাই ।
 চেনেহৰ সৰু ভাই কত নো এৰিলা
 বোপা দেউৰা নাতৰি পাই ॥

বৰ-গীত ।

১৬

বাগ আশোৱাৰী ।

জয় জয় যাদৱ জলনিধিজা-ধৱ দাতা ।
 শ্ৰুতমাত্ৰাখিল দাতা ।
 স্মৰণে কৰয় সিদ্ধি দীন দয়ানিধি,
 ভকত মুকুতি পদ দাতা ।
 জগজ্ঞান জীবন অজ্ঞান জনাৰ্দন
 দম্ভজ দমন দুখ হাৰী ।
 মহাদানন্দ কন্দ পৰমানন্দ
 নন্দ নন্দন বনচাৰী ।

বিবিধ বিহাৰ বিশাৰদ শাৰদ

ইন্দু নিন্দি পৰকাশী ।

শেষ শয়ন শিৱ কেশি বিনাশন

গীত বসন অবিনাশী ।

জগত বন্ধু বিধু মাধৱ মধুৰিপু

মধুৰ মূৰতি মূৰনাশী ।

কেশৱ চৰণ সৰোবহু কিস্কৰ

শঙ্কৰ অহু অভিলাষী ॥

১২

বাগ নাট মন্ত্ৰাৰ ।

মধুৰ মূৰতি মুৰাক

মন দেখ হৃদয়ে হামাক ।

ৰূপে অনঙ্গ সঙ্গ তুলনা

তনু কোটা সূকষ উৰিয়াক ।

মকৰ কুণ্ডল গণ্ডমণ্ডিত

খণ্ডিত চান্দ ৰুচিখিত হাসা ।

কনক কিৰীট জড়িত বতনা
 নব নীৰজ নয়ন বিকাশা ।
 চতুৰ উবাৰ কৰ কঙ্কন,
 কেযূৰ ভুজমহ মোতিম হাৰ ।
 লীলা বিনোদী কম্বু
 কোমুদী চক্ৰকেৰি কুঞ্জধাৰ ।
 শ্যাম শৰীৰ বচিত পীত
 অম্বৰ উৰে বনমালা 'লালে ।
 কোস্তভ শোভি কণ্ঠ
 কটিকাঞ্চী কিঙ্কণী কনয়া দোলে ।
 অৰবিন্দ নিন্দি পাৰ নরপল্লব
 বতন নৃপুৰ পৰকাশ ।
 ভকত পৰম ধন তাহে মজোক মন
 শঙ্কৰ এজ অভিলাষা ॥

১৮

বাগ- ধনশ্রী ।

নাৰায়ণ । চৰণে কৰোঁহেঁ গোহাৰি ।

বিষয় বিলাস পাশ ছান্দি উন্দিয় মোহি

ওহি লুটে বাটোৱাৰী ।

নাসা গন্ধ মধুৰ বস বসনা

শ্রবণ বিবিধ ধ্বনি ধায় ।

নয়নে ৰূপ পৰশ তুচ চাহে

কাঁহে ভজোঁহো পছ পায় ।

কাম ক্ৰোধ মদ মান মোহ মেৰি

ঐসর বৈৰী বিশাল ।

শঙ্কৰ কহ পছ তুছ বিনে, নাহি আৰ

সেৱক পাঁল গোপাল ॥

১৯

বাগ গোবী ।

ওবে সখি পেখোবে কুঞ্জ লোচন,

চললি নন্দকুমাৰা ।

ইন্দুবদন কোটিমদন কাপে তুল মুহি ষাৰা ।

মকৰ কণ্ডল মণ্ডিত গণ্ড,

গলে গজমতি লুলে ।

তৰিতাম্বৰ শ্যাম সুন্দৰ

শিৰে শিখণ্ডক দোলে ।

কৰকঙ্কন কিঙ্কিণী কনক

বানকে চলে গোপালা ।

পঞ্চম পূৰে লম্বিত উৰে

কোকি কদম্বক মালা ।

পদপঙ্কজ মঞ্জীৰ বুৰে

হৰয় চিত্ত হামাক ।

শঙ্কৰ কহ ছাৰ বিবহ

ওতি জগ আধাক ॥

২০

বাগ—গোবী ।

বাম পৰম ধন চিস্তুল মন ভাই,
তনু চিস্তামণি বিফলেতি যাই ।
বিষয়ক স্তম্ভ শূকৰ কহোঁ পাই,
হৰি পদ সেৱা মানবী বিনে নাই ।
ঝুটা ঐচন জনম গোঞাই,
বিষয় কাচক মূলে মানিক বিকাই ।
ওহি পৰমতত্ত্ব বেদক বাণী,
কহত মুকুখমতি মাধব জানি ।

২১

বাগ—ধনত্ৰী ।

নাৰায়ণ কে গুণ জানব তোই ।
কবল কৰুণা নাথ মোই ।

সহস্র বয়নে গুণ গায়ত ভিনে ভিনে
বয়নে কৰত বখানা ।

তোহাৰি নামগুণ যশ মহিমাক
তবহু অন্ত নাহি জানা ।

মহামুনি চতুৰ বয়ন স্তব শঙ্কৰ
মোহিত যাকেৰি মায়া ।

চাৰিবেদ বিচাৰকয় আরত
যাকেৰি অন্ত নপায়া ।

সনক সনাতন আদি যোগীগণ
যাকেৰি মহিমা নজানা ।

হামো মৃকথ মতি কেমনে জানব গতি
তুহু মাধব গান৷ ॥

২২

বাগ—ধনশ্রী ।

নাৰায়ণ মাগৌ চৰণ বতি তেৰা ।
 ই তিনি ভূবন, তুমহি বৰঠাকুৰ,
 নাহি জানত মতি মেৰা ।
 ভূবন চতুৰদশ কায়া ফিৰত মেৰি
 বেৰি বেৰি অন্ত নহোই ।
 তাক তাক তাক ইবেৰি নাৰায়ণ
 থোৰে কৰুণা কৰ মোই ।
 সয়ল পাঙ্গী মহ হামো অধিকতম
 কমনে তৰিতে মেৰি আশা ।
 কহয় মাধৱ হৰি তুহৌ পতিত গতি
 ওহি মেৰি পৰম ভৰসা ॥

বাগ—ভাটিয়ালী ।

অগো মাই তোহাৰ তনয় যদুমনি ।
 বকাসুৰ বধি হাবি পৰম আনন্দ কৰি
 আইসে শুনা বংশীৰ ধ্বনি ।
 ভয়ঙ্কৰ বকগোট বজ্ৰৰ সমান ঠোট
 চুম্পি বহি আছে সাবধানে ।
 বায়ুবোৰে আসি ধায় গিলিল কৃষ্ণক পাই
 দেখি আমি মৰিলোঁ পৰাণে ।
 তালুত লাগিল হৰি পেলালে বাহিৰ কৰি
 সকল বালকে আছোঁ চাই ।
 পুখু আসে গিলিবাক ঠোটত ধৰিয়া তাক
 চিড়িয়া মাৰিলা যদুৰাই ।
 খানিকো নভৈল ঘাৱ, কৃষ্ণৰ নিকজ গাৱ
 দেখিয়া কোঁতুক পাইলা বৰে ।
 ধেনু বৎস আগ কৰি আনন্দে আসন্ত হৰি
 আমি সৰে আসিলোঁ লৱৰে ।

ব্রজত পৰিল জান কৃষ্ণে সবারো প্রাণ
নন্দ ঘৰে আসিলা হৰিষে ।

কৃষ্ণমুখ পদ্মমধু নেত্রে পিয়া ব্রজবধু
কৃষ্ণ শিৰে কুসুম বৰিষে ।

দেখি নন্দ যশোদাৰ আনন্দ নাহি পাব
কৃষ্ণক কোলাত লৈলা তুলি ।

মৰি যেন আইল প্রাণ কৰে পুত্র শিৰযাগ
প্রেমৰসে মজিল সমূলি ।

নিজ বৈবী মাৰি হৰি আসিলা কৌতুক কৰি
দেখি সবে ভৈলা আনন্দিত ।

মাধৱ মুকুখমতি কহে মোৰ হৰি গতি
হৰি পাৱে নিমজোক চিত ॥

বিৰিন্দাবনে খেলে যশোদা নন্দ ললনা ।

যো হৰি সকল ভুবন একু পালক, সো হৰি
বনে বৎস পালনা ।

কোটি মদন জিনি রাজত যদুমণি
 নর জলধর তনু শোহনা ।
 ত্রিবলিবলিত অঙ্গ ভঙ্গ কচিৎ বঙ্গ
 বসিক ভূবন মনমোহনা ।
 বাম বলিত ভুজ মূলে মিলিত বাম
 কপোল ভঙ্গুর দ্রব চালনা ।
 ঈষত ঈষত হাসি বংশী মধুর ধ্বনি
 মণিময় চূড়া ভালি টালনা ।
 নবীন গুঞ্জার হার, গলে গজ মুকুতার,
 মালা কদম্বকেলি দোলনা ।
 বঁতন মঞ্জীরমণি, বুৰয় চবণ সহ,
 মাধর কহ ভব ভুলনা ॥

২৫

বাগ—মাছর ।

শ্যাম চান্দ মুখ পেখলো মাই ।
 কদম্ব কান্ধে বহি ফিৰি ফিৰি চাই ।
 কদম্ব মালা গলে শোভিত ভালি,
 এতিনি ভূবন মোহন বনমালী ।

কুণ্ডল ডগমগি ঝলমল মোড়া,
ঈষত হাসি বসে মানস চোৰা ।
অমল কমলদল লোচন বাতা,
অপকুপ নিবমল কমন বিধাতা ।
সকল কলাবস সিন্ধু নাগেবা,
মাধৱ কহ গতি গোবিন্দ মেৰা ॥

২৬

বাগ—গোবী ।

ভালি নাচে মদন গোপাল ।
বজায় মোহন বেণু গলে বনমাল ।
অকণ চৰণ দুহৌ থমকে চলায়,
ঈষত ঈষত হাসি পঞ্চম গায় ।
শ্যামল সুন্দৰ চান্দ বয়ন বিকাশ,
কহয় মাধৱ দীন হৰিপদ দাস ॥

২৭

বাগ—ত্ৰী ।

শ্যাম মনোহৰ হৰয়ে নাগৰ জানে লো ।

হামাৰি জাঁবন কানু হাসি হৰল বে
কালো অঙ্গের তিনি ঠানে লো ।

জুব মদন ধনু চিত নিবেশিত
বন্ধিম নয়ন পঞ্চম বানে ।

অমিয়া মধুৰ বাণি মোহমন্তৰ জলি
ঘনে ঘনে কৰতু সন্ধানে ।

মোহন বংশীৰ গানে হৰল চেতন মন
মৰম ভেদল বৰ টানে ।

কহয় মাধৱ মাই কানাই জীৱন বিনে
কভো নাহি বহত পৰাণে ॥

২৮

বাগ—শ্রী ।

গোকুল আজু গোপাল বিনে ভয়ো আন্ধিয়াবি ।

উগত সুৰ দূৰ গয়োৰে মূৰাৰি ।

হাৰাৰি জীবন দূৰ গয়োৰে গোবিন্দ,

নয়নে নেদেখোঁ আৰ পদ অৰবিন্দ ।

ৰবি বিনে দিন নোহে জল বিনে মীন,

হৰি বিনে গোপীৰ জীবন ভেল ক্ষীণ ।

ধৰণী লুটিয়া গোপী ফোকাৰে সঘন,

কহয় মাধৱ গতি নন্দকু নন্দন ॥

২৯

বাগ—কৌ ।

উঠৰে উঠ বাপু গোপাল হে, নিশি পৰভাত ভেল ।

কমল নয়ন বুলি ঘন ঘন, যশোৱা ডাকিতে লৈল ।

মোৰ প্ৰাণ ধন স্নানন্দ বয়ন

গাৱ চালি তেজ নন্দ ।

সব পুঙ্খবর শিবর ভূষণ
 ত্রমিসে বাপু গোবিন্দ ।
 মোর পুন বুলি যশোরা গোরালী
 বুকে বান্ধি কোলে লৈল ।
 বয়নে চুস্বন করি ঘন ঘন
 আনন্দে মগন ভৈল ।
 সিদ্ধ মুনিগণে চিন্তিয়া নপারে
 সো হরি যশোরা কোলে ।
 ত্রিজগত পতি ভকতি মিলন
 মুকুথ মাধরে বোলে ॥

৩০

বাগ—শ্রাম ।

তেজবে কমলাপতি পবভাত নিন্দ,
 তেবি মুখ চান্দ পেখোঁ উঠবে গোবিন্দ ।
 বজনি বিদূবে দিশ ধরলি বরণ,
 তিমির ফিড়িয়া বাজ ববিব কিরণ ।

স্নাতপত্র বিকশিত ভ্রমরা উডাই,
 ব্রজবধূ দধি মখে তুরাগুণ গাই ।
 দাম স্নদামে ডাকে তেৰি লৈয়া নাম,
 হেৰ দেখ উঠিয়া আঁসিল বলোৰাম ।
 নন্দ গেল বাথানে গোরাল গেল পালে,
 স্নবভী চাৰিতে লাগে উঠবে গোপালে ।
 স্কীৰ নবনী লৈযো শিজা বেত বেণ,
 সকালে মেলিযো বৎস হান্সালারে ধেণু ।
 কহষ মাধর মাই কিনো তপসাইলা,
 ত্রিজগত পতি হৰি বাখোরাল পাইলা ॥

৩১

বাগ—সিন্ধুবা ।

জয় জয় বাম বাঘর বঘুকুল পঙ্কজ
 দিনকর বাম মুবাৰি ।
 যো পদ কমল স্নবান্ধবে সেরত
 সকল ভূবন অধিকাৰী ।

বালি ঘালি পালি স্ত্রীকবি কপি

বাৰিধি বাকুল সেতু ।

নিশাচৰ সাতে দশানন যাতন

জগজন মঙ্গল হেতু ।

জানকী লক্ষণ স্ত্রীকবি বিভীষণ

মাকতি সব সৈন্য সাতে ।

পুষ্পক যানহি আসি আপোন

ভজো নবপতি বধু নাথে ।

শিবে শশী মণ্ডল ছত্র স্নানিষ্ঠ

শ্বেত চামৰ দোহো দোলে ।

মিলিল মহোৎসৱ পৰম কোলাহল

সবলোই মঙ্গল বোলে ।

শঙ্খ মৃদঙ্গ মুকুজ ধ্বনি বাজত

দুম দুম দুন্দুভি বোলে ।

পঞ্চ শৱদ শুভ মিলিল মহোৎসৱ

জয় জয় বাঘৰ বোলে ।

ব্রহ্মপুৰন্দৰ হব মুনি কিম্ব

চাৰণ মিলিল বজ্জে ।

বতন সিংহাসনে বসি বঘুনন্দন

বাজত জানকী সঙ্গে ।

নিভা নিৰঞ্জন জগজ্ঞান কাৰণ

বাম কপে অরতৰো ।

বঘুপতি চৰণ কমল ভঙ্গ মাধৱ

কহ গতি বাম হামাবা ॥

৩২

বাগ—তাট্মালী ।

বুঢ়া ভাই হৰি গুণ গাই নাচা ।

কোন দিন ঢলি শৰাব পৰয়,

আক কি বাট চাই আছ' ।

আয়ু দিলে তাটি হাতে লৈলে লাঠি

হাঠিতে নচলে পাৰ ।

ভাগিল মাণ্ডলী আগ গৈল ঢলি

ধনু ফান্দ দিলে গাৱ ।

ছাল সোটা সোট হাৰ গোটাগোট
কোটৰে লুকাইল আঁখি ।

তেজ বল মাংস গাৰতে লুকাইল
দেখিয়া নাপাৰা সাখী ।

শুখাই গৈল আত মুখে নাই মাত
দাস্তবো নাহি অৱস্থা ।

কাসে ঢুল ঢুল সৰি গৈল ঢুল
লৰবৰ কৰে মাথা ।

বিভৎস শৰীৰ আখি বুৰে নীৰ
তিনি থানে ভৈল বাগ ।

কহয় মাধৱ সবেও মৰিব
তথাপি বুঢ়াসে আগ ॥

৩৩

বাগ—ভাটিয়ালা ।

ডেকা ভাই কিসৰ হাৰষ তোৰ ।

চক্ষু নেদেখস, আনন্দে ভ্ৰমস, তোক পাইলে কালচোৰ ।

আছিলি ছৱাল ভৈল যুবাকাল,

কেনে তাত নাই মন ।

আপদৰ বন্ধু যতনে লৈয়ো

ৰাম নাম মহা ধন ।

আয়ু আদি কৰি যত ধনজন

সব কাল চোৰে হৰে ।

দেখি নেদেখস বুঢ়াক হাসস

ছৱাল কালতে মৰে ।

যৌবন গৰ্বক ঝাণ্টে পৰিহৰি

নামক লৈয়ো যতনে ।

কালৰ হাতত বৃদ্ধ যুবা নাই

কহয় ৰাম চৰণে ॥

ভটিমা ।

৩৪

জয় গুরু শঙ্কর সর্ব গুণাকর
যাকেৰি নাহি উপাম ।

তোহাৰি চৰণক বেণু শতকোটি
বাৰেক কৰোঁহো প্রণাম ।

দৰশিত সুন্দর গোব কলেবর
যেমন সুৰ পৰকাশ ।

সকল সভাসদ বঞ্জন যাকোব
দৰশনে পাপ বিনাশ ।

বিনে অঙ্গ ভূষণ পেখি সুশোভন
গহীন গম্ভীর ধীর মতি ।

আয়ত লোচন নয়ন বর সুন্দর
বয়ন চাঁদকহ জ্যোতী ।

লীলা গজগতি গমন বিলোকন
বাণী মেঘ গম্ভীর ।

পাষণ্ড মৰ্দন কলিকো কালে
যাকো সম নাহি ধীর ।

যোহি নাৰায়ণ মায়া বিস্তাৰি,
কক ত্ৰিজগত নিৰমাণ ।

সনক সনাতন যোগী যাকেৰি
মহিমা কবলু নজান ।

চাৰি বেদ শিৰোমণি মাজে
যাকেৰি চৰণ বিকাশ ।

সোহি দেৱক কয়লি কলিকো
শঙ্কৰ দেৱ পৰকাশ ।

ত্ৰিভুবন বন্দন দৈবকী নন্দন
যোহৰি মাৰল কংস ।

জগজন ভাৰণ দেব নাৰায়ণ
শঙ্কৰ তাকেৰি অংশ ।

মায়া নবতনু ধৰি হৰি ভকতি
কয়লি বহু পৰচাৰ ।

সকল চৰাচৰ পালনকাৰী
যোহি দেৱকো দেৱা ।

চতুৰ বয়ন শিৱ সুপতি যাকেৰি
চৰণে কক নিত্য সেৱা ।

সব নব পাপ পয়োধি মজ্জল

তাহে কয়লি উদ্ধার ।

অব নিশি চাৰি বেদ বিচাৰি

বেকত কক হৰিনাম ।

যাকেৰি বয়নে মিলাই গাই

পাই মনোৰথ কাম ।

পণ্ডিত মানি বেদ বখানি

গৰব কয়লি চুব ।

গীত কবিত্বগুণ শঙ্কৰ দেৱৰ

কীৰ্তি গয়ো বহুদূৰ' ।

ত্ৰীযশ দান মান ভূত দায়া

সব গুণ সম্পন্ন ঠিক ।

ভকতক ভকতি দানে কক গুৰু

দায়া তনয় অধিক ।

হৰিক মূৰ্তি স্মৰ্তি মন মগন

মজ্জল আনন্দ সিদ্ধু ।

ঐসন নিৰমল হৃদয়ে বিকশিত

ভকতকুমুদ কুল ইন্দু ।

নিজ কুল তারি ভকতি বিস্তাৰি

বান্ধল হৰিগুণ সেতু ।

কলিয়ুগে পাপ পয়োধি সন্ন নব

তাৰণ কাৰণ হেতু ।

ভকতি ভণ্ডাৰ দ্বাৰ সব ছোৰি

মুকুতি কয়লি উদাস ।

এক শৰণ হৰি নাম ধৰম কহোঁ

ৰাজা কক পৰকাশ ।

কি কহব শঙ্কৰ দেৱৰ মহিমা

জানি অস্ত নপায় ।

যাকেৰি চৰণক ৰেণু শিৰে পৰশি

মুকুতি সুখ স্থখে পায় ।

মাধৱ দীন মৃকথমতি কহয়

বাণী শুন সব লোঁই ।

বিনে গুৰু চৰণ ভকতি বকতি

মুকুতি কবছ নহোঁই ।

ওহি পৰমতত্ত্ব বেদকে। বাণী

জানি নব নকৰ বিৰাম ।

ধৰমক কৰমক গৰবক বোধি
ডাকি বোলহু বাম বাম ॥

৩৫

টোটয় ।

মধুদানবদাৰণ দেৱ ববং
বব বাৰিজলোচন চক্ৰধবং ।
ধৰণীধৰধাৰণ ধ্যেয়পবং
পৰমার্থ বিজ্ঞানশুভ নাশকবং ।
কৰচূৰ্ণিত চেদিপ ভূৰিভগং
ভগভূষণকোৰ্চিত পাদযুগং ।
যুগনায়ক নাগৰ বেশকচিং
কচিবাংশপিধান শৰীৰ শুচিং ।
শুচিচামৰ বায়ুনিষেব্যতনুং
তনুমধ্যগ দেহ স্তবেশ হনুং ।
হনুমন্তহৰাশ সহায় বতং
ৰতিৰাজপৰায়ণ শত্ৰুনতং ।

নতবৰ্ত্তুল স্থূল সুদীৰ্ঘ ভুজং
 ভুজগাধিপ্ৰপশয়ানমজং ।
 অজবামৰ বিগ্ৰহ বিশ্ৰুতং
 গুৰুগোধন কামদ কল্পতকং ।
 তৰুণীমনমোহন সৰ্ববশুভং
 শুভমঙ্গল দায়ক নীলমিতং ।
 উভকুন্তজ মৌক্তিক মাল্য বহুং
 বহুলোৰসমিষ্টজ সৰ্বব সহং ।
 সহজায়তি পদ্মদলাক্ষচিদং
 চিদানন্দবিনোদন বেদবিদং ।
 বিদুষামনমণ্ডল কন্থগলং
 গলশোভিত কোন্তুভতীমবলং ।
 বলভদ্র সহোদৰ সত্যবপুং
 বপুনিদ্দিত বিশ্বসুৰাৰি বিপুং ।
 বিপুযুগপযুগপ দৰ্পহৰং ।
 হৰমৌলিনিযুযু পদাজপবং ।
 পৰলোক সহায় সহস্র মুখং
 মুখবালিকুলাকুল মাল্যসুখং ।

সুখমোক্ষদ দক্ষ বমাবমনং
 মনসোপরিমেয় সহস্রফলং ।
 ফলতোস্মি নতোস্মি নতোস্মি হবিং
 হবি বৈবী হতাশন ভোগ্য হবিং ।
 হাব কিম্বব শঙ্কব ঈশ পদে
 পদমিচ্ছন গায়তি চামৃত দে ॥

৩৬

ভৈরবো—চুংবা ।

প্রাতঃ সময়ে যশোরা জননী
 মুখ চুম্বিত শ্যাম জগারনকো ।
 উঠমেৰি লাল মদন গোপাল
 আরে তেৰে গোরাল বলারনকো ।
 অকটীয়া লেহ, মাখন চন্নত পুৰি
 মুৰাৰি লেহ শ্যাম বজারনকো ।
 বৃন্দাবনে যাহি আনন্দ কক
 যমুনা তটে দেখু চৰারন কো ।

ছোৰি ভুবন চলহু নন্দনন্দন
 গোধন চাৰণ কাৰণ বে ।
 দাম সুদাম সখা সব মিলত
 আনন্দে গোবিন্দ খেলি খেলারত বে ।
 শত শত বৎস বিমল সুবিমল
 নবীন চবীন লৱত বে ।
 শিঙ্গা উপাঙ্গ বেণু মুহ বাজত
 হেৰি গোৱাল ভুলারত বে ।
 গিৰিপতি ধ্যান তেজি অবধান
 মুৰবীক সান নিমোহিত বে ।
 তুহু জগন্নাথ কি দাস কি মাধৱ
 মুহ ভৰি বাম কহাৱত বে ॥

গুণমালা ।

৩৭

ষোষা ।

বাম নিবঞ্জন পাতক ভঞ্জন ॥

পদ ।

নমো নাৰায়ণ	সংসাৰ কাৰণ
ভকত তাৰণ	তোমাৰ চৰণ ।
তুমি নিৰঞ্জন	পাতক বঞ্জন
দানৱ গঞ্জন	গোপিকা ভঞ্জন ।
বেদান্ত গায়ক	বংশী বায়ক
জগত নায়ক	মুকুতি দায়ক ।
ভকতৰ ঋদ্ধি	কৰা সৰ্ববসিদ্ধি
বিধাতাৰ বিধি	দীন দয়ানিধি ।
ভকত বোচন	দুঃখ সঙ্কোচন
পাতক মোচন	কমল লোচন ।
দৈত্য অন্তকাৰী	গোবৰ্দ্ধনধাৰী
ভব ভয়হাৰী	তুমিসে মুৰাৰী ।
কালিক দমিলা	পূতনা শুসিলা
দেৱক তুষিলা	ব্ৰজক ভূষিলা ।
কেশীবৎস বক	সমস্ত দৈত্যক
লগাইলা চমক	ডকাইলা ষমক ।

তুমি বাবদ্বাৰ	হুয়া অৱতাৰ
পৃথিবীৰ ভাৰ	খঙিলা অপাৰ ।
ইন্দুক দমিলা	ব্ৰহ্মায়ে নমিলা
বনত ভ্ৰমিলা	গোপীক ক্ৰীড়িলা ।
পশি বঙ্গশাল	যত মহামাল
কৰিয়া আশ্ফাল	বধিলা গোপাল ।
তজুগুণ নাম	ধৰ্ম্ম অনুপাম
মোক্ষ অৰ্থ কাম	সাধা প্ৰভুৰাম ।
মাৰি দশগ্ৰীৱ	জনকৰ জীৱ
পাইলা সদাশিৱ	তুমি জগজীৱ ।
তোমাৰ চৰিত্ৰ	পাতকীৰ মিত্ৰ
পৰম পবিত্ৰ	কৰিলা বিচিত্ৰ ।
পতিত পাৱন	এভৱ ভাৱন
অস্থৰ দাৱন	তুমিসি বামন ।
অগতিৰ গতি	ত্ৰিজগত পতি
তোমাৰ ভকতি	থাকোক সম্প্ৰতি ।
শ্যামল শৰাব	জলদ কচিব
গহীন গম্ভীৰ	গুণৰ মন্দিৰ ।

কুণ্ডলে মণ্ডিত	অশ্রুৰ দণ্ডিত
পাতক খণ্ডিত	তুমিসি পণ্ডিত ।
দাবিদ্র্য মৰ্দন	কৰুণা সদন
বংশী বদন	মূৰতি মদন ।
হাস্ত দৰিশন	পাপ কৰিষণ
দোষ মৰিষণ	কাম বৰিষণ ।
জগত আধাৰ	দৈবকী কুমাৰ
সংসাৰত সাৰ	চৰণ তোমাৰ ।
তুমি ভগৱন্ত	মহিমা অনন্ত
তাৰিলাহা সন্ত	পুৰুষ মহন্ত ।
তুমি স্নবৎসল	পুৰুষ নিছল
নাহি কিছু ছল	ভকত বৎসল ।
তুমি অৱতৰি	অশ্রুৰ সংহৰি
সৃষ্টি আছা ধৰি	দেৱ শ্ৰীহৰি ।
অঘাশ্রুৰ ঘালি	মহা বলশালী
দমিলাহা কালি	তুমি বনমালী ।
কৰি পৰাভৱ	খেদাইলা দানৱ
ভকত বান্ধৱ	তুমিসি মাধৱ ।

কৰি অবিচ্ছেদ	দৈত্য কৰি ভেদ
খণ্ডিলাহা খেদ	উদ্ধাৰিলা বেদ ।
জগতক বশ্য	কৰিলা অবশ্য
ভৈলা মহামন্ত্ৰ	ব্ৰহ্মাৰ নমন্ত্ৰ ।
তুমি মহা হংস	আহি নিজ অংশ
ছয়া যদুবংশ	বধিলাহা কংশ ।
জগত নিঃশেষ	সৱাত প্ৰবেশ
ভৈলা স্মৰীকেশ	নাজানি উদ্দেশ ।
তুমি গীতাম্বৰ	কৰি আড়ম্বৰ
বধিলা সম্বৰ	প্ৰভু বিশ্বম্বৰ ।
তুমি সি অচ্যুত	আনন্দে আপ্নুত
ভকত বহুত	কৰিলা মুকুত ।
ধৰি মন্ত্ৰকায়	সত্যব্ৰত ৰায়
প্ৰলয় অপায়	তাৰিলা লীলায় ।
কুৰ্ম কলেবৰ	ধৰিলা মন্দৰ
মথিলা সাগৰ	নভৈলা ভাগৰ ।
ববাহ শৰীৰে	উদ্ধাৰি ভূমিৰে
হিৰণ্যাক্ষ বীৰে	মাৰিলাহা চিৰে ।

নবসিংহ কপে	ভৈলা দিব্য বপু
বধিলাহা বিপু	হিবণ্যকশিপু ।
ভৈলা অদিতিত	বামন উদিত
মূকতি ললিত	বলিক হলিত ।
যামদগ্নি বাম	কৰি চায়ে চাম
ক্ষত্রিয়ৰ নাম	নথৈলা সংগ্রাম ।
ভৈলা কোশল্যাত	শ্রীৰাম জাত
বারন বিঘাত	কবিলা লঙ্কাত ।
বাম হলধৰ	বোহিণী কুমার
মাৰিলা ইতৰ	দ্বিবিদ বানৰ !
বুদ্ধকপে ছন	কৰি বেদগণ
মুহিলাহামন	তাজিয়া সজন ।
ছয়া কল্কি চণ্ড	যতেক পাষণ্ড
কৰি খণ্ড খণ্ড	বিহিলাহা দণ্ড ।
ধৰি বাবস্বাৰ	দশ অৱতাৰ
পৃথিবীৰ ভাৰ	খণ্ডিলা অপাৰ ।
কৃষ্ণৰ কিস্কবে	বচিলা শঙ্কবে
হৰি হৰি নৰে	বোলা নিবন্তবে ।

গাঁৱলীয়া গীত ।

৩৮

সীতা বাৰমাহী ।

ঘোষা ।

হাঁ প্ৰভু দয়াময় সংসাৰৰ সাৰ ।
বাংস কুলক প্ৰভু কৰিলা উদ্ধাৰ ॥

পদ ।

বৈশাখৰ মাসতে নিতে নানান্ পুষ্পময় ।
বাম ৰাজা হবোক বুলি সৰ্বলোকে কয় ॥
তাহাত দাৰুণ বিধি দেবৰ লিখন ।
ভৰতক ৰাজ্য দিয়া বাম গৈলা বন ॥ ১ ॥
জেঠোৰে মাসতে বাম সীতায় সহিতে ।
দেখিয়া স্তবৰ্ণমৃগ পাশাক খেলিতে ॥
তাহাক বধিতে গৈলা শ্ৰীৰাম লক্ষ্মণ ।
শূন্য গৃহ পাই সীতা হৰিলা বাবণ ॥ ২ ॥

আহাৰেৰ মাসতে হয় ঘন বৰিষণ ।
 আমাসাক চাৰি গৈলা বাম নাৰায়ণ ॥
 পাপীষ্ঠ বাবন বাজা দুফট দুৰাচাৰ ।
 মিঠা ফল দিয়া সীতাৰ ছাপিল ওচৰ ॥ ৩ ॥
 শাওণৰ মাসতে দেৱে বৰিষে গন্তীৰে ।
 কলোথ্য (৭) মৃগৰ বাৰ শুনো সুললিতে ॥
 নানা পুষ্প ফুলে ফুল গন্ধে ভৈলা ভোল ।
 ভ্ৰমৰে নাছাৰে নিকট ফুলৰ লৈতে ঝুল ॥ ৪ ॥
 ভাদৰ মাসত সীতা দেখিল স্বপন ।
 সমুদ্ৰ ছেড়াই আহিল পৱননন্দন ॥
 পাইবোহোঁ প্ৰভুৰ বাৰ্তা সকল বিবৰণ ।
 বাম বাম বুলি সীতা জুৰিলা ক্ৰন্দন ॥ ৫ ॥
 সূৰ্য্য মৃগক দেখি হাতে লৈয়া শৰ ।
 আমাক ছাড়িয়া গৈলা বাম গদাধৰ ॥
 কোন বিধি লেখি থৈছে মোৰ নাম সীতা ।
 ভাবোতে চিন্তোতে মোৰ দেহ ভৈল তিতা ॥ ৬ ॥
 কাৰ্ত্তিক মাসতে ভৈলা অৰুণ উদয় ।
 আমাক ছাড়িয়া গৈলা বাম দয়াময় ॥

কৰ্ম্মবন্ধে বন্দি হৈলোঁ বান্ধসৰ ঘৰে ।
 উদ্দেশ নাপাওঁ মই কৰ্ম্মদোষ মোৰে ॥ ৭ ॥
 আঘোন মাসতে শীতগুণে পৰে জাৰ ।
 স্বামী ভাবি স্বামীৰ চৰণ কৰোঁ সাৰ ॥
 স্বামী বিনে গতি নাই ভৱঁ তৰিবাৰ ।
 বাম বিনে স্বামী নাই সুন্দৰী সীতাৰ ॥ ৮ ॥
 পুহৰ মাসতে জাৰগুণে পৰে শীত ।
 তথাপি নখণ্ডে সীতাৰ মনৰ বাঞ্ছিত ॥
 পেঙ্গুৱা বৰণ সীতা অঙ্গত মাখিয়া ।
 যমুনাক যায় সীতা কান্দিয়া কান্দিয়া ॥ ॥
 মাঘৰ মাসত জাৰ অতি বিপৰীত ।
 ভালুক বান্দৰগণ ভৈলা সচকিত ॥
 মন্দোদৰী কয় বজা ঘটালি প্ৰমাদ ।
 আপুনি মজালি প্ৰভু ! লঙ্কা হেন বাজ ॥ ১০ ॥
 ফাগুন মাসতে উঠে অৰুণ আকাশে ।
 সমুদ্ৰে বান্ধিয়া বামে বধিলা বান্ধসে ॥
 পহিলা বণত পৰিলেক ইন্দ্ৰজিত ।
 তথাপি নখণ্ডে সীতাৰ মনৰ বাঞ্ছিত ॥ ১১ ॥

চৈত্র মাসে মঙ্গলাপূজাৰ অৱসানে ।
 সমুদ্ৰ বান্ধিয়া বামে বধিলা বাবণে ॥
 বিভিন্নে দিলেক সোণাৰ লঙ্কাপুৰী ।
 দাসী কৰি দিলা বামে বাণী মন্দোদৰী ॥ ১২ ॥

৩৯

বাম বাব-মাহী ।

ঘোষা ।

হা প্রভু ! বঘুনাথ সংসাৰৰ সাৰ ।
 বান্ধস কুলক প্রভু ! কৰিলা উদ্ধাৰ ॥

পদ ।

আঘোন মাসতে বামে মনে কৈল চিন্তা ।
 কি মতে বধিবো আমি সঙ্গে লৈয়া সীতা ॥
 কান্দে দশৰথ ৰাজা আৰ্ত্তনাদ হয় ।
 কৌশল্যা শুমিত্ৰা কান্দে পুত্ৰক লাগিয়া ॥ ১ ॥

পুহৰ মাসতে বামে মনে কৈল সাৰ ।
 অযোধ্যাৰ নৰ আসে বামে দেখিবাৰ ॥
 লক্ষ্মণক লৈয়া বাম সজ্জত কৰিয়া ।
 ভৰতক ৰাজ্য ভাৰ দিলেক সপিয়া ॥ ২ ॥
 মাঘৰ মাসতে বাম দিগম্বৰ বাস ।
 শীতল কদম্বতলে খাটিলে প্ৰবাস ॥
 লক্ষ্মণ উঠিয়া বনে বামক বুজায় ।
 বিধিৰ লিখন দাদা খণ্ডন না যায় ॥ ৩ ॥
 ফাগুন মাসত বামৰ পেটে লাগে ভোক ।
 শৰধনু ভূমিত থৈ চৰিলা বৃক্ষত ॥
 লাফে উঠে লাফে নামে পাৰে বৃক্ষৰ ফল ।
 কুৰাইয়া লয় লক্ষ্মণ যত গাৱৰ বল ॥
 পূৰ্বকালৰ কথা বাম স্মৰণ কৰিল ।
 যতে বাম ততে অযোধ্যা সেই কথা হৈল ॥
 কত কত মুনিগণ যাই সেই ঠাই ।
 বামক ভক্তি কৰি কতেক বুজাই ॥ ৪ ॥
 চৈত্ৰ মাসে বাম প্ৰভু ববিৰ প্ৰতাপ ।
 সীতায় বোলন্ত প্ৰভু লাগিল পিয়াস ॥

ওপৰে ববিৰ তাপ তলে তপত বালু ।
 নাপাৰে হাঠিতে সীতা স্নকোমল তনু ॥
 সীতাৰ কান্দন দেখি বামৰ লাগে দয়া ।
 বৃক্ষডাল ভাঙ্গি বাম ধৰিলন্তু ছাঁয়া ॥
 বামে ভাঙ্গে বৃক্ষডাল লক্ষ্মণ ধৰে শিৰে ।
 তাৰ ছাঁয়াত সীতা দেবি চলে ধীৰে ধীৰে ॥
 বাম যাই আগে আগে লক্ষ্মণ যাই পাছে ।
 জলখাবা সীতা আগে সৰোবৰ আছে ॥৫॥
 বৈশাখৰ মাসতে বাম যজ্ঞ আৰম্ভিল ।
 লাখে লাখে মুনিগণ তথাতে আসিল ॥
 মুনিগণে আসিয়া যে বুলিলন্তু বাণী :
 লাখে লাখে কাষ্ঠ খৰি আনিয়ো গোসানী ॥
 আকাশ পাতাল লৰে অগণিৰ ধ্বনি ।
 চাৰি দিশে মুনিগণ কৰে বেদ ধ্বনি ॥
 যজ্ঞ কৰি বাম প্ৰভু তুষ্ট ভৈলা মন ।
 মুনিক দক্ষিণা দিলা যত গান্ধীগণ ॥৬॥
 জেঠৰ মাসতে বাম নাই ঘৰ বাৰী ।
 দণ্ডকা বনত আছে সঙ্গে এক নাৰী ॥

সঙ্গ্রে এক নাৰী আৰু ভাই দুই নৰ ।
 পৰম আনন্দে থাকে অৰণ্য ভিতৰ ॥ ৭ ॥
 আহাৰ মাসে বাম প্ৰভু মনতে ভাবিল ।
 অযোধ্যা পুৰীৰ লোক আসিয়া ঠেকিল ॥
 অযোধ্যা পুৰীৰ লোক কৰে হাহাঁকাৰ ।
 তোমা অবিহনে আমাৰ দিনতে আশ্ৰাৱ ॥
 অযোধ্যা পুৰীৰ লোকে কৰে নানা স্তুতি ।
 জনমে জনমে হোক তোমাত ভকতি ॥ ৮ ॥
 শাওণৰ মাসতে ইন্দ্ৰে বৰধয় ধাৰে ।
 মাথাই হাত দিয়া ভাবে অৰণ্য ভিতৰে ॥
 পিতৃবাক্য পালি আইনু ভাই দুইজন ।
 নিদাকণ মাতৃ বনে দিলা কি কাৰণ ॥ ৯ ॥
 ভাদৰ মাসত বৰ বিপাক মিলিল ।
 স্তবৰ্ণৰ মৃগ এক আসি দেখা দিল ॥
 মহাভয়ে মায়া মৃগ মাথা তুলি চাই ।
 কণেক থমকি মূলে দূৰত পলাই ॥ ১০ ॥
 আহিণ মাসত ধৰি বচন সীতাৰ ।
 ধনুধৰি যাই বাম মৃগ মাৰিবাব ॥

লরবি পশিল মৃগ অতি ঘন বন ।

ৰামৰ সদৃশ মৃগে চেষ্টাই ঘনে ঘন ॥ ১১ ॥

কাতিৰ মাসতে ৰামে লক্ষ্মণক কৈলা ।

ৰাক্ষসে বধিলে মোক তুমি কত গৈলা ॥

সীতা বোলে শুন লক্ষ্মণ আমাৰ বচন ।

অকল সবে গৈয়া প্রভু হাবাইলা জীবন ॥

লক্ষ্মণ বোলে জগতত আছে কোন বীৰ ।

আমাৰ দাদাৰ স্পৰ্শ কৰিবে শৰীৰ ॥

সীতা বোলে তোৰ বাপু আশয় নোহে ভাল ।

মুখত অমিয়া পেট ভৰা হলাহল ॥

আগে গৈলা ৰামচন্দ্র পাচত লক্ষ্মণ ।

কাতি শুক্ল পক্ষে সাতা হৰিলা বাবণ ॥

বাৰ মাসত তেৰ চাঁদ মাহে মাহে তিথি ।

ইটো গীতৰ নাম হৈছে ৰাম বাৰ মাহী ॥ ১২ ॥

শান্তি বাৰমাহী ।

৪ ।

ঘোষা ।•

কি বাধে কান্দে হৰি ॥

পদ ।

আঘোণ মাহতে শান্তি দ্বিতায়াৰ জোন ।
ষোড়শ বছৰে শান্তি লভিলা যৌৱন ॥
সতৰ বছৰে শান্তি বয়স দিলা ভাটি ।
বুঢ়া হৈলা বৃদ্ধা হৈলা হাতে দিলা লাঠী ॥ ১ ॥
পুহৰ মাহতে শান্তি আতি এৰ কুৰা ।
প্ৰাণনাথে জীৱনাথে খেলে পাশা জুৱা ॥
পাশাখেলে জুৱা খেলে পাশাত নেদে গাল ।
কৈক এৰি গৈলা প্ৰভু বিনন্দ গোপাল ॥ ২ ॥
মাঘৰে মাহত শান্তি ধৰমৰ তিথি ।
চিনানকে গৈলা শান্তি ভাগিনা সহিতি ॥
আগ হাতে জল ফুল অগুরু চন্দন ।
জলত নুমিয়া শান্তি জুৰিলা ক্ৰন্দন ॥ ৩ ॥

ফাগুনৰ মাহোতে শাস্তি দেউলৰে যাতৰা ।
 তাৰ উপৰে তুলি থৈছি ইমঠ মগৰা ॥
 মগৰথৈছি হৰি থৈছি টানিছে মহৰা ।
 তাৰ তলে বহি আছে দেৱ শ্ৰীহৰি ॥ ৪ ॥
 চৈতৰে মাহত শাস্তি পকি সৰে বেল ।
 সেই বেলক লই সাউদে বনিজকে গেল ॥
 বনিজক যাই সাউদে কিবা পাইলে নিধি ।
 পকা দালিমৰে ফল খাইতে নেদে বিধি ॥ ৫ ॥
 বৈশাখ মাসতে শাস্তি দেউতাৰে গিৰ্জনি ।
 সেই গিৰ্জনি শুনিয়া মৰিছে দেৱজানি ॥
 সিও মৰছে উজান ধৰি বছৰে একবাৰ ।
 মই অভাগিনী নাৰী সেই পটন্তৰ ॥ ৬ ॥
 জ্যৈষ্ঠোৰে মাহতে শাস্তি জেউঠা বৰি খৰ ।
 বনৰে হৰিণা পহু সিও চাপে ঘৰ ॥
 বাকে বোলোঁ আপোন আপোন সিজনো হয় পৰ ।
 মই অভাগিনী নাৰী সেই পটন্তৰ ॥ ৭ ॥
 আহাৰ মাহতে শাস্তি অতি বৰিষণ ।
 সোনাৰ পালঙ্গে শাস্তি কৰিলা শয়ন ॥

সোনাৰ পালঙ্গে শাস্তি নাহিলা ঘুমটি ।
 উঠোঁতে বহোঁতে শাস্তি পোহাইলা বাতি ॥
 আকাশত চন্দ্র নাই নিজিলিকে তৰা ।
 ঘিৰা নাৰীৰ পুৰুষ নাই জায়ন্ততে মৰা ॥ ৮ ॥
 শাওণ মাহতে শাস্তি কৰানৰে দিন ।
 মাই বাপেৰ ঘৰত শাস্তি কৰা কত দিন ॥
 মাই বাপেৰ ঘৰত শাস্তি নুযুৰাই গার ।
 স্বামী হেন দেখি শাস্তি পখালিবে পার ॥ ৯ ॥
 ভাদৰ মাহতে শাস্তি ভইদা বৰি থৰ ।
 নদী শুখাল নালা শুখাল পৰিল বালি চৰ ॥
 কোঁৱা বাৰে কুলি বাৰে বাৰে বাজ হাঁহ ।
 হেলাই গোৱালোঁ শাস্তি এইবাৰ ছয়মাহ ॥ ১০ ॥
 আহিন মাহতে শাস্তি দেবী পূজা খাই ।
 হাই পাৰ খাই দেবী বাপৰ ঘৰে যাই ॥
 হাঁহ দিলাক পাৰ দিলাক ছাগল জাকে জাক ।
 যৈতে আছাঁ দয়াল প্রভু ! তৈতে ভালে থাক ॥ ১১ ॥
 কাতিৰে মাহতে শাস্তি কাতিয়ান ধানৰ থোৰ ।
 বাৰ মাহৰ বাৰ গীত গাইতে নেপাই ওৰ ॥

বাৰ মাহৰ বাৰ গীত গাওঁৰে বনিয়া ।

ই গীতক বৰ্ণাইছে কুনি ফুলৱন্তী কন্যা ॥

ফুলৱন্তী কন্যা ন হয় জগতৰে বাপ ।

গাওঁতাৰ মুকুতি চৰে শুনাৰ খণ্ডে পাপ ॥ ১২ ॥

নাম ঘোষা ।

৪১

মুক্তিত নিস্পৃহ যিটো সেই ভকতক নমো

বসময়ী মাগোহোঁ ভকতি ।

সমস্ত মস্তক মণি নিজ ভকতৰ বশ্য

ভজো হেন দেৱ যদুপতি ।

মৎস্য কুন্দ্ৰ নবসিংহ বামন পৰশুৰাম

হলিৰাম বাবাহ শ্ৰীৰাম ।

বুদ্ধ কল্কি নামে দশ আকৃতি ধৰিছাঁ কৃষ্ণ

তযুপাৰে কৰোহোঁ প্ৰণাম ।

একান্ত ভকত সবে নিগুণ কৃষ্ণৰঞ্জন,

গাৱে সদা বসিয়া যথাত ।

বৈকুণ্ঠকো পৰিহৰি যোগীৰো হৃদয় এৰি

থাকা হৰি সাক্ষাতে তথাত ।

অব্যক্ত ঈশ্বৰ হৰি কিমতে পূজিব তাক,

ব্যাপকত কিবা বিসৰ্জন ।

এতাবস্ত মুৰ্ত্তি শূণ্য • কেন মতে চিন্তিবাহ,

ৰাম বুলি শুদ্ধ কৰা মন ।

কৰ্ম্মত বিশ্বাস যাৰ হিয়াত থাকন্ত হৰি,

অতিশয় দূৰ হোন্ত তাৰ ।

দূৰতো বিদূৰ হোন্ত অতঙ্কৰ থাকন্তেও

(সাক্ষাতে কৃষ্ণক পারে) শ্রবণ কীৰ্ত্তন ধৰ্ম্ম যাৰ ॥

কৃষ্ণ হৰি ৰাম হৰি ৰাম ৰাম ৰাম ।

অনন্ত অচ্যুত সনাতন নাৰায়ণ প্রাণ ॥

গোবিন্দ গোবিন্দ গোবিন্দ গোবিন্দ

গোবিন্দ ৰাম মূৰাৰ ।

অনন্ত কোটি ব্রহ্মাণ্ডৰ হৰি অধিকাৰা ॥

গোবিন্দ বাম মূৰাৰি মূকুন্দ বাম মূৰাৰি ।

ভকতি বোচন দুখবিমোচন ভকতৰ ভয়হাৰী ॥

পৰম পুৰুষ পৰম আনন্দ পৰম গুৰু মূৰাৰি ।

অনাদি অনন্ত অচ্যুত গোবিন্দ ভকতৰ ভয়হাৰী ॥

কীৰ্ত্তন ।

৪৩

ধূৱা ।

ত্ৰাহি দেৱ দামোদৰ যাদবানন্দ দীন দয়াশীল হৰি ।

কৰাহা নিস্তাৰ তোমাৰ চৰণে শৰণ পশিলোঁ আমি ॥

পদ ।

কৃষ্ণৰ বিক্ৰম

দেখি ঝঙ্কৰাজ

পৰম বিস্ময় মনে ।

স্বামী হেন জানি

বুলিবে লাগিলা

প্ৰণামি কৃষ্ণ চৰণে ॥

জানিলোঁ তোমাক জগত ঈশ্বৰ

তুমি সনাতন হৰি ।

সমস্ত ভূতৰ তুমি প্ৰাণ বল

জগতকে আছাঁ ধৰি ॥

শ্ৰম্ভাৰো শ্ৰম্ভা

তুমি সৰ্বব্ৰহ্মা

উদ্ধাৰি ধৰিলা ভূমি ।

জীবৰো নিযন্তা

পৰম আতমা

মৃত্যুৰো অস্তক তুমি ॥

জানিলো তোমাক

সেহি বধুনাথ

যিটো ইন্দ্ৰদেব মোৰ ।

সীতাৰ সন্তাপে

জগতৰ বাপে,

কৰিলা পয়ান ঘোৰ ॥

ষাৰ মহা ক্ৰোধে

কটাক্ষতে গ্ৰাহে

সাগৰ কল্লোল কৰে ।

লঙ্কাক লাগিয়া

মাজে বাট দিলা

ডৰিয়া আঁত সাগৰে ॥

জানকীৰ হেতু

বান্ধিলাহা সেতু

দহিলা লঙ্কা নগৰী ।

আইবে চেনেহৰ মৰা চবাই হালি,
দৌলৰ চৌপাশে চৰে ।

হস্তীৰ গমনে আই নামি আহে
নগৰ ফুৰিবৰে মনে ॥

পাত্ৰৰ ঠাকুৰ আছে হালি জালি
গোসাঁনী কৈলাসে যায় ।

এই নো জহেকালি শীতলা গোসাঁনো
বট-চাই আনিলে বাই ॥

লগত লৈ আহিছে জাতি চন্দন
সবাকৈ যাব পিন্ধাই ।

অগ্নিক চন্দনৰ এছাটি মাৰিব
লৈ যাব শৰীৰ জুৰাই ॥

এই নো জহে-কালি তলে বোকা বালি
কি কই পাৰহল্য গই ।

সোণৰ নাও খনি কপৰ বঠা খনি
বটচাই আনিলে বাই ॥

উজাই আহিছে আইৰ সাত ভনী
বালিত সাজিছে বভা ।

বাইজো নলবে দুৰ্গাক শাঁড নকবে
 মহাদেউৰ আগতে কোৱা ॥
 আই আহিবৰ হল বছদিন
 মহাদেউ পঠাইছে খেদা ।
 যোৱানে নেযোৱা মা ভগৱতি
 কৈলাস হইছে সুদা ॥

—
 ৪৫

আসনত বহি আইয়ে মেলি দিছে ভৰি ।
 চৰণত পৰি কান্দে বাগাৰ বাগৰি ॥
 আসনতে বহি আইয়ে ফুলৰ ললে লেখা ।
 গোপিনীয়ে স্তুতি কৰে আয়ে দিছে দেখা ॥
 আসনতে বহি আইয়ে চোপাশে চায় ।
 অসুৰৰ সেনা সকল বিভঙ্গে পলায় ॥
 আসনৰ চোপাশে ঘটৰ শাৰী শাৰী ।
 ঘট ডুবাই বস ঢালে কৈলাস-ঈশ্বৰা ॥
 আসনৰ চোপাশে চপা নাগেশ্বৰ ।
 মলমলি বাস আহে গোসাঁনী সবৰ ॥

আসনৰ চোপাশে ফুলিছে টগৰ ।
 পূজা নিদি আই মাতৃক লগাইছে জগৰ ॥
 শীতলাৰ ঘৰখনি বকুলৰ জালী ।
 কিবা পূজা দিব লাগে নেক্সানিলোঁ আমি ॥
 শীতলা মাতৃক আমি অতি কাতৰ কৰোঁ ।
 অনুগ্রহ কৰা মাতৃ চৰণত ধৰোঁ ॥
 শীতলা শীতলা বুলি চৰণে পশিলোঁ ।
 বিস্ফোটক ভয় হস্তে ইবাৰ ৰাখিও ॥
 স্তুতি নতি ভগৱতি নেপাওঁ সেৱাৰ ভাও ;
 আপুনি সম্ভাষণ হোৱা জগতৰে মাও ॥

আইৰ পাৱ মছা কপাহি গামছা,
 আইৰ কলি কটা পিৰা ।
 বৰ আইক পাচিছে সক আই আহিছে
 ফুলবাৰীৰ দেওঘৰৰ পৰা ॥

পিছলাৰ পানী তোলাগৈ ভবানী,

তামৰ কলসী লই ।

ছঅঁৰা ব্ৰাহ্মণে চণ্ডীপাঠ কৰিছে

ভবানীক আসনত থৈ ॥

পিছলাৰ ঘাটে আয়ে স্নান কৰে,

লাহৰ ছুলি টাৰ মেলি ।

যাউতী যুগীয়া আইৰ শৰণীয়া

পৰলৈ নিদিবা মেলি ॥

দুখীয়াৰ ঘৰলৈ আইলোক আহিছে

দিবলৈ নাইকিয়া একো ।

মুৰব কেশ চিঙ্গি পাও মলাচমে

দেহৰ পাৰি দিমে সাকোঁ ॥

উভলা গছক আয়ে কই গৈছে

আইৰমান ধৰমী নাই ।

কি চৰাই নাচিছে আয়ে ফুল বাচিছে

দুখীয়াৰ ঘৰ সোমাই ॥

চোতালৰ দূৰৰি মই তোলাঁ চাপৰি,

আই আহিবৰ শুনি ।

অলপ মতিয়া আই কুমলীয়া

চোরঁৰো আনিছে ঢুলি ॥

উভলা আহতক আয়ে কই গলে

আইৰমান ধৰমী নাই ।

দুখীয়াৰ পুতলা আইয়ে তুলি দিলে

আইৰমান ধৰমী নায় ॥

আইৰ নাম শীতলা দুখীয়াৰ পুতলা

দিযোৱাঁ বুকু জুৰাই ।

বিধতাই স্ৰজিলে মাৰে জন্মালে

আয়ে পাগত তুলি যায় ॥

সতৰাই তুলিবা আই ভগৱতী

জীৱই বৰ দুখ পাই ।

বৰ নৈৰ মুখতে নাও ভৰা দিছে

টুনি নৈৰ মুখলৈ চাই ॥

বাটত লগেপাই গণকে স্তম্বিলে

কি ফুল বাচিলা আই ।

বাচোঁ সৰুমুগি বাচোঁ বৰ মুগী

মানুহে চিনি নেপাই ॥

আইব ফুল বাবীত কোন মো সোমালে
নিচিঙ্গি চিঙ্গিলে কলি ।

এইবাবব দোষ ক্ষমা ভগবতি
মাতো চবণত ধৰি ॥

উজাই আহিলে আইবে সাতেভনী
বালিত পুতিলে খুটি ।

ভটিয়াই যোরাগৈ আইবে সাতেভনী
গোপিনী করিছে স্ততি ॥

উজাই আহিছে আইবে সাতেভনী
বালিত করিছে বাসা ।

প্রাণীৰ বিকল দেখি আই ভগবতী
আপনি লগাইছে ঘোৰা ॥

উজাই আহিলে আইবে সাতেভনী
নারত গুটি ফুলব তোৰা ।

গুটিকৈ আনিছে মুঠিকৈ বিলাইছে
অচিনকৈ মনুষ্যৰ পৰা ॥

দৌলত সোমাই সোধে মহাদেউ
পার্বতী গহবত নাই ।

তুমিকি নেজানা জটীয়া মহাদেৱ

আয়ে ফুৰে পূজা খায় ॥

দৌলতে উঠি চাই মহাদেৱ

বেলত পৰি আছে চুঁয়া ।

দুৰ্গা আই ভদ্ৰা আই দুয়ো আইকে পাঁচি

প্ৰাণীক কৰি আই দয়া ॥

বাটত লগে পাই মহাদেৱ সুধিছে

আইব ভোজন কিহে হয় ।

মোৱামাছ পকনি খৰিচা শুকনি

আইব ভোজন এয়ে হয় ॥

মোৰ আই কমলফুল কি দিলে হব জুব

আয়ে জুব নকৰে মানে ।

মানুহৰ পোৱালী তুলিব নোৱাৰি

আয়ে নোতোলে মানে ॥

এ ঠাকুরাণী আই তোমাৰ নীলাচলে বতি ।

দুখানি চৰণত প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ বক্ষা কৰা ভগৱতী ॥

এ ঠাকুরাণী আই ৰাতিকে কৰালা দিন ।

এক হাতে লৈলা কৈলাশৰ টোপাৰি আন হাতে

লৈলা বীণ ॥

এ ঠাকুরাণী আই আকাশে বুলিলে বই ।

যিঠাইতে সিঠাইতে তোৰ প্ৰাণ বৈবী নাৰায়ণ জন্মিছে গই ॥

* * * *

বৰআঠ কেতেকী এ সকআঠ কলৈ গল ।

ভয় নকৰিবা ভয়াত্ব নহবা বসন বিলাপলৈ গল ॥

মূৰত ফুৰাব চক লই ভৱানী আচ্ছন্ন বই ।

আহিছে ভৱানী জগতৰ জননা সংসাৰ তাৰিবলৈ ॥

* * * *

এ ঠাকুরাণী আই কেন্দুকে চাপৰি বাই ।

কদম্বৰ জলাই বজাই জুগ্ম আছে মাতৃৰ বঙ্গকে চাই ॥

* * * *

আই মাতৃ ভগবতী এই নামে সন্তোষ হবা ।

* * * *

কিদিয়া পূজিলোঁ আই তৌহাৰি ।

তোমাক পূজিব বস্তু নেপাওঁ বিচাৰি ॥

পুষ্প দি পূজিলোঁ হেঁতেন ভ্রমৰে চুম্পালে ।

দুগ্ধ দি পূজিলোঁ হেতেন দামুৰিষে পিলে ॥

ধন দি পূজিলোঁ হেতেন আপোনাবে আছে ।

জল দি পূজিলোঁ হেতেন বিতালিলে মাছে ॥

অন্ন দি পূজিলোঁ হেঁতেন গৰুৱে খাছিলে ।

বস্ত্ৰ দি পূজিলোঁ হেতেন মাৰেৰে সিজালে ॥

মন দি পূজিলোঁ হেতেন মনৰ নাই খিত ।

চিত্ত দি পূজিলোঁ হেঁতেন পাপে জজ্জৰিত ॥

মেই বস্তু দিও মাতৃ সেই বস্তু চুৱা ।

নামেৰে পূজম মাতৃ গধূলিয়ে পুৱা ॥

হাসিয়া বোলন্তু আই বচন মধুৰ ।

সভা বিসৰ্জিয়া গোপী চলিও সহৰ ॥

* * * *

বিলাই দিয়া নিবমানি মাথা ভরি লওঁ ।
বিদায় দিয়া আই মাতৃ সেৱা কৰি যাওঁ ॥

দ্রোপদী বিলাপ ।

৪৮

লেচাৰী ।

দ্রোপদনন্দিনী মনে গুণি
স্বামী সকলৰ বাক্য শুনি
ৰাজহংস গতি চলি যাস্তু ধীৰে ধীৰে ।
যথাত আচম্ভ দেৱ হৰি,
নৃপতি সকলে মধ্য কৰি,
তথাতে চলন্তু তিতি নয়নৰ নীৰে ॥
নেতৰ বসন পৰিধান
মাথাত মালতী কৰে শ্রান
প্ৰবাসৰ বন্দি তনু ভৈলা অতি ক্ষীণ ।
বিলাই বিপত্তি মনে স্মৰে
শোকে নয়নৰ নীৰ জৰে
পূৰ্ণচন্দ্ৰ যেন কলঙ্কে ভৈলা মলিন ॥

মাধৱৰ গৈয়া সমীপত
 দ্ৰুপদনন্দিনা উপগত
 মাথে বস্ত্ৰ দিয়া বচন-বুলিলা শোকে ।
 দেখা দেখা মোক দামোদৰ
 অনাথিনী নাই মোত পৰ
 দেখিলে বিপত্তি কুক সমাজৰ লোকে ॥
 চুলি ধৰি দুঃশাসন বাঘে
 ধৃতৰাষ্ট্ৰ শশুৰৰ আগে
 হসাইলেক মোক অনাথিনী পৰবাস্ত্ৰ ।
 পঞ্চপতি মোৰ সেই থানে
 বিলাই বিপত্তি ভৈল মানে
 আগতে আছিল গান্ধাবী জ্যোষ্ঠা শাশু ॥
 পঞ্চপতি সমে পাশাজিৰ্নি
 দাসী কৰিলেক দুৰ্য্যোধনি
 লাজ কৰিলেক গীত্ৰ শশুৰৰ আগে ।
 সিবেলাত মোৰ নাহি আন
 তোমাৰ চৰণ কৰি ধান
 নাৰায়ণ নাম স্মৰিলোঁ অনুৰাগে ॥

তেবে সমস্তব দিলে বৰ

পঞ্চপাণ্ডৱৰ ধনুশৰ

উদ্ধাব কৰিলোঁ পাঞ্চপতি সমে মাগি ।

কোৰবে আলচি কৰি সাস

পঞ্চপাণ্ডৱৰ বনবাস

ঢঙ্কাই খেদিল। ঘোৰ অবণাক লাগি ॥

সিটো কোঁৱৰৰ অপমানে

বিলাই বিপত্তি ভৈল মানে

ভীমৰ বচনে আনক দিলা বঢ়াই ।

ধৰ্ম্মনুপতিৰ অভিপ্ৰায়

তুমি যাইবা কোঁৱৰৰ ঠাই

সাম্যতা বচন বুলিবা গৈয়া বুজাই ॥

ইবেলি কোঁৱৰে আন এৰি

আমাক মাৰিবে জুইত পুৰি

তেবে পৰাক্ৰম ভীমৰ সিজো বড়াই ।

তুমি বিনে ইটো দুখ ত্ৰান

কবল্লা নাহিকে মোৰ আন

ভীম অৰ্জুনৰ বীৰত্ব ভৈলেক ছাই ॥

ধিকাৰ ভীমৰ ব'হাল
 ধিক অজু'নৰ ধনুশৰ
 ক্ষত্ৰিয় জাতিৰ হেন শোকাভূৰ তনু ।
 অসমৰ্থ ভৈলে দোষ নাই,
 নপুংসক ভৈলা পাঞ্চ ভাই,
 লোৱা দামোদৰ আসম্বাৰ পাঞ্চধনু ॥
 দ্ৰুপদ ৰজাৰ বিজ্ঞানে
 যজ্ঞবেদী আতি শুদ্ধ থানে
 জনম লভিলে। দ্ৰুপদে তুলিলে মোক ।
 ধৃষ্টদ্যুম্ন আদি মোৰ ভাই
 পিতা দ্ৰুপদেও বৰ চাই
 সজ সিদ্ধকুলে বিবাহ দিলন্ত মোক ॥
 যাৰ স্নেহোমল বাক্য সাধু
 পাণ্ডু নৃপতিৰ কুলবধূ
 প্ৰিয় ভাৰ্যা ভৈলোঁ পাঞ্চ ভাই পাণ্ডৱ ।
 তুমি যাৰ সখী গদাপাণি
 আমি অসমৰ্থ কোন মানি
 গুনি চোৱা দুখ কিয়নোঁ গৃহে মোৰ ॥
 কবিবৰ ৰামস্বৰস্বতী ।

সংস্কৃত গীত ।

৪৯

দেশবৰ'বীৰাগ দ্রুততৈতালভাং গীয়তে ।

প্রভৃগীশমনীশমশেমগুণং

গুণহীনমহোশগবলাভবণং ।

বর্ণনির্জিতদুর্জ্জয়দৈত্যাপ্যং

প্রণমামি শিবং শিবকল্পতকং ॥

গিৰিৰাজস্তথাবিতবামতনুং

তনুনিন্দিতৰাজিতকোটিবিধুং ।

বিধিবিমুগ্ধাশবস্ত্রতপাদযুগং

প্রণমামি শিবং শিবকল্পতকং ॥

শশলাঙ্ঘ্রিতবজ্রিতসম্মুকুটং

কটিলম্বিতসুন্দরকৃন্তিপটং ।

সুৰ শৈবলিনীকৃতজুটপটং

প্রণমামি শিবং শিবকল্পতকং ॥

নয়ন নয়-ভূষিতচাকমুখং
মুখপদ্মবিৰাজিতকোটিবিধুং ।
বিধু-খণ্ড-বিমণ্ডিতভাজতটং
প্রণমামি শিবং শিবকল্লতকং ॥

বৃষৰাজনিকেতনমাদিগুৰুং
গৰলাশনমাজিবিষাণধৰং ।
প্রমথাধিপসেনকবজ্জনবং
প্রণমামি শিবং শিবকল্লতকং ॥

মকবধবজ্জমন্তমাতঙ্গহৰং
কৰিচন্দ্ৰসনাগবিবোধকৰং ।
বৰদাভয়শূলবিষাণধৰং
প্রণমামি শিবং শিবকল্লতকং ॥

জগদুদ্ভবপালননাশকৰং
ককটৈব পুনস্ত্রয়কপধৰং ।
প্রিয়মানবসামুদ্রনৈকগতিং
প্রণমামি শিবং শিবকল্লতকং ॥

ন দেয়ং পুষ্পং সদা পাপচিহ্নৈঃ
 পুনর্জন্মদুঃখাৎ পৰিত্রাহি শম্ভো !
 ভজতোহখিলদুঃখসমূহহৰং
 প্রণমামি শিবং শিববল্লভকং ॥

৫০

ইমনবিভাসবাগেন কাংরালীতালভ্যাং গীয়তে ।

ভজ গোবিন্দং স্মর গোবিন্দং
 গোবিন্দং ভজ মুঢ়মাত ॥ প্রবম্ ॥

মূঢ় ! জহীহি ধনাগমভৃক্ষাম্
 কুরু তনুবুদ্ধে মনসি বিতৃক্ষাম্ ।
 যল্লভসে নিজকর্মোপাত্তম্
 বিস্তং তেন বিনোদয় চিত্তম্ ॥ ১ ॥

অর্থমনর্থং ভাবয় নিত্যম্
 নাস্তি ততঃ স্মখলেশঃ সত্যম্ ।
 পুত্রাদপি ধনভাজাং ভীতিঃ
 সর্ববিত্রৈষা কথিতা নীতিঃ ॥ ২ ॥

কা তব কান্তা কস্তে পুত্রঃ
সংসারোহয়মতীব বিচি ত্রঃ ।
কস্ত ত্বং বা কুত আয়াতঃ
তত্বং চিস্তয় তদদং ভ্রাতঃ ॥ ৩ ॥

মা কৃক ধনজনযৌবনগৰ্ববম্
হবতি নিমেষাৎ কালঃ সৰ্ববম্ ।
মায়াময়মিদমখিলং হিত্বা
ব্রহ্মপদং প্রবিশাস্তু বিদিত্বা ॥ ৪ ॥

নলিনীদলগতজলমতিতৰলম্
তদ্বজ্জীবনমতিশয়চপলম্ ।
বিক্রি ব্যাধিব্যাল গ্রস্তম্
লোকং শোকহতং চ সমস্তম্ ॥ ৫ ॥

তত্বং চিস্তয় সততং চিন্তে
পৰিহৰ চিন্তাং নশ্বৰবিন্দে ।
ক্ষণমিহ সজ্জনসঙ্গতিৰেকা
ভবতি ভবান্ববতৰণে নৌকা ॥ ৬ ॥

অষ্টকুলাচলসপ্তসমুদ্রাঃ

ব্রহ্মপুৰন্দবদিনকবকদাঃ ।

ন ত্বং নাহং নাযং লোকঃ

তদপি কিমর্থং ক্রিয়তে শোকঃ ॥ ৭ ॥

যাবদ্ বিত্তোপার্জ্জনশক্তঃ

তাবন্নিজপরিবারো বদ্ধঃ ।

তদনু চ জবয়া জর্জবনেহে

বার্ত্তাং কোহপি ন পৃচ্ছতি গেহে ॥ ৮ ॥

কামং ক্রোধং লোভং মোহম্

তান্ধাত্মানং পশ্যতি কোহংম্ ।

আত্মজ্ঞানবিশীনা মুঢ়াঃ

তে পচ্যন্তে নবকনিগৃঢ়াঃ ॥ ৯ ॥

সুৰমন্দিবতকমূলনিবাসঃ

শয্যা ভূতলমর্জিনং বাসঃ ।

সর্বপরিগ্রহভোগত্যাগঃ

কশ্চ সুখং ন কৰোতি বিবাগঃ ॥ ১০ ॥

বালস্তাবৎ ক্রৌড়াসভঃ

তৰুণস্তাবৎ তৰুণীৰক্তঃ ।

বৃদ্ধস্তাবৎ চিন্তামগ্নঃ

পৰমে ব্রহ্মাণি কোহপি ন লগ্নঃ ॥ ১১ ॥

শত্রৌ মিত্রে পুত্রে বন্ধৌ

মা কুরু যত্নং সমবে সন্ধৌ ।

ভব সমাচিন্তঃ সৰ্ববত্র স্বম্

বাঞ্ছস্ফুটিবাদ্ যদি বিমুঃস্বম্ ॥ ১২ ॥

যাবজ্জননং তাবদগ্ন্যৰণম্

তাবজ্জননীজঠবে শযনম্ ।

ইতি সংসাবে স্ফুটতৰ্দোষঃ

কথমিহ মানব ! তব সন্তোষঃ ॥ ১৩ ॥

দিনযামিত্যৌ সায়াং প্রাতঃ

শিশিৰবসন্তৌ পুনৰাষাভঃ ।

কালঃ ক্রৌড়তি গচ্ছত্যাগ্নঃ

তদপি ন মুক্ত্যাশাবায়ুঃ ॥ ১৪ ॥

অঙ্গং গলিতং পলিতং মুঃম্
দন্তবিহীনং জাতং হৃৎম্ ।
কবপ্তকম্পিতশোভিতদণ্ডম্
তদপি ন মুঞ্চত্যশাভাণ্ডম্ ॥ ১৫ ॥

ত্বয়ি ময়ি চাণ্ডনৈকো বিষ্ণুঃ
ব্যর্থং কৃপাসি ময়াসন্নিধুঃ ।
সর্বং পশ্যাত্মাত্মানম্
সর্বব্রহ্মোহয়ং ভেদজ্ঞানম্ ॥ ১৬ ॥

৫১

গুৰুৰীৰ্গৈকতালীতলাভ্যাং গীয়তে ।

ধীবসমীৰে যমুনাতীরে বসতি বনে বনমালী ॥ ১ ॥

বতিস্তম্বসারে গতমভিসারে মদনমনোহরবেশং ।

নকুল নিতম্বিনি ! গমনবিলম্বনমনুসৰ তং হৃদয়েশং ॥ ১ ॥

নামসমেতং কৃতসঙ্কেতং বানয়তে মূহবেণুং ।

বহু মনুতে ননু তে তনুসঙ্গতপবনচলিতমপি বেণুং ॥ ২ ॥

পততি পতত্রে বিচলতি, পত্রে শঙ্কিতভবদুপযানং ।
 বচয়তি শয়নং সচকিতনয়নং পশ্যতি তব পস্থানং ॥৩॥
 মুখবমধীং ত্যজ মঞ্জীং বিপুগিব কেলিষু লোলং ।
 চল সখি ! কুঞ্জং সতিমিবপুঞ্জং শীলয় নীলনিচোলং ॥৪॥
 উৰসিমুৰাবে কপাহিতহাবে ঘন ইব তবলবলাকে ।
 তড়িদিব পীতে বতিবিপৰীতে বাজসি স্নুকৃতবিপাকে ॥৫॥
 বিগলিতবসনং পৰিহঃ বসনং ঘটয় জঘনমপিধানং ।
 কিশলয়শয়নে পঙ্কজনয়নে নিধিমিব হযনিধানং ॥৬॥
 হাববভিমানী বজনাবিদানামিয়মপি যাতি বিবামং ।
 কুক মম বচনং সহববচনং পৃথয় মধুবিপুকামং ॥৭॥
 শ্রীজয়দেবে কৃতহৰিসেবে ভগতি পৰমবমগীং ।
 প্রমুদিতহৃদয়ং হৰিমতিসদয়ং নমত স্নুকৃতকমনায়ং ॥৮॥

৫২

বামকিবীবাগ যতিতালভাং গীয়েতে ।

চন্দনচর্চি তনালকলেববপী তবসনবনমালী ।
 মণিময়কুণ্ডলবলমলমণ্ডিতগণ্ডুগণ্ডিতশালী ॥
 চন্দ্রকটাকময়ূবশিখণ্ডকমণ্ডলবলয়িত কেশম্ ।
 ঐচুৰপুৰন্দবধমুৰমুৰঞ্জি • মেহুৰমুদিবন্তবেশম্ ॥
 শ্যামলমুদ্রলকলেববমণ্ডলমধিগতগৌৰত্কুলম্ ।
 নীলনলিনমিপীতপবাগপটলভবলয়িতমূলম্ ॥

